

7882

శ్రీ కామక్షీ పుతీ

భమిడిపాటి వేంకటసుబ్బాస్వామి

శ్రీ కా మా క్షీ స్తు తి

మూ క పంచ శ తి కి
అ ను వా దాము

రచయిత :

భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ
రావివారిపాలెము, మోపిదేవిశినారు, కృష్ణాజిల్లా.

కృతిభర్తలు : ముద్రాపకులు

శ్రీనాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రులవారు

మ చి రీ ప ట్ట ణ ము

హాక్కులు
గ్రంథకర్తవి

ప్రథమముద్రణము
500 ప్రతులు

1959

వెల
1-8-0

హిందీ ప్రెస్
గుంటూరు-2.

శ్రీ మే ధా దక్షిణామూర్తయే నమః

విజ్ఞప్తి

ఓంకార పంజరశుకీ ముషనిష దుద్యానకేళి కలహంసీమ్ ।
ఆగమ విషినమయూరీ మార్వా మంత ర్విభావయే గౌరీమ్ ॥
శ్రీవిద్యానిలయాయ తత్త్వపిదుమే సీమాతిగాంచత్కృపా
శ్రీవిభాష దపాంగతప్తత సుధీశ్రేణీహృదే సన్మృదే ।
ద్యావాభూతల సంప్రపూర్ణ విపులావ్యాజాత్మ సజ్జ్యోతిషే
దావాభానుదే సమోభవతు మేధాదక్షిణామూర్తయే॥

వేదోవిధూమాధన హేతుభూత

బ్రహ్మనుసంధాన నిరస్తబాధమ్

విద్యాసుధాప్లావిత నాథులయాధ

ముద్యత్సుబోధం గురునాథ మీడే॥

శ్రీకామకోటి వరపీఠమహేశ్వరీయ

వీక్షావ్రజ ప్రహతచాడ్య మహాంధకారః ।

ప్రావోచ దంచితరసం శత కానిపంచ

స్తుత్యాత్మకాని య అరంసుకవిం త మీడే॥

గుణక్షీరాస్వాదసచణులగు విద్యదనతంస పరమహంసమూరా !

శ్రీమూకమహాకవిప్రణీతమగు శ్రీకామాక్షీపంచ శత
స్తుతిగల బృహత్ స్తోత్రగ్రంథాకరాఖ్య గ్రంథమును బూని
యొకప్పుడు శ్రీకృష్ణాతీరమండలిశ్రీ దేవీక్షేత్రభూతమగుమద్భంధు
గామమునకేగి యటఁ బ్రాంతికాలమానఁ గృష్ణవేణిలో నవగా
హన మొనర్చి యాహ్నికమునల్పి మఱిలునపుడు శ్రీ దేవీపాద
శతకము'నందలి తొలిపద్యమైన 'మహిమ్నఃపంథానం మదన

పరిపంధి ప్రిణయిని' యని యనుకొనుచుండఁగా, భగవత్వసు
గ్రహమేమో 'కంతుద్విట్ప్రిణయాఢ్య నీమహిమ మార్గంబుం
దగందెల్పు' అనుపద్యము నాల్గుపాదములు మనమునుండి దొర
లినవి. 'శ్రీదేవీపాదనుతి' యఘాపనోదకముగదా ! నాభాగ్య
మనుకొని యప్పుడాశతకము నాంధ్రమునఁ బద్యాత్మకముగా
ననువదించి, యంతఁ గ్రమముగా 'స్తుతి, కటాక్ష, స్మృత,
ఆర్యా' శతకములఁగూడ శ్రీజగన్నాథచే బ్రేరేపఁబడి యథా
శక్తి ననువదించితి.

మున్ను నాచేరచింపఁబడినగ్రంథములకెల్లశ్రీమోహిని
పురము (మోపిదేవి) న వేంచేసియున్న గంగాపార్యతీసమేత
సకలేశ్వరస్వామియే యధినేతయైయుండె. అమ్మహాదేవుఁడే
'నాకన్నభిన్నుఁడు కాని స్వకనామకమనువు నుపదేశించిన
త్వద్గురుదేవు నీకృతికన్య కధినేతనొనర్చి ధన్యుడవగు' మని
ప్రేరేప శ్రీమత్కూర్మపురాణ ప్రథమభాగమును శ్రీస్వామి
వారికి నివేదించుతటి సమాగతులగు మద్గురుపాదులు, విమర్శ
కాగ్రేసరులు, మద్యోగక్షేమ నిర్వహులు, నాయందవ్యాజ
సోదరాదరముగల విద్వత్కవిశేఖరులగు బ్ర॥ వే॥ శ్రీ నాదెళ్ల
మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రిలవారితో నాసభలోస్వామివారి
సన్నిధి సనియుంటిని. పిదప నారచించినపద్యములను మూల
శ్లోకములను శ్రీవారికి వినిపించి సంస్థ రింపించుకొంటిని. మున్ను

నాశించిన గ్రంథముల కమ్మహామహులే పీఠికలు వ్రాసి ముద్రా పణ భారముగూడ వహించుచుండిరి.

ఇష్టాదీకబ్బమున 'కథితేతలు వారే కానదీనికెవ్వరు పరిచయమును వ్రాయుదురా' యని నేనాలోచింప, శ్రీమద్గురుభాగవత దత్తమహిమ, నూత్తినిధి ముఖానేక గ్రంథరచయితలు, నుభయ భాషాప్రవీణ, కవిశేఖర, వేదాంతపారీణ, బిరుదాభిరాములు, గుంటూరుపురవాస్తవ్యులును, మద్గురు దేవులకత్యంతాత్ములునైన గడెడి యన్వర్థాభిధేయులగు, బ్ర॥ వే॥ శ్రీ మిన్నికంటి గురు నాథశర్మగా రంతరమునఁ గనుపట్టిరి. ఆస్తికవరేణ్యులగు శ్రీవారు తామురచించిన 'నూత్తినిధి' గ్రంథము వాకడ కత్యాచరముతోనంపఁ బ్రశంసించుచు నాహృదయమును వారికి నివేదించితిని. విబుధవతంసులగు శ్రీవారు 'మీయీసుకృతికీమాత్రము వ్రాయభారమా ! తోచినట్లు వ్రాసెద, మీపద్యములను సమూలములను జేసి పంపు'డని యాదేశింపమాచిరంజీవి ద్వారమున నాపద్యముల చిత్తుప్రతి నంపితిని. 'ముద్రణకమవుగా వ్రాసియంపినచో నిచట నే నేప్రాపులు సరిచూచిముద్రింపించెద' నని యనుగ్రహముతోఁ దెలియఁజేసి నాపంపిన యాకృతి సతికిఁ జక్కని "మున్నుడి" యన్నతిలకమును బెట్టి మద్గురు దేవులకందించి, శ్రీవారంపినద్రవ్యముతో నిమ్మెయిఁబుస్తకరూపమునఁ గష్టనిష్ఠురములకోర్చి యచ్చుపత్రములు దిద్ది ప్రకటనలోఁ

దోడ్పడిరి. అట్టి కరుణాసనాథులగు శ్రీగురునాథుల హృదయ
ఫలకమున నిల్పి సర్వదా కృతజ్ఞుడనై భావించుకొనియెద.

ఉభయభాషలలో మృదుమధురశైలి న నేకగ్రంథరాజ
ముల రచించి సర్వపండితలోకామోదమును బడయంజాలిన
శ్రీగురుదేవులు తాము రసవత్కవితా విచక్షణులయ్య దేవీ
స్తోత్రరూపమగు నీఖండకావ్య సముచ్ఛయమును నేనర్పింపః
బోగా నంబాపక్షపాతముననో మూకకవిసమాదరముననో
నాయుండలియనుగ్రహముననో యన్యథాకరింపమిచే నేనెం
తయు ధన్యుడనై తిననియెంచి పూజించుకొను చున్నాడను.
ఇందలి గుణవిశేష మెల్ల మూలగ్రంథకారునిదిగను దొనఁగు
లేవేనున్న నాయవిగనుగుణగ్రాహులెంచి మన్నించెదరుగాత.

రావివారిపాఠము

22-6-59

}

ఇట్లు
గురుపాద రేణువు

భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ

మున్నుడి

ఒకనాఁడు బ్రహ్మశ్రీ వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు తన పుస్తకమిచ్చి కవికుమారునాకడకంపి యుపోద్ఘాతమువ్రాయవలసినదనిరి. ఈజగ మెఱిగిన బ్రాహ్మణునకుజందెమేల! నావలనఁ గాదంటిని. అన్నను వినకయనుశాసించిరి. మిత్రాష్టోల్లంఘనమునకు వెఱచి నాశక్తినిమఱచియేవో మూఁడుముక్కలువ్రాయఁబొత్తముఁదెఱచితి.

ఇది కంచికామాక్షిని గుఱించిన స్తోత్ర గ్రంథము. కామాక్షీపంచశతి. ఇందలి శ్లోకసంఖ్య నామమునందే చేర్పఁబడినది. వేదాంత పంచదశి శుక సప్తతి సుభాషిత త్రిశతి ఆర్యాసప్తశతి లక్ష్మీనహస్రము మున్నగు గ్రంథములునునిల్లే కలవుగదా. భర్తృహరి సుభాషితత్రిశతిని నీతిశృంగారవైరాగ్యములని మూఁడుగా విభజించి యొక్కొక్క విభాగమును నూఱుశ్లోకములుండ రచించినట్లే మూకకవియుఁ దన గ్రంథమునుబాద, స్తుతి, కటాక్ష, మందస్మిత, ఆర్యాశతకములనియైదు విభాగములొసరించి యైదుశతకములురచించెను. ఐదు శతకములుగలదిగాననే పంచశతియైనది. తెనుఁగునందువలె సంస్కృతమున శతకములకొక మకుటముండదు. ఆర్యయనఁ గామాక్షి యనునర్థమున్నను నాశతక భాగమునందన్ని శ్లోకములు నార్య లేకాన దానికా పేరిడఁబడినది. మందస్మితశతకమున నన్నియు శార్దులవిక్రీడితములు. కటాక్షశతకమున పసంతతిఁకలు. పాదారవిందశతకమున శిఖిణీవృత్తములు కలవు. స్తుతిశతకమున

మాత్రము మొదట 20 శార్దూలములు పదప 20 హరిణీవృత్తములు పదప 20 శిఖరిణులు పదప 20 శార్దూలములు పదప 20 శిఖరిణులు చివరమాలినికలదు. అన్ని శతకముల స్తుతియేకదా? యీవిభాగమేల? అన నొక్కొక్కశ్లోకమునఁ బ్రాధాన్యము దేవిపాదములకుంటచేఁ బాదశతకమని, కటాక్షములకుంటచేఁ గటాక్షశతకమని, స్థితమునకుంటచే స్థితశతకమని పేర్కొనిరి. ఆర్యా స్తుతిశతకములలోనట్లు దేవ్యవయవములకుఁగాక దేవికే ప్రాధాన్యముంటచే నచట శ్లోకములంబట్టి యార్యాశతకమనిరి. స్తుతిశతకమున వివిధవృత్తములుంటచే స్తుతిశతకమనిరి. బౌత్త రాహుల ప్రతులలోను దాక్షిణాత్యుల ప్రతులలోను శతకముల క్రమమునవ్యత్యాసముకలదు.

మూ క మ హా క వి

ఈపంచశతాబ్ది సంస్కృతమున మూకమహాకవిరచించెను. ఈకవినిగుఱించి శ్రీ యం. కృష్ణమాచార్యులుగారు M.A., M.L. Phd. M. R. A. S. గారు తామువ్రాసిన History of Classical Sanskrit Literature అనుగ్రంథమునఁ జర్చించిరి. ఈకవి క్రీస్తు 396 to 436 లో నుండెను. మూకకవిని మూకార్భకుడనియు నందురు. ఇతఁడు మూఁగవాఁడై పుట్టి జగద్గురువులైన కంచికామకోటి పీఠాధిపులగు శ్రీ విద్యాశంకరులచే మంత్రోపదేశమునుబొంది కామాక్షీమంత్రమును జపించెను. ఆతల్లి యనుగ్రహమున మూఁగతనము పోయి మహాకవి యయ్యెను. ఇందనంభావ్యమేదియులేదు. 'తెరతీయఁగరాదా' అన్నత్యాగరాజు మాటను వేంకటేశ్వరస్వామి వినలేదా?

ఈవిషయము నీకవిపంచశతిలోమాటిమాటికిస్మరించెను.
 “మూకాత్మనామపిమహాకవితావదాన్యాన్” “త్వత్కరుణయా
 సమృద్ధావాగ్ధాటీ పరిహసితమాధ్వీకవయతాం” “బుధేవా
 మూకేవా పరిపతతి తస్మిన్ క్షణమసౌకటాక్షః” “సరీసర్పప్రాధా
 వదనకమలేవాక్యలహరీ” “సరీసర్పస్వైరం వచనలహరీ నిర్జరపురీ
 సరిద్వీచీనీచీ కరణపటురాస్యే మమ సదా” “మూకోఽపి ...
 స్మరతి యః ... ఏకో భవతి స జంతుః లోకోత్తర కీర్తి రేవ
 కామాక్షి” “మూకానామపికుర్వతీసురధునీనీకాశవాగ్స్వభవం
 ఇల్లుమాటిమాటికినీకవిచెప్పుచుంటచే నమృదయారసమితనివైఁ
 బ్రవహించెననుట నమ్మదగినదికాకపోదు.

శ్రీ స్వామిశివానందులు తమ Lord Siva and His
 Worship అను గ్రంథమున ‘కంచీలోఁగామాక్షీ దేవాలయ
 మునజపముచేసికొనుచు నొకమూల ముడుచుకొని కూర్చున్న
 మూఁగవానినాలుకపై నాతల్లివచ్చి బీజాక్షరములువ్రాయఁగా
 నాతఁడేమూకమహాకవియై శ్రీకామకోటి పీఠస్వామియునయ్యె’
 నని వ్రాసిరిని మామిత్రులు శ్రీ ముదిగొండ వీరభద్రమూర్తి
 గారు తమ గ్రంథమున వ్రాసిరి.

ఈకవికంచీలోఁగామకోటి పీఠమున 20వ శంకరులుగానుండిరి.
 “మూకారోఽపి జగద్గురోః కరుణయావిద్యా ఘనస్యాప్తవా
 గాచార్యోస్తిహి శంకరేంద్ర బిరుద స్సర్వజ్ఞ పీఠాధిపః”
 (గురుత్వమాలిక పేజి 53)

మూకకవిశిష్యులు రామిలుఁడు, సామిలుఁడు, మేంతుఁడు
 గలరు. రామిలుఁడు తన ‘మణిప్రభ’ లో గురువగు మూక
 మహాకవిని స్మరించెను. ఆలంకారికులచేఁ గాళిదాసుకన్న మహా

కవియని ప్రశంసింపబడిన మేంతుడు కాశ్మీరప్రభువగు మాతృ
గుప్తుని యాస్థానమున (430. కీ.) నుండి 'రామచరిత' అను
100 సర్గలమహా కావ్యమును రచించెను. మతియు నీ మేంతుడు
'హయగ్రీవవధ' రచించెను. అందు 'భ్యాత క్షీణంక రేంద్ర'
ప్రచురతరకృపాలబ్ధ సాహిత్యవిద్యుః' అని తనగునువగు మూక
మహాకవిని గామకోటిపీఠాధిపతియైన వెనుకగీ రించెను. స్తుతి
శతకమున 'సుపుత్రాక్షాప్రద తైత్తివ ఝటితికామాక్షికరుణా'
అని యుంటచే నితడు పుత్రులకల్గినపిదపనేసన్న్యసించి పీఠాధి
పతి యయ్యెనని తలంతును. ఆర్యాశతకమందలి 59- 60- 90
మున్నగుశ్లోకములంబట్టి సమాధియోగముంగూడనీకవిసాధించె
నని తలంపవలె యున్నది. ఉత్తుంగ స్తన మండలీపరిచలన్తాణిక్య
హారచ్ఛటా, ఆనంగతంత్ర విధిదర్శిత కాశలానాం మున్నగు
శ్లోకములనీకవిపరమపవిత్రమైన భక్తిభావమునఁ బరతంత్రుడై
రచించియుండెను. బిడ్డకుఁ దల్లికడఁజూచుమిటి? ఇట్టికావ్యము
నడిచినది.

శతకముకావ్యనూ? అవును. శతకములును గావ్యభేద
ములే. 'వాక్యంరసాత్మకం కావ్యమ్' అని విశ్వనాథుడన్నను
'రమణీయార్థప్రతిపాదకశబ్దః కావ్యమ్' అన్నపండితరాయల
యభిభాషణమునే మనము స్వీకరింతము. అమ్మ యనుగ్రహ
మున రమణీయార్థమును బ్రతిపాదింపఁగల శబ్దము సనాయాస
ముగా వాడినమహాప్రతిభావంతుఁడీతఁడు. 'ప్రజ్ఞానవనవోన్మేష
శాలినీ ప్రతిభామతా-తదను ప్రాణనాజ్ఞీవేద్యర్థనానిపుణఃకవిః'
'అని భామహుఁడుపల్కెంగదా. (కొత్తకొ) త్రహాకడలంబోవు
ప్రజ్ఞప్రతిభయనంబడును. అదికల్గివర్ణనచేయుపాడు మహాకవి.

మన కవికటాక్ష పాదస్థితాదులవర్ణించుచు నూఱునూఱుశ్లోక ములరచించెగదా. ఒక్కొక్కశ్లోకమే యొక్కొక్క కావ్య మనిపించుకొను నన్నందప్పా ! విశ్వనాథుఁడు 'ఖండకావ్యం భవేత్కావ్యస్యైక దేశానుసారిచ' యథామేఘదూతఋతు సంహారాదయః. అనెంగాన నిది ఖండకావ్యములలోఁ జేరును. ఐనను వచ్చిన న్యూనతలేదు. వామనుఁడు మహాకావ్యము లతోఁఖండకావ్యముల జతచేసివానినిబద్ధకావ్యములనెంగదా.

వ్యుత్పత్త్యభ్యాసముల వలనఁ బ్రతిభావంతులై కావ్య ములు వ్రాయవచ్చును. దేవతానుగ్రహమువలనం బ్రతిభా వంతులై కావ్యములు వ్రాయవచ్చును. రాజశేఖరుఁడు కావ్యమీమాంసలో 'ప్రతిభావ్యుత్పత్త్యైః ప్రతిభాశ్రేయసీ ఇత్యానందః' అనెను. ప్రతిభావ్యుత్పత్తులలో ప్రతిభయే శ్రేష్ఠ తరమని యానందవర్ధనుఁడనెను. ఏలన ! 'అవ్యుత్పత్తికృతో దోషః. శక్త్యాసంవిగ్నితేకవేః. యస్త్యశక్తి కృతస్తస్యఝగి త్యేవావభాసతే' ప్రతిభగల కవి తన ప్రతిభచే వ్యుత్పత్తి లేనందువలనఁ గలిగినలోపమును గప్పివేసికొనును. ప్రతిభ లేనందువలనఁ గల్గినలోపమో వెంటనేకనఁబడును. కనుక-

శ్లో॥ రమ్యంజగుష్పితః; ముదారమధాఽపినీచం;
ఉగ్రింప్రసాది; గహనంవికృతంచ; వస్తు
యద్వాప్యవస్తు; కవిభావకభావ్యమానం
తన్నాస్తియన్న రసభావముపైతిలోకే (దశరూపక)

చక్కనిది గానీ, చక్కనిదికాక పోనీ, గొప్పదిగానీ,
కొద్దిదిగానీ, భయంకరమైనదిగానీ, ప్రసన్నమైనదిగానీ, గంభీర

మైనదిగానీ, వికారమైనదిగానీ, వస్తువుగానీ, అవస్తువుగానీ, కవివద్యునిచే భావ్యమానమై రసభావమును గల్గింపనిది లోకమున లేదు. అట్టిచో జగన్నాతనుగూర్చిన గ్రంథము జగన్నాతనిగుగ్రహమువలన మహాకవి నోటరాగానానందమున నోలలాడించుటలో సందేహమేమి ?

ర స ము

అట్లైననిందు రసము గలదా ? ఉన్నచో నేరసము !

విభావానుభావసాత్త్విక వ్యభిచారులచే నానీయమానమగుస్థాయి భావము రసమని యాలంకారికుల సిద్ధాంతము. దానింబట్టి శృంగారాది సవరసముల స్థాపించి మహానుభావుడు జగన్నాథపండితుడు పూర్వపక్ష మెత్తుకొని-

అథకథమేతవీవరసాః భగవదాలంబనస్య, రోమాంచాశ్రుపాతాదిభి రనుభావితస్య, హర్షాదిభిఃపరిపోషితస్య, భాగవతాది పురాణశ్రవణసమయేభగవద్భక్తే రనుభూయమానస్య దురపహ్నవత్వాత్. భగవదనురాగరూపాభక్తిశ్చాత్రస్థాయి భావః.

అనగా నివియేరసములా ? భగవంతుడాలంబనవిభావముగా, గగుర్పాటు కన్నీరు మున్నగునవియనుభావములుగా, హర్షాదులు సంచారులుగా, భాగవతాది పురాణములను వినునపుడు భగవద్భక్తి యనుభవింపఁబడుచుండును. దాని నెవ్వరు త్రోసివేయలేరు. అట్టిచో భగవదనురాగ రూపమగు రతిస్థాయి గాఁగల భక్తిరసము రసముగాదా ? అని శంకింతురా ?

“ఉచ్యతే. భక్తేర్దేవాది విషయరతిత్వేన భావాంతర్గతతయా రసత్వానుపపత్తేః”

వినుచు చెప్పుచున్నాను. భక్తి దేవాదివిషయకముగు రతికాన
నది రసమనబడును. భావమనబడును. ఏలన

“రతిరేవాది విషయా వ్యభిచారీ తథాంజితః

భావ పోక్తః” - ఇతిహీ ప్రాచీనాం సిద్ధాంతాత్.

దేవతాది విషయకముగు రతియు, వ్యభిచారులును భావము
లని చెప్పబడును. అని పూర్వులు సిద్ధాంతీకరించిరి. అని భక్తి
రసమును భావకోటిలోనికీబండితరాయలు మెల్లగా నెట్టివేసెను.
ఈగంగాభక్తుని తరువాత మధుసూదన సరస్వతీస్వాములవారు
తన ‘భగవద్భక్తి రసాయనము’ అను గ్రంథమున భక్తిరస
మును సాపించెను.

“శోకక్రోధభయాదీనాం - సాక్షాత్సుఖ విరోధినాం

రసత్వమభ్యుపగతం - తథానుభవమాత్రతః.”

సాక్షాత్సుఖవిరోధులైన శోకక్రోధభయాదులకే యనుభవించు
చున్నాముగదాయని రసత్వమంగీకరింపబడినది.

“ఇహానుభవ సిద్ధేఽపి - సహస్రగుణితో రసః

జడేనైవ తయా కస్మా - దకస్మా దపలప్యతే”

ఇతరరసములకంటె వేయిరెట్లధికముగా భక్తిరసమనుభవింప
బడుచుండనోయి జడుఁడా! భక్తిని రసముగాదనదవేమిటయ్యా?

“రతి రేవాదివిషయా - వ్యభిచారీ తథాంజితః

భావపోక్తః, రసోనేతి. యదుక్తం రసకోవిదైః

దేవాంతరేషు జీవత్వాత్ - పరానందాప్రకాశనాత్

తద్యోజ్యం. పరమానందరూపే న పరమాత్మని”

రసకోవిదులు దేవాదివిషయకరతిని భావకోటిలో జేర్చిరనె
దరా? పోనిండు. ఇతర దేవతలు జీవులేకాన పారలయందలి

భక్తిపరమానందమును గల్గింపమిచేదానిని భావమన్నననుడు కాని పరమానందస్వరూపుడైన శ్రీకృష్ణపరమాత్మ యందలి భక్తిని రసమని తీటవలసివచ్చె. ఆభక్తివలన బ్రహ్మానందము కలుగునయ్యా.

“పరిపూర్ణరసా తుదగ్రసేభ్యో భగవద్రీతిః

ఖిద్యోతేభ్య ఇవాదిత్య ప్రభేన బలవత్తరా”

శృంగారాది నీచరసములకంటె భగవద్రీతి పరిపూర్ణరసము గలది. మిఁగురుపురుషులకాంతికంటెనూర్యకాంతిమిన్నగాదా? అని మధుసూదన సరస్వతి భక్తిరసమును బ్రతిపాదించెను. కాన నీగ్రంథమున రసముగలదు. అది భక్తిరసము. మధుసూదన సరస్వతికి శ్రీకృష్ణుడు పరమాత్మయైనచో మనకవికిగామాక్షి వరదేవత. కాన దీనను బరమానందమబ్బును. పెద్దవాడగు భరతునివాక్యమునిలిపి గౌరవమిచ్చుటకో, లేక, యెవరికిచ్చ వచ్చినట్లువారు కొత్తరసములఁజేర్చుచుఁ బోవుచున్నచో రసముల కవ్యవస్థయేర్పడుననియో, లేక సాధారణీకృతియందు విష్ణుత్వము నశింపవలసియుండుననియో, భక్తిని రసమన లేదనుకొందము. ఏమి? యంతమాత్రమున భక్తిలోటుకల్గునా? రసములలో దీనినిజేర్చునంత మాత్రమున దీనికిలేని గౌరవము వచ్చునా? ఏల? మాటపట్టింపునకై పెనఁగులాట. చిత్తవృత్తి భగవదా కారాకారితమైన సంతకంటెఁ గావలసినదేమున్నది?

‘లోకములోననున్నకవులుక బుధులుంగని నాదుగ్రంథమం గీకృతి సేయ రేమొయని ఖిన్నుడఁగాఁబనియేమి? యన్యచింతాకులితంబుగాక పరమాత్మవిచారముతోడ రేఁబవ

శ్రేష్ఠతఃజాండు నాహృదయమంతకు మించిన మేలుగట్లునే
(శ్రీమద్ధరు భాగవతము.)

అని గురుభాగవత కవి వాళొనినాడు. కామాక్షిని గుఱించిన భావనలోఁజిత్తముతాదాత్మ్యమును జాండును, ఇంతకంటెఁగావలసిన దేమున్నది ? తాకిక విషయముల మఱచి యాతల్లి పాదాలను, జిఱునవ్వులను, గరుణాకటాక్షములను దుదకాదివ్యాకారమును భావనలో భావించుకొని నిలుపుకొని యానందించుట బ్రహ్మనుభూతికాదా ? ఇంతకంటె దపస్సు కలదా ? ఇంతకంటె సమాధికలదా ? అందువలన భగవద్విభూతులెన్నియెన్ని యనుభవగోచరములగునో ఈ పరమ నాస్తికులకు భక్తిశూన్యులకు నేమి తెలియును ? ఆచుహాభాగ్యము భక్తకవులకేకాని తదితరులకు లేదు. లేదు. కాననే భక్తకవులు తాకిక విషయము నితి వృత్తముగాఁ జైకొనరు. అట్టివారిలో నొకఁడుమన

శ్రీభమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు

వీరు కృష్ణామండలములోని ఘోషదేవి శివారు రావి వారిపాలెమున వసించురు. శాండిల్యసగోత్రీకుఁడు. వెలసాటి వైదిక బ్రాహ్మణుఁడు. వీరితాతగారు పేరయయజ్ఞవేదవేదాంగములు పురాణ ధర్మశాస్త్రములు సభ్యయనించినవారు. వారి పెద్దకొడుకు వేంకటాచలపతిశాస్త్రి, ధర్మశాస్త్రవేత్త. నిరతాగ్నిహోత్రీ. వారి ధర్మపత్ని పిచ్చమారిబి. ఈపుణ్యదంపతుల నోములపంటయే మనవేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు. వీరు వికారివత్సర శ్రావణశృష్టపంచమి జనించిరి. తండ్రికడనే స్వాధ్యాయాధ్యయన మొనర్చి శ్రౌతస్మార్త కర్మాధికారి

యయ్యె. అంతతోఁ దనివిసనక బ్రాహ్మప్ప వేంకటేశ్వర శాస్త్రుల వారి చెంత నాటకాంత సాహిత్యము నభ్యసించెను. తర్క ప్రకరణములు కాముది వల్ల వేసెను. పూర్వసుకృత వశమునఁ బుట్టుకందొట్టి కవిత వెంటనుండ దానియందచందములదిద్దుచు బ్ర॥ నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రులవారు పెంచి పెద్దఁ జేసిరి. శర్మగారి కుమార గత్తము వేంకటలక్ష్మీనరసింహ శాస్త్రి వీరునుఊడశకర్తాధికారియౌటయేగాక 'నవోదయము' మున్నగు 'కావ్యముల రచించి సత్కవులైరి. ఇట్టిది వీరి పవిత్ర మైన పంశము.

శర్మగారుతోలుత విద్యారణ్యస్వాములవారి శంకరవిజయమునాంధ్రీకరించిరి. దానినాంధ్రీదేశమందలి విద్యత్కవులు మహామహులందఱో ప్రశంసించిరి. ఆవలఁ గూర్మమహాపురాణమునాంధ్రీకరించిరి. పిదపఁ బ్రసన్నరాఘవముఁ దెలిగించిరి. దీనినాంధ్రీ విశ్వవిద్యాలయమాదరించెను. అంత శంకరభగవత్పాదుల దేవీస్తుతి పరములగుశ్లోకముల 'దేవీస్తుతికదంబము' అనుపేర ననువాదమొనర్చిరి. ఇప్పుడీ మూకమహాకవికృతముఁ గామాక్షి పంచశతిని బద్యములలో వ్రాసిరి. మామిట్రులు శ్రీముదిగాండ వీరభద్రమూర్తిగారును మిక్కిలిహృద్యముగాఁ బంచశతినాంధ్రీకరించిరి. మఱియు శ్రీమధునాపంతులసూరయ్య శాస్త్రిగారును 'దేవీనవతి' అనుపేర నచట నచటంగల శ్లోకములదొంబదింటినిగొని తెలుఁగుచేసిరి. చేయనిండు. ఆతల్లి నందఱుస్తుతింపరాదు. ఎవరిభక్తివారిది. ఎవరి పాకమువారిది.

మనశర్మగారాంధ్రీకరణముననందె వేసినచేయి. వారు వ్రాసినగ్రంథములెల్ల నాంధ్రీకృతములేకాన నందలిలోఁతు

పాఠులు వారికిఁ దెలిసినట్లుగులకుఁ దెలియవన్న సతిశయోక్తి కాదు. వాదప్రతివాదములు శాస్త్రీయప్రసంగములు పారిభాషి కపదబాహుళ్యముగల శంకరవిజయము నేయలవోకగా నాంద్రీకరించిన వీరికిఁ స్తుతిపరమగు పంచశతి యాంధ్రీకరణము పేలపిండి గాదా. ఇతివృత్తములుగల కావ్యముల నాంద్రీకరించుటకు శ్రీనాథుఁడొరవడిపెట్టెంగాని యిట్టివానికిఁ బెట్టలేదు. అందు వలన వీరేయాంధ్రీకరణమునఁ బెక్కుదారులు త్రొక్కిరి,

శ్లో॥ కామపరిపంథి కామిని కామేశ్వరి కామపీఠమధ్యగతే

కామధుఘాతవకమలే, కామకలేకామకోటి కామాక్షి.

దీనికెంత శ్రమపడవలయు ? యతిని గూర్చుకొన్నజాలునుగా

కం॥ కామవిరోధిప్రణయిని కామేశీ ! (ఆర్య49)

ఇట్లు వ్రాసిరి. మఱి యింతకంటె నీశ్లోకము నేమహాకవియు నెట్లు వ్రాయును ?

శ్లో॥ సమరవిజయకోటీ సాధకానందధాటీ - మృదుగుణ పరిపేటీముఖ్యకాదంబవాటీ మునినత పరిపాటీ మోహితా బాండకోటీ-పరమశివ వధూటీ పాహిమాం కామకోటీ

దీనికిఁ దెనుఁగున యతిప్రాసల నంటించి కొన్నఁ జాలుఁగాఁ [చూడుడు. స్తుతి 100 ప.]

శ్రీవీరభద్రమూర్తిగారు నించుమించుగా నీశ్లోకమునిట్లే తెనిగించిరి. ఎవరైన నట్లే చేయుదురు. అంత్యప్రాసాలంకార ము ననాదరింతురా ?

కృష్ణకర్ణామృతమున :

“హే గోపాలక హే కృపాజలనిధే హేసింధుకన్యాపతే

హే కంసాంతక హే గజేంద్రకరుణాపారీణ హేమాధవ

“హేరామానుజ హేజగ త్త్రయగురో హేత్తూడబీకాత్తు”

అనియున్న శ్లోకమును వెటగపూడి వెంగనామాత్మ్యుడేమి చేసెను.

శా. ఓకారుణ్యసముద్ర యోకరటిరత్నోదీర్ణ యోమాధవా
యోకంసాంతక యోరమాసహచరా యోవలవీకింకరా
యోకంజేక్షణ యోజగద్గురుమణీయోరాహిణీయానుజా.
అనియేగావ్రాసినది.

వీరెక్కడనైన నొక్కచోట సంబుద్ధిపదమునో విశేష
క్షణ పదమునో మూలమును మించి యొక్కదానిని వాడు
దురు. అన్నిశ్లోకముల నెక్కువ తక్కువలేకుండఁ బద్యముల
నిమిడ్చిరి. ఇది యెన్నదగిన విషయము. మూకకవి యైనను
దనశ్లోకమునకు సరియగు తెనుఁగు పద్యము. తానేప్రాయుచోఁ
గొంత శ్లోకమైన మిగులును. కొంతపద్యమైన మిగులును.
ఎక్కువతక్కువలులేకుండ వ్రాయలేడు. మఱిమన కవియెట్లు
వ్రాసెనో యాశ్చర్యముగానున్నది. మఱియు వీరపద్యమును
వ్రాసికొనుచుఁబోవుటయేకాని ముందు వెనుకలఁబాఁచుకొనుచు
నాలోచించి పదములమార్పుకొనుచు వ్రాసినట్లు కన్వింపదు;
అట్లేమార్పుకొన్నచో “కామేశితాః పవిత్రేత్వంబు కామాక్షి
తాః. “మననార్జ్యరస్సుసీతక కుఁదెలియనా”
‘విలుఁబాశమునంకుశముఁ లలింగరములఁదాల్చి ... సులలిత
మాకాంచిశంభు శుద్ధాంతమహా’ అన్నవిధమునఁబద్యము
లుండునా? కొన్నియెడలమాత్రము వెనుకకుఁ దిరిగిచూచినట్లు
న్నది - ఆర్య 91 పద్యముచూడుడు. మొదట వ్రాసినపద్యమున

సంత్యప్రాసమురాలేదని మఱొకపద్యము 91వ్రాసిరి. ఇట్లుకొన్ని యెడలనొకశ్లోకమునకు రెండుపద్యములు వ్రాయఁబడినవి. అట్టి వానికిఁ బద్యసంఖ్యనొక్కటియే యిచ్చిరి. ఇట్లు పద్యసంఖ్య నిచ్చుటవలనఁ గావలసినవారు పద్యములకు మూలశ్లోకముల సులభముగాఁ దెలిసికొనవచ్చును. అందుకనియే శతకారంభ పద్యమునకు సంఖ్యనొసఁగరైరి. సంస్కృతము నందలి కొన్ని పదములను యఘగంతములను గ్రియలను దెలుఁగులోనికిఁ దే వీలులేదు. అవిశ్లోకముననలంకృతములై మెఱయుచుండును.

‘తాపింఛస్తబకత్విషే తనుభృతాం దారిద్ర్యముద్రాద్విషే
...కంపాతీరము పేయపేకవయతాం జిహ్వకుటీంజగ్మపే’
ఈయంత్యప్రాసము తెలుఁగులోనికిరాలేదుగాన ఘనకవిగారు
‘చీకటిపూగు త్తి చెలువంబునన్నించి మెయినూనువారి లేమి
నినొలంచి...’ స్తుతి. ౪ప. అని మఱొక యంత్యప్రాసమును
లంకించుకొని నిర్వహించిరి.

‘రాకాచంద్రసమాన కాంతివదనా నాకాధిరాజస్తుతా...
మూకానామపికుర్వతీ సురభునీనీకాశవాగ్నైభవం’
ఇట్లుండుపై నపద బంధములతో రెండుదశములప్రాసములతో
నున్నవాని నాపాకముచేడకుండఁ దెనుఁగునకుం దెచ్చుట
మిక్కిలి కష్టము. అక్కడికిని

“పూతేన పాలకపయోధి భయాతురాణాం

పూతేన తేన నవకాంచన కుండలాంశు

వీతేనశీతలయ” ఈ మొదలైన శబ్దాలంకారములఁ
బోకుండఁబట్టిరి. చూడు. పాద. 101ప. కొన్నియెడల మూల
మునకు మెఱుఁగుపెట్టిరికూడ - చూడు. ఆర్య 42ప.

ఇంక నరాలంకారముల నిందుజ్జగింపఁ బడినదొక్కటియులేదు. “జాతాశీతలశైలతః... కాపి తటిసీకాధున్యపాథో మయీ-ఇట్టి శ్లోకములందలి స్వారస్యముచెడకుండ సముచితముగా ననువదించిరి. వ్యాఖ్యానములేనిచో దురవగాహమగు తావుల వీరు మక్కికిమక్కివ్రాయక విస్పష్టముగా వ్రాసిరి. ‘జలధిద్విగుణితహుతవహ-దిశాదినేశ్వరకళాశివేయదశైః’ దీనినిట్లే వ్రాసిన నెందఱు గ్రహింపఁగలరు? చూడు. ఆర్య 96వ. స్పష్టపఱచిరి. ఇట్లే యోగపరమైన శ్లోకముల సాంపుగా ననువదించిరి.

ఏల పెక్కులు? వీరిది తు-చ తప్పని యనువాదము. ఈ యైదుశతకములలో మందస్మిత శతకము గట్టిది. అనువాదకుని బట్టి చూచునది. అయినను మనకవిగారు తిన్నఁగనేగట్టెక్కిరి. కారణము కవిగారికి సంస్కృతమున సమధిక పాండిత్యముంటయే. కనుకనే వీరివైలి సంస్కృత పద భూయిష్టమై యుండును. అందువలనఁ గొన్ని యెడల నన్వయకాఠిన్యము కన్పట్టుచున్నది. ఒక శ్లోకమున కొకపద్యము వ్రాయువలె నన్న దీక్షచే నిదితప్పనిసరి యగుచున్నది. ఇట్టి పవిత్ర గ్రంథమును శర్మగారుద్దండపండితమండల ప్రకాండులైన బ్రహ్మశ్రీ నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రిలవారి కంకితమిచ్చిరి.

అన్నగారూ! ఎందుకండీ మీకీ యాయజుకులకన్య. ఇది సుగుణవతియైనను నిరంతర యతిగణపరివేష్టిత. మందస్మిత కటాక్షయైనను బదములు ధ్వనించుచుండును. ఆర్యాస్థితిపరాయణయైనను బ్రాసములఁ జూపుచుండును. ఈమె భావములకు మీరు మురిసితిరా? పంచవిషయి యని భ్రమపడితిరా?

ఈమె నలుగురి నోళ్లలో నానుంజుమీ. ఇల్లెలుందిరుగుంజుమీ.
 ఈమెను దేశముమీఁదఁ బడకుండ నాపఁగలరా ? అదుపులో
 నుంచుకోఁగలరా ? మీరెప్పుడో తెల్లవాఱకముందు నాలుగు
 గంటలకేలేచి జవముచేసికొనుచు జాము పొద్దెక్కిన పిదపఁ
 గాని యీవలకు రారైతిరి. ఈలోఁగావిశ్వమీటు పోయినను
 గన్నెత్తి చూడరు. పల్కురు. పోనీ తరువాతనైన గృహకార్య
 నిచుగ్నులగుదురా ? కారు. మడితోనే కూర్చుందురు. మైల
 పడరు. గడపఁ దాటరు. భాష్యమును జూచుకొనుటయో
 నానాశాస్త్రాది పాఠములు చెప్పుటయో గ్రంథములు రచించు
 కొనుటయో, ఇంతలోమాధ్యాపిక్షకకర్మములు. భోజనము తద
 నంతరమైన నింటిపని పట్టించుకొనరు. మడితోఁబద్మాసనము
 వేసికొని కూర్చుందురు. ఇఁకఁబ్రతిఫలమేమాత్రము నొల్లకయే
 సర్వసమదృష్టితో జాతకములు చూచుట, ప్రశ్నలు చెప్పుట
 ముహూర్తములు పెట్టుట, లేఖలు వ్రాయుట, కైతలఁదప్పులు
 చూచుట, వ్యవహారములుచెప్పి చేయించుట, కాచుకొని
 యున్నవారి యక్కఱలు దీర్చి పంపుట. అబ్బా ! విసుగు విరా
 మమునులేకుండఁ బ్రొద్దుపుత్తురు. ఇంచుకసేపైన నడుము
 వాల్చరు. ఎంతప్రొద్దుపోయినఁ గొడుకులుతెచ్చి చూపు
 నాయవ్యయముల లెక్కలు సరిచూడ వలసినదే. వేలువచ్చిన
 మోదములేదు. వేలుమునిగిన ఘేదములేదు. ఇచ్చినఁ దీసి
 కొనుట. ఈకున్న నూరకుండుట. ఒంటిపూట మెతుకు. ఇట్టి
 జ్ఞానవైరాగ్య సంపన్నులకు మీకు నలువదియవపడిలోఁ గన్య
 కావలసి వచ్చినదా ?

అన్నగారూ ! ఎన్నడైన నొక్క బంధుగునింటఁ జవ
 అకు వియ్యంకు నింటనైన “అమృతమస్తు” అన్నారా ?
 చెప్పఁడు. గత్యంతరములేక పరగ్రామ మేగినచో నున్నన్ని
 నాళ్లు ఫలాహారమేగాని యన్నపూర్ణ దర్శనము చేసితిరా ?
 ఆఱునూతైనఁ ద్రికాల సంధ్యావందనము జరుగవలసినదే.
 ఒక్కసారియైనఁ జత్తుర్భూత మిచ్చితిరా ? ఎంతయసిధారా
 వ్రతము ! ఇట్టి మీకా యీశ్వర్య చెప్పఁడు. అదిగాదు
 తమ్ముడా ! ఆశ్వకయే వలచి వచ్చినదనెదరా ? మంచిది.
 కానిండు. ఈశ్వర్య సువర్ణాలంకృత. గుణవంతురాలు. జాతి రీతి
 నీతి కలది. శయ్యాసౌభాగ్యము-పాకనైపుణినందినది. మంచి
 వృత్తము కలది. విజ్ఞానవతి. కాన బహుశాస్త్రములలోఁ బండి
 తుండవనియు ననేక గ్రంథములు రచించినవాడవనియుఁ దినఁ
 బెట్టంగలవాడవనియు నైష్ఠికుండవనియుఁదలంచినదికాబోలు.
 సరే. శుభమస్తు. శీఘ్రమేవ కార్యసిద్ధిరస్తు.

అయ్యా ! శర్మగారూ ! కృతార్థుడవు కాకేమి ?

మ॥ తెనుఁగొట్టినపిండి సంస్కృతమొ స్వాధీనంబుచిన్నప్పుడే
 ఘనశాస్త్రంబులొజన్మసిద్ధములు సత్తావ్యాధినిర్మించు పొ
 ల్పొ నినుంబుట్టకమున్నచేరె నిపుడల్లుండోలభిం చెన్నునీ
 వనజాతోద్భవుడెంత ధన్యుడవు సుబ్రహ్మణ్యవిద్వన్మణి !

ఇకఁజక్కని స్వతంత్రకావ్య నిర్మాణమున భారతింగై
 సేయ మీతాయురారోగ్య భాగ్యముల ననుగ్రహించు గాక
 యని యీశ్వరుని బ్రార్థించు చున్నాడను.

గుంటూరు

20-7-1959

మిన్నికంటి గురునాథశర్మ

శ్రీ మేధానుయ ద త్రమూర్తి సకలేద్విశ్వేశ నాగేశ్వర

కృతి స్వీకృతి

శ్రీనారాయణ వేంకటేశ వరద శ్రీరామ రంగాంకిత
 స్సర్వేషాంహృదయాబ్జపీఠ నిలయస్తత్రస్మతి ప్రేరక
 స్సుబ్రహ్మణ్యకృతి ప్రదానసమయేకుర్యాద్యశశ్శ్రేయసే 1

భారతిహోమకుండమున జ్వాలలనుండియె దండినే 'కవిం'
 గారటితంబానర్ప వినికాళికిదాసుఁడు 'వీఁడెవండె ? రం
 డా ! రవళింపవే' మన నెయ్యానపు 'నీవగుడేన' యన్న నా
 ధీరు నెమూకఁజేసిన నుతింబలికె స్మృత పంచకంబుగా 2

త్రసకప్రాయమెయైహికంబయిన మాదాంపత్యపుష్పి పూ
 ర్తిసమీపింపఁగ నున్నయి త్రటి సపత్నిందార్చుచుం'బార్వతిం'
 గుసిలింపంగనఁజేయనోయన వితాకుంగొల్పినీ 'మూక' డె
 చ్చి సమర్పింపఁగ దక్షిణేశతకుమార్చె న్దక్షిణాంకాంకునిన్ 3

ఆసనుజెందఁగ న్నె కపహాస్యమొనర్తురు లోకులెల్లరు
 శాసనమావిరుద్ధమవుజానమఱొక్కత చిక్కనే కొనం
 గాసరిచేరసప్తతి యిఁక న్నయిసంగతికా కథోగతికా
 దోసిలియొగ్గ నేమనిన దోసమవుంగద తోసిపుచ్చినన్ 4

శ్రీదపరిగ్రహంబులనుజెప్పరికన్నియభూమి విద్దియన్
 గాదనకుండఁ గైకొనఁగఁ గావ్యకుమారిక యగ్రగణ్యగా
 నాడటరా నయాచితమిదెటను శుల్కముఁగోరకుంట మ
 ర్యాదయెఱుఁడఁ జల్కనగనంచుఁగొనఁజేయిసాఁభిలింగ దా 5

కనినన్ను 'స్థురుద త్తసాధ' గతుని న్నన్యమణిందెచ్చి కూ
రైనుశిష్యుం, డెటువార్ధకంబునను గాసింజెట్టునో! పుట్టువీ
కనుదుసాధ యనంగనై బిరుసుపాకం, బర్ధనాహస్మిఁ దా
నని దుర్గావదబంధ సంధియుత గర్వారంభ సంరంభగాఁ. 6

తాతకుదగునేర్పుటకె తారసిలన్నను? నిన్నుఁగన్న పృ
జ్ఞాతిశయం డనన్యగుణగణ్యుఁ డుపాత్తసుసాహితీధనుం
డాతత 'కూర్మ' 'శాంకర' మహా 'లహరీ' సుగమ 'ప్రసన్న' వి
ఖ్యాతబుధ్ధేడ్యవా కృచియుండై వినయైక నిధానమౌగదా 7

ప్రాచీనచితవాగ్గిమౌ భమిడిపాటికులీనుఁడు సుబ్బరాయఁడే
దించు చిటాంధ్రసీమలపథిన్నిను మెట్టఁగఁజేసి నెట్టనన్
గొంచుదుడెంచె నియ్యెడ కకుంఠిత సద్గతివౌచుఁ దండ్రియా
ర్జించిన కీర్తికి న్మౌఱుఁగుఁజేయఁ గడంగుమి సాధువర్తనన్ 8

ప్రాకటసత్కవిత్వ 'గురుభాగవత' ప్రసృతాచ్చకీర్తి, వి
ద్యాకుశలత్వ దేశికపద ప్రకటికృత వప్తిపూర్తి, క
న్నాకగు మిన్నికంటి గురునాథకవీంద్రునుపోక్తి తోడుగా
నాకరమందుఁజేరితి వనంత మహాసుకృత ప్రశస్తిగాన్ 9

అకలంకుం డెవఁ డద్వయప్రధితి సర్వాంతర్గతుండౌనో యా
సకలేశుండె మదంతరంగ గతుండై సంతృప్తి నూతార్థా సం
గి, కృతార్థత్వము నీకునీపితకొసంగెంగాక, యేనెవ్వఁడన్!
సుకృతీ! యీవిలనిల్చునందనుక సంశోభిల్లవర్ధిల్ల నాన్. 10

బందరు.

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి.

కృతిభర్త
శ్రీ వే. బ్ర. నాదెళ్ల
మేధాదక్షిణామూర్తికావ్రీగారు

కృతికర్త
భమిడిపాటి
వేంకటసుబ్రహ్మణ్యకర్త

శ్రీ మే ధా దక్షిణామూర్తయే!

కృతి సమర్పణము

శ్రీ కాంచీపురి భద్రహర్మ్యమున సుస్మేరాస్యమొప్ప స్తపా
లోకస్థావిత లోకయై శుభిశ్చిర శ్లోక్య ప్రభావాభ్యయై
యేకామ్రేశ్వరుతో సతంబెసఁగు సర్వేశాని భద్రాత్మిక
స్మికామాక్షి భజింతు సంతతము శ్వశ్రేయ సమభ్యర్థినై 1

అననమందు వక్షమున నర్థశరీరమునందు వాణి సం
భోనిధిసంభవ నిరిజఁ బూని జగంబుల కెప్పుడున్తపఁ
స్త్రీ) నరయోగజంబగు స్థితిన్వలయించెడు వేదమూర్తుల
న్నే నజ విష్ణు శంకరుల నిర్జరవంద్యులఁ గొల్తు భక్తితో 2

వాణికిఁ గలవాణికి సం
త్రాణన గుణమణికి నిందిరారమణికి శ
ర్వాణికి నభయదపాణికిఁ
బాణుల జోడించి భక్తిఁ బ్రణతులొనర్తున్ 3

దండము లర్పించెద వే
దండాస్యన కంతరాయ తతిహరునకు వి
త్కాండార్పితనకుఁ గరుణా
మండితునకు భక్తి నే నుమాతనయనకు 4

తెలుఁగున సంస్కృతమున మతిప్రతిభ న్దీగు సత్పురాణన
క్తల గణనీయఁడోచు వితతంబగు నైష్ఠికత జ్వలంగి ని
స్తులకృష్ణసన్నుదిద్దిన విశుద్ధచరిత్రు సుధీకు వేంకటా
చలపతిశాస్త్రి మజ్జనకు సాధ్వినఁ బిచ్చమమాతఁ గొల్పెదఁ

శ్రీకాంచీ నగరీశ్వరీ విమల నిస్సీమానుకం పాఞ్మృతా
సేకంబబ్బ హిమాగమూర్ధ విసుత చ్ఛ్రిజాహ్నవీధారదా
శ్రీకి ద్విలుగ శ్లోకపంచశతి వాసింబల్కి శ్వశ్శ్రేయముం
జేకొన్నట్టి మహాత్ము మూకసుకవి శ్రేణింద్రుఁ గొండాడెదఁ

అక్షరము ల్మోదల్కొని దయాంతరులై తగ నన్నదిద్ది భ
వ్యక్షను కిక్కలై న గురువయ్యల నార్యుల సాధుశీలుర
దక్షుల నెల్లవిద్యల నతండుగిల శిష్యులఁదేర్ప నేర్పుతో
నీక్షితిఁ గ్రాలువిద్యుల నెంతు నిరంతర మంతరంబునఁ 7

తనదానామమె తారకంబయిన మంత్రంబొట నిద్దాని భూ
ర్యసుకంపద్దగి నాకుఁగూర్చిన సుధీంద్రాగ్రణ్య 'నాదెల్ల' పం
శ్యుని దీవ్యద్ధరితాచ్ఛగోత్రభవు దక్షు ద్దక్షిణామూర్తి నా
త్మనునెంతు న్నరుషోత్తమాత్మజుని మేధాదక్షిణామూర్తినిఁ 8

శివు నారాయణుఁ బద్మసంభవు మునిశ్రేష్ఠు స్వసిష్ఠాఖ్యు శ
క్తివిదగ్రణ్యుఁ బరాశరు నిగమశక్తి న్వాన్యసు నాత్మజ్ఞశీ
ర్ష విభూషు న్ముకు గౌడపాద యమివారస్వామి గోవిందయో
గివరు స్సంకరపూజ్యపాదముఖుల స్థిర్నితు గుర్వగ్యులఁ 9

వాకొందు న్నువచోభిలాషినయి నే వాల్మీకిని న్వాన్యసు స
 ధీకు న్మూకునిఁ గాళిదాసు భవభూతి న్భారవి న్భాసవి
 భావకు న్బాణ మయూరు దండి జయదేవాభిఖ్య శ్రీహర్ష న
 స్తాకప్రాభవ సంస్కృతోక్తిఁ గవినందోహంబు సద్భక్తితోక్
 పలుకులఁ దేనెలొల్కుఁ బ్రతిభా విలస ద్వరభావయుక్తి మం
 జులమగుశయ్య గాంగర్పురి శుద్ధినిమించెడు ధార నోరిమిన్
 డెలుఁగున భారతాదుల వినిర్మితిఁజేసి యశంబుఁగన్న భ
 వ్యులసుకవీంద్రుల న్విబుధయాధనమర్చులఁగొల్తునెల్లరన్ 11

మిత్రుఁడు సత్ప్రభువర్ధనుఁ
 డతామ్రుఁడు లోకబంధుఁ డగుభాస్కరు లో
 కతిక భాసక భాసకు
 నేత్రముల న్మూసి గూబ నెఱిఁ బాయదొకో ? 12

అని యిష్ట దేవతాప్రా
 ర్థనమును గురువందనంబు రాజత్సుకవీ
 డ్వినుతియుఁ గుకవినిరాసముఁ
 బాసరిచి మూకకవిరచితము న్నైఁగంటిన్ 13

మూకమహాకవిగ్రాథితమున్ రసయుక్త మలంకిత్రయాధ్య మా
 ర్యాకమనీయపాద దరహాస కటాక్ష నుతి ప్రభాలస
 స్తోత్రకళతంబు లైదుగల సూరిగణ స్తవనీయ కామితా
 నీకదమున్ స్తవంబుఁ గని నేఁ గృతినౌటకుఁ డెల్లొనర్చితిన్ 14

శక్తియు శక్తిమంతుఁడును సద్గురువు స్మరమాత్రమే శ్రీతి
ప్రొక్తి 'యభిన్న మే' యనుచు నూఁదివచించుటఁ జేసి యాదర్శ
ద్రీక్ష గురూవదేశపు గరీయతఁ జేసియే బ్రహ్మమాట య
స్మృతినిఁబొందనాట గురుమూర్తిపదాబ్జమె తారకఁబగున్ 15

పరమర్షి ప్రకరాగ్మ్యుడౌ హరితు సద్భవ్యాచ్ఛగోత్రంబున
స్థరణీదేవులు వైదికాహ్వాయముతో దైవారు వెల్పాడునాఁ
గ రస న్నాఖయొకండు పావనత గంగన్మించె "నాదెళ్ల"నా
ధరలోఁ దా మపనామముంగనిన విద్వద్వంశ మందొప్పడిన్ 16

సీతారామవరాగ్రహారమనఁగాఁ జెన్నొందు శ్రీకృష్ణవే
ణీతీరంబున వీడొకం డటబుధానీకేడ్య సద్వర్తన
స్థీతు 'లొదెళ్'వంశ్య భూసురులు వాసి స్వస్యవిద్యాకులు
న్యోతిశ్శాస్త్రవిదగ్యులొప్పిరివదాన్యులన్తపస్వ్యగ్రణుల్ 17

సరసింహభట్టునా వఱలె నాకులమందు

ధాతమై వేదవిద్వారత గణ్యుఁ

డాతనిపుత్తుఁడై ఖ్యాతి నాఘనుఁబోలె;

నాగేశ్వరాభిధా నాగమజ్ఞుఁ

డాసుధీపరునకు వాసి వేంకటసంజ్ఞి

కుండు దైవజ్ఞవంద్యుండు తనయుఁ

డమ్మహోనిధికి విత్తమ్మునం దెనయాచు

సుతుఁడు సుబ్రహ్మణ్య కృతిరహించె॥

సుగుణఖనియును విద్యాధన గరిమఁదగు
 నవగ్రహిణుఁ డాతఁ డిద్యపత్రిభునిఁ
 గామయాశ్రయి సుకలాభిరాము నలఘు
 సుమతిని వదాన్యుఁ బుత్త్రరత్నమును బడన్ - 16

అనువృత్తిందగు సాధ్యుఁగూడి యనిశంబామ్నాయ సంప్రొక్తరీ
 తిని వర్తించెడు నవ్వదాన్యునకు సద్ధీమంతులౌ మూగు రీ
 తునకు న్మున్నిభవక్త్ర మణ్ముఖ గణస్తామేశులట్లాప్తు న
 త్తనయుల్సన్నయు లుద్భవింఁచిరిప్రమోదంబందమాతాపితల్ - 19

కృమ నారాయణశాస్త్రివర్యులునుసుబ్రహ్మణ్యులు న్నూరుషా
 త్తముఁడ న్సార్థక నామధేయుఁడగు విద్వద్వర్యుఁ డ్రాంతాంతహృ
 త్కమలాసాదిత సర్వదుఃఖహర మేధాదక్షిణామూర్తి పా
 దమణిద్వంద్వండుద్వంద్వదూరుఁడుఁ బశ స్తబ్రహ్మనిష్ఠాతుఁడుఁ
 ఆమహితుండు శైశవమునందె సుధీకులు మెచ్చ నగ్య్రాసే
 వా మహితాదరుండగుచు వాసిగడించె గ్రమంబుగా సుమే
 ధామణిభూషుఁడై కలల దార్ధ్యము నంచితవర్తనంబు న
 త్యామలమంజులోక్తి విబుధాభివిధేయత దైవభక్తినిన్ - 21

చిఱునగవొప్పుగా నమలశేముషి నాతఁ డశేషభాషల
 న్సురుచిర పాండితీగరిమ శోభిలి తెల్లున సంస్కృతంబున
 స్సరసకవిత్వము స్థలితశయ్యను గీర్లలనాంఘ్రికంజ నూ
 పుర కలకింకణీధ్వనులఁ బోలి నుడు ల్నెగడ న్వచించెడున్ - 22

పలుకన్మక్యమె పూరుపోత్తమ కవీటూండిత్యపుంజేవ న
 య్యలఘుం డాంధ్రమునం జతుర్విధములక హర్షంబు నెంతేసుధీ
 కులువొంద న్నృదురీతిఁ గోశములఁ బెక్కుల్నాటికిన్మించమం
 జలశయ్య నిర్వరచించి మించెఁ బ్రతిభాస్ఫూర్తి స్థరితీస్థలిన్ 23
 హిందీభాషను నాటకంబుల సమ్మగ్రజ ద్రసంపాగతి
 న్సందీప్య ద్యమకంబు లర్థవరభూసాభాజమానంబులౌ
 చుం దీపింపఁగ ముప్పదింటికిఁ బయి న్నూరులుతుంపంగనా
 నందంబంది రచించె నారవినిశానాథంబుగా నిల్వఁగన్ 24

కొండిన్యామలగోతులై కలవిఖ్యాతి న్లడుంగాంచి వి
 త్కండాగ్రీయులు వైదికు ద్విజులు సత్యస్థేము లొప్పారి రు
 ద్దండు'బ్రహ్మలమడ్కు'య న్నిలయహృద్యప్రభృతేఁ గ్రామి వా
 రండప్రొద్భవవాహ గోపవరయుగ్యాంస్త్రింబుజారాధకుల్ 25

వారలలో శ్రీలక్ష్మీ
 నారాయణసూరి శ్రుతిగణజ్ఞఁ డెసఁగెఁ గో
 డూరసునూరను రాజ్యర
 మా రామామణి సుధీసమంచిత సతిగాన్ 26

ఆదంపతు లెంతయుస
 మ్మోదంబు నెడందనందఁ బుత్రిక సర్వే
 ట్పదాంబుజపట్పద ల
 క్ష్మీదయితం బోలి పొడమె సిరి కిరవౌచున్ 27

ముక్తికాంతాభిధాన సంయుక్త సర్వ

సుగుణమాక్తిక నికర విశుద్ధబుద్ధి

యంబికాపాద కమలార్చనంబు నెఱపు

భవ్య సౌభాగ్యనిలయ సంస్తవ్యచరిత.

28

ఆదర్శ భూతులై తగు

నాదంపతు లట్టిపట్టి నతులపేమ

న్నాదుచు దిద్దంగ సన్నే

ధాదీప్తియు మేనిచెన్నుఁ దనర న్సతికిన్

29

హరితసగోతుఁడై యెసఁగు నప్పురుజోత్తముఁ డన్నసత్కవీ

శ్వరునకు సాంబపాద జలజద్వయ సంతతసక్త సన్మనో

బురుహునకు న్నలానికర పూర్ణునకు న్నకలానవద్య భా

మరగుణ ముక్తికాంత సుత శుద్ధమనస్కు నొసంగి రర్మిలిన్ 30

శివునామేనిని గొన్న గౌరిని రమాసీమంతినికా స్వీయభ

ర్త్రవరోరస్థులనిష్ఠ మాటలనె తృప్తి న్భ ర్తకున్లూర్చు చె

ల్లు విచిత్రక్రమయై చరించు పలుకుంబోటి న్సతీత్వంబునం

దు వెసన్నించినముక్తికాంతసుమతిస్తోమాగ్న్య నెల్లెంచనా? 31

ఉత్తమయోగియైన పురుజోత్తమసత్కవీ ముక్తికాంతదా

పాత్తున గేహిశీర్ష వరభూషణుడై నిజధర్మయుక్తి సం

పతునమించి యీవిఁదగి పట్టక దేనిఁ బరోపకారి

న్వేత్తృతః దాల్మి కల్మినిఁ బవిత్రతమించెమనీషులెంచఁగ 32

ఆమహానీయువర్తన మదద్భుత మాశ్రపు నశ్రమమ్ముగా

మోమున స్మేర మొప్ప లనముం గన కేకుగ్రథ బోధఁదేర్చి వి

ధ్గామణి నల్పుఁగొల్పు వితతమ్ముగుమోదము శాంతిదాంతి ని

తనకుంటేర్చి గురూత్తముండిడిన మేధాదక్షిణామూర్తిపా
 వనమంత్రంబు జపించి సిద్ధిగని దీవ్యత్తత్వరూపానుసం
 ధి నివిష్టాంతరుడై యజస్సమునుసందీపించు నాగేహిన
 ద్యున కాదై వమె పత్నియన్ముకురమందొప్పుం దనూజన్ముడై 34
 అనఘుం డక్కవివర్కుఁ డాత్మసతియా నాముక్తికాంతాసతీ
 జనతాశేఖరదా సమీపమున భాస్వత్తేజఁడౌ నాత్మనం
 దను నీక్షించి ముదంబుతోనిడియె 'మేధాదక్షిణామూర్తి' యం
 చును నన్వర్థసమాఖ్య సూనృతవచస్సుండౌచుఁ దానర్మిలిన్ 35
 క్రమత స్సృద్ధిని శుక్ల పక్షమున నక్షత్రాధిపుండల్లు చొ
 క్కములౌ సత్కలలన్లమించి పితృభక్త శ్రేష్ఠుడై శ్రేముషీ
 సముపేతుండయి తల్లిదండ్రుల సువాత్సల్యంపుటిల్లాచు ను
 త్తమత స్సృష్టతినందియొప్పుగడు మేధాదక్షిణామూర్తితా
 పసుమర్త్యాఖ్య సదన్వయ ప్రభవయా పార్వత్యభిఖ్యాసము
 ల్లసిత న్నాధ్విత కిక్కయైన సుగుణాలంకార సౌభాగ్య భా
 గ్యసమేత స్పృతిసేవనాభిరత వాగ్దారీరమార్చానిశా
 భ్యసనన్పత్నిగనందియెంతయును గేహ్యగ్రన్థ్యుడై యొప్పదా
 పితృపాదు ల్బ్రాహ్మ దిద్దగా నెనసెదాఁ బిన్నప్పడే పాండితీ
 ధృతినిస్సంస్కృతమందునాంధ్రమునహిందీయందునాంగ్లంబునం
 జతురత్వంబు వహించె భవ్యకవితా చార్వంగిని న్నద్రీసాం
 చిత కోశంబుల విజ్ఞాతానన రచించెన్ స్ఫూర్తి దీపింపగన్ 36
 అకలంకత్వము సత్యసక్తత విధేయత్వంబు విద్యజ్ఞన
 ప్రకరంబందుఁ బ్రోపకారిత సుధీరత్వంబు స్వాచారపా
 లకశీలంబును ధర్మతత్పరత తౌల్యత్యాగము నిత్యతృ
 ప్తికనత్వంబు గదాశివాభిరతి యాధీమంతునందొప్పెడున్

సత్కర్మనిష్ఠ నశాంతంబుదీపించు

సత్పత్రిదాన నిశ్చలత నలరు

పితృదేవగురుభక్తి యుతచిత్తుడై కాళిలు

సుకలానిచయ సముత్సుకత వఱలు

నిరతంబు సత్కృత్య నియతిని రాణించు

సప్రతిగ్రహదీక్ష ననిశ మెసఁగు

నవిలంబకారియై యనలసత స్థించు

నాశ్రయం బిడు సముపాశ్రితులకు

విధుల నేమఱఁ డెపుడు నబుధులఁగూడఁ

డంచితాత్మానలోక సమంచితఁడగు

ధన్య నాదెల్ల పూరుషోత్తమకవీంద్ర

పుత్తమణియైన దక్షిణామూర్తిబుధుఁడు

గురుఁడై తండ్రియె పూరుషోత్తమకవీ ట్కోటీరభూషుండు స

త్కరుణ నిద్దఁగ వన్నె నెన్నఁగను మేధాదక్షిణామూర్తి శా

స్త్రిరసజ్ఞప్రవరత్వము న్సుమతి వైశిత్వంబు స్వాస్తిక్యపుం

గరిమంబు నినుతింపఁగా వశమె చక్కఁజాలి నాబోంట్లకుఁ

ఎనసెంబట్టము నాతఁడొంగుమునఁ దానెన్నం గలాశాలలో

గణితజ్ఞుండయిమిఁచె జ్యోతిషమునం గాంచెం బటుత్వంబుఁ జెం

దె ననూనప్రతిభ న్నవిత్వమున సందీపించె సంపత్సన్ము

ద్ధిని సత్పుత్రులఁ జొత్తులనృప సేధాతిన్బుణ్య కేహ్యగ్రుడై

చార్వత్యభిఖ్యా విభాసినియకా ధర్మ

పత్నియందున వలశరత్నములనఁ

దనరునూనులను మేధాదక్షిణామూర్తి

విబుధుండు ముగుర నుర్వినిబడ సెను

కృష్ణాభిధాన రోచిష్టఁడౌ గుణిమణి

పూరుషోత్తమసంజ్ఞ మిఱుసుమతి

జహ్మతరమణి సుబ్రహ్మణ్యనాముఁడు

యమ్. యె; యల్. యల్. బి; విద్యాధికుండు

రాజ్యలక్ష్మ్యభిధ సరస్వతీసంజ్ఞాక

సావిత్రి యనుపేర శారదాఖ్యఁ

బుత్త్రికారత్నములను సద్బుద్ధిసుతుల

స్వానురూపవరోపేత తై ననతుల

భాసురాయురరోగత్వభాగ్యవిభవ

భవ్యసంతతి నుభయులుఁ బరఁగుచుందు

43

శ్రీగురుదత్తసాధము విశిష్టము శిష్టులు మెచ్చ నిల్పి స

త్పూగముతోడ గోష్ఠినిఁ బ్రేతుష్టి నొనర్చుచు శారదారమా

భోగ మెసంగుహర్షమునఁ బుత్తులఁ జాత్తులఁగూడిపూర్ణము

ద్యోగముతో నెసంగుత బుధుండగు మద్గురువర్మ్యుఁడెప్పుడు 44

రచియించె దివ్యోక్తిఁ బ్రార్థనశ్లోకాభి

నప్తకమాల నుత్కృష్టముగను

ఆత్రేయగురుని శ్రోత్రానందకరమతి

లలితవాక్కులనా విలాసియగుచు

వేమయోగీయంబు విమలోక్తి సుత్తమ

జీవయాత్రీయు దత్తదేవుచరిత

పరమహంసప్రబోధ రసాంచితగ్రంథ

మలఘుదత్తపురాణ మనెడుకోశ

తల్లజము దత్తభావ సుధారసంబు
 సుత్తమ సునీతిభాస్కరా భోక్తమకృతి
 నాంధ్ర సుకవిప్రశంసయు హాలికనుతి
 ముక్తికాంతామణి శతకోక్తి మఱియు 45

దశమగ్రహ తారావళి
 విశద యశోవిహృతి సకలవిద్యత్కృపు ల
 య్యుశనుం డీతండనగా
 యశమలర రచించెదెల్లు నందీతఁడొగిన్ 46

విదుషీమతల్లి సాధ్వీనతంసయునైన
 రాజ్యలక్ష్మ్యంబభర్తి జ్య గాఁగ
 స్థిరయశంబెనయ నీశ్వరత్వప్తి కాలయం
 బమరింపఁ దనయూరి కమరఁగొమరు

జామాతయును గవీశ్వరుడైన పూరుషో
 త్తమబుధుఁ బేరేచి తననగలిడ
 వానిఁ గాదనక కైఁబూని సత్కార్య సా
 భనకుఁగా దీక్షుఁగైకొని రయమున

నమ్మహితఁ డెంతయుం బ్రహ్మోదమ్మతోడ
 గ్రామవాసులదైన ప్రార్థనమునెనసి
 శ్రమమనక దీవినీమ నెసంగునట్టి
 చె న 'కోడూ' ర నెడునూర నలరిచె గుడి 47

సోమేశ్వరలింగంబును
 నామహితుఁ డనూనభక్తి నంగనతోడ
 న్నామంబు లర్థులందఁగ
 నామిహిర శశాంకతార మలరన్నిలిపెన్ 48

సోమేశ్వరీయనుతి యనఁ
 గా మహి రహియించుకృతినిఁ గావించి కవీ
 డ్ద్రామణి పురుషోత్తముఁడా
 సోముని సోమధరుఁగొలుచుచు న్నడునలరెన్ 49

అనుదివసంబు నర్చనకునై తగువృత్తినిఁగూర్చి పర్వమం
 దనువగుసేవలన్బరుపు చబ్దమునందగు నుత్సవంబుఁ దా
 ననుఁగులతోఁ గుటుంబయుతుండై చని సల్పఁగఁజేసి పూర్ణతు
 ప్తి నైనసెఁ బూరుషోత్తమవిశేషవిదుండు మనీషులెన్నఁగన్ 50

తనదుపితృపాదుఁబోలె మేధావిభాసి
 దక్షిణామూర్తి శాస్త్రి సద్భక్తితోడ
 భవ్యకల్యాణమహాము సంపదకొలంది
 సలిపె సలుపుచున్నాఁడు సలుపఁగలఁడు 51

అట్టిమేధావివరుండైన యనఘమూర్తి
 పూత 'నాదెళ్ల' వంశసంభూతుండైన
 దక్షిణామూర్తి శాస్త్రి విద్వరుఁడు గురుఁడు
 మత్కృతికి నేతయయ్యె మామక సుకృతిత 52

మామకములైన యోగ

క్షేమము లనిశంబుగోరు శ్రీమంతుడు మే

ధామహిత దక్షిణాంగుడు

మామక కృతినేతయగుట మద్భాగ్యమేకా

53

కృతిభర్తకుఁ గృతికర్తకు

క్షీతిఁ జదివిన వినినవారికిన్ శ్రేయస్సఁ

తతినిడు శ్రీకామాక్షీ

స్తుతి వినిచెద గురునిదయ విశుద్ధినయఁగన్

54

కృతికన్యంగొను మోగురూత్తమ యసంక్షీర్ణాచ్చ వర్ణాధ్య నం

చితసద్వృత్త మహేశ్వరీపద సమాశ్లిష్టాంతర న్నాధ్వలం

కృతిరమ్య న్సువిసీతః బూత శుభదాత్రి న్భవ్యసౌభాగ్యభా

సిత బ్రహ్మత్మక సత్కృపాంతరవిభాసీ వాసినింగాంచఁగన్

55

షష్ఠ్యం త ము లు

శ్రీమత్పురుషోత్తమకవి

సోమతనూజాతునకు విశుద్ధతరమన

స్తామరసాంతఃపూజిత

సోమాం ఘృష్టిభాతునకు నయోపేతునకున్

56

త్రయ్యంతసారవేదికి

న్యాయ్యపథానుసృతిరతికి నవరసయుతన

చ్చయ్యావిలసత్కవితా

స్థాయ్యమల వచఃప్రేతుష్ట సత్కవి తతికిన్

57

విశ్వాసపాత్రునకు నవి
 నశ్వర చిద్రూప దక్షిణామూర్తి కృపా
 త్రశ్వశ్రేయసతికిఁ గ
 వీశ్వరునకుఁ బార్వతీ సతీశానునకున్

53

ధన్యుఁడు సుకవిచయమూ
 ర్థన్యునకు వదాన్యునకు సదాశివపదప
 ద్భన్యస్తచిత్తునకు వే
 దన్యాచరణునకు సుధాహృదయునకున్

59

అనుకంపానిధికిని బా
 వన తర'నాదెళ్ల'వంశ వారిధిపూర్ణేం
 దున కకలంక సుమేధా
 ధనునకు శ్రీదక్షిణాస్య తత్త్వజ్ఞునకున్

60

శ్రీదత్తాత్రేయ దయా
 సాదితరుచిగాష్టవిధవ సంతుష్టునకున్
 నాదెళ్ల వంశ్యునకు మే
 ధాదక్షిణామూర్తి కస్మదాచార్యునకున్

సమర్పితంబుగా మూకమహాకవికృతకామాక్షి పంచశతి నాం
 ధ్రంబున 'శ్రీకామాక్షిస్తుతి' నామంబున ననువదించు.

శ్రీ మేఘాదక్షిణామూర్తయేనమః

శ్రీ కామాక్షీ స్తుతి

పాదశతకము

శ్రీమన్నాదేశ కుల దు

గౌమేయాంభోధి పృథు సుధాంశూ! వినుమా!

శ్రీమేఘాదక్షిణామూ

ర్తి ! మంజులకామకోటి దివ్యనుతి గురూ !

కంతుద్విత్ప్రణయాభ్య ! సీమహిమమార్గంబు స్వగద్వైల్పంగా
నెంతోయత్న మొనర్చియున్నభువుతా నెవ్వండు ? శ్రీకాంచిన
త్యంతంబు నివహరింపఁగారిసికనా నమ్మా!యుమా! యైన మ
త్స్యాంతీయంబువిపాకమే ననునిటుల్ నాగించు నీప న్నుతిన్ 1

శ్రీకామాక్షి ! భవత్పదాంశువులదా సింఘారవర్ణంబు స్వ
కోకోద్యాన మహీజపలవరుచిన్ రోధించుగొం తె త్తి: య
త్లే కల్యార్కమహాశ్చయంబునకుఁదా నే యొజ్జయూమున్నుబం
ధుకోరు స్తబకాళిగెల్పు; రహి నందు స్సంతతం బంతటన్.

అంచ నెలందు లందమగు యీనమునేర్వఁగ నచ్చుండు; ని
ష్కించన సంచయంబు బ్రతికింపఁగఁజెంగటి కల్పకంబు; గో
ధించెడునట్టి పెన్నిరుల ధిక్క్రూరిజేసి రహింప దక్షునూ
కాంచిపురీ శ్వరీచరణ కంజము నీజన మందఁగోరెడున్. 3

మొక్కెడువేల్పుడొయ్యలుల మూకలపాపటలందు సింధురం
బొక్కొయనంగనై కవిపయోజ చయోద్యదిసోరుళోభమై
నిక్కపువిదైబోటి కొను నిద్రపుగెంజిగి నై కయై యనీ
దృక్కయి కామనేత్రదగు దివ్యపదాంబుజకాంతి యొప్పెడున్ 4

ప్రణయంపుంగలహంబుచే వెఱపులోబట్టంగ వే నమ్మిడొ
ఫణిరాడ్బాసుజటాళి కేహియగునా ప్రాళేయభానుండు ధా
రుణిసాంధ్యంబగు వన్నె వేనివగు బల్ రోచిస్సుల న్బొందె? స
న్మణికామాక్షి పదారివిందములఁ దిన్న న్నామనం బానుతన్.

తమయంతన్బొడసూపు ప్రానుడులె సాధశ్రేష్ఠముల్లా; సురౌ
ఘమణిస్ఫూర్జిత సత్కిరీటతతియే కమాచ్ఛపీతంబుగాఁ
గమలాసాదికులెల్ల దాసులుగ నెక్కాలంబు దీపించు నా
దిమ కామాక్షిపదంబులం దెపుడు సర్థి న్మననం బొప్పతన్.

అరవిందంబులనైన వన్నెలకు దైన్యం బబ్బఁగఁజేయుచున్
హరిదంతంబులరాగము న్నఖచయూం శ్వర్ధేందుచేఁ గూర్చుచు
స్థరలో సత్కవచి త్తైకైరవ కన త్త్వంపుం బనిం గొల్పుచు
స్వరకాంచీనగరీశ్వరీ చరణశోభా సంధ్యమించు న్గడున్.

స్మితముఖుడౌచు నాత్రిపురజేత విసమృత మోలఁదోఁప శిం
జితముల నేమియోమధురశీలతఁ బల్కెడుప్రాప్తితో నమ
న్వితయగుసద్వయస్యయటు ప్రేమజహా కలహంకురంబుఁ బెం
జతురత వీలఁజేయు గిరిజా పదకంజ యుగి న్భజించెదన్. 8

తుమ్మెదలెన్నో క్రమ్మ నుదితుండగుభానునిదీప్తి నెట్టినై
చిమ్మమరందమొప్పవికసించెడు తమ్ములతోడవేలుపుం
గొమ్మలయూగు ముంగురులఁగూడి యలక్తకలిపైమై రుగం
భమ్ముల నొప్పు నొడగు పాదయుగంబు వహించు బంధులకొ

సముదగ్గింబురజఁబుగల్గి యరజస్కున్వాంత నిష్ఠాతమా
ను; మహాకిమ నొప్పి పొందనగు నెందు న్నా విరిక్తాళికే
కృమత స్మందత నూని మందులకు నెక్కాలంబున న్బొందఁగా
దమితాశ్చర్యరసంబుఁగొల్పెడినిగామాత్యుంఘ్రయుగ్మంబహో!

కామాక్షీ! ననుఁగన్నతిల్లి! జగము న్నాపాడఁగా నల్పులె
న్నీమంటూని తపంబు నీదు పదపానీయోద్భవద్వంద్వ మొ
ప్ప మంజీరయుగంపుఁగంపుల యనూనాంశుల్లడల్లట్ట శో
భా మాన్యాచ్ఛ నఖప్రభామరిధునీ పాథంబుల న్నుద్గి తాన్.

మంజీరద్వయ శింజితంబుల నభీమాన్యోక్తుల స్ఫుల్కుచు
న్బంజీభూతమహస్సుచే నరుణిమంబుం బొంది పాపఘ్నమై
మంజుత్వంబునకిక్కయైన పదపద్మద్వంద్వము న్నాతలక
రంజింప న్నుటియుంచి నల్పులఁ బవిత్రత్వంబుఁగామాక్షీ తాన్.

అమ్మా! శాంకరి! నీదుకాల్గవతమో వ్యామోహసంఘమ్ము సాం
ద్రమ్ము స్తుర్భవమిచ్చు మామకము సంతన్వితగాఁదుగించి భ
ద్రమ్మునూర్చుత; దేనిలాక్షదగు నుద్యద్భిందుశోభా ప్రసా
రమ్ము న్బూనుటఁ జంద్రరేఖ శివమూర్ధస్థంబు శోణంకమా¹³

మముసంపూతులసల్పుగాత వెన నమ్మా! పాటలాభమ్మల
 ర్చ్యముతానీ యరకాలిరేఁపులు; శ ర్వాధాం! కామాక్షీ! శీ
 ర్షమున నేనికణంబుఁబొందుటకు హర్షంబొప్ప శ్రీశాదులొ
 క్కమెయి జేరుచు నేను నేననుచుఁబొం కంబూనుచున్ద్రున్ధిన్ 14

గోళులనిగ్గులెల్ల నెనఁగుం గన బెగ్గురుపక్కిదండలై
 పాళిగ మొక్కువేలుపుల భామల పెన్గచ మేఘసంఘమం
 దోలిఁ గనత్కదంబముల కుద్దిగనై ప్రిసరించు నీ పదా
 బ్జల మరీచు లోశివునిభామిని! తొల్కరికొమ్మెఱుంగుతా.

రాగంబుగ్గని ప్రత్యహంబెనఁగు నా రాజీవమందెల్ల ద్వే
 పాగస్సున్వహియించెడు; నిబుధమూర్ధారోహము నుల్పి యెం
 తే గాటంబగు నీపదాబ్జమడియె ట్లెల్లపృథు నొక్కున
 తూగంబు గ్గరుణించి ముక్తిరమ నింపున్ ? దెల్పుమీశాంకరీ.

కామాక్షీ! వికసజ్జపాకుసుమ రక్తంబై పృథుజ్ఞాన ప
 ద్మామోదావహమై జగజ్జడిమ మాన్వ స్త్రక్షమై సంతమ
 స్తోమఘ్నంబగు నీపదాంబురుహ బంధుస్ఫూర్తి మధ్వుత్పరో
 భూమి భృచ్చిరమెక్కి బొట్టగుచు నొప్పుగావుత నేగమే.

కై మోఘంబచరింతు రత్నకటకాగ్ర స్ఫూర్ణదంద్రోపల
 స్తోమాభాద్ధిని సాగుగోళుల పసందుల్ నుర్వులై పాటి తె
 త్వామాడ్కిన్బొనరింపఁగా నవిరతం బౌర్వాగ్నిహేత్యూహము
 న్దాముసలెప్పడు కామద్వ క్కుపదపద్మస్థాన సూర్తికిన్. 18

శివ ! కామాక్షీ! త్వదంఘ్రిదీధితులు నిస్సేమాంధ్యకూపంబులో
జవత న్బాశతనందుఁజొచ్చి దివసేశ త్వంబు నాహృత్సరో
జ వనంబందునఁ బొందు; భవ్యకవితాంచద్రీతుల న్వాహినీ
నినహంబందు నభోభ్యమాసముగసందీపించు నశాంతము 19

తగుశ్రుత్యంతమున నిషక్తమయి నేత్రంబట్లు సద్వృత్తయు
క్షగఱోపాస్యత రమ్యమైనద్విజ సంతాసంబుచే మోవిమై
నగు జుష్టంబయి చన్నదోయియును ముక్తశ్వాశ్రితంబౌడలం
చఁగఁగామాక్షీ యొనర్తుతోత నతిరక్ష స్పల్పు నీయంఘ్రికి

ప్రొక్తఁగవంగు నాబుధవిభుషియదౌ తనయంతిసూఁగు పె
జిక్కని వేణియన్చిలువచే శబలంబును గోళ్లదైన పె
రుక్కను పాల సంప్రమనోజ్ఞ పయస్సన విద్రుమచ్ఛవి
న్నెక్కనఁజేయు శంభు గృహిణి పదవారిరుహద్వయ ప్రభల్.

త్రిజగత్తాప నివారిణి! స్మర విరోధి! పేయసీ! దుర్భర
ర్వృజినానూనవిరోధ తాపమునువారింపంగదక్షంబుఁ బ
ద్మజముఖ్యాధ్యమునౌ త్వదీయ పదపద్మద్వంద్య సేవామృతం
బు జనితీ! క్షణమాత్ర మేని యెపుడే బాదంగలానో? కడే.

కామించున్నతలంబు దేనిదగురాగం బందఁగా సాంధ్యమా
ధామం; బైందవి దేనిగోళులరుచి న్దాఁ గోరెడున్గాంతి; యెం
దౌ మేల్మార్దవ పాకము నిసలయం బందంగయల్పించు; నా
కామాక్షీ చరణద్వయం బునుతె మేకాలంబుఁజేతంబునన్ . 23

‘నేదం నేద’ మటంచు నిజ్జగమునెంతేని స్తుతాగ్రంబటు
ల్లా దీపించుమనంబు శాస్త్రములఁజక్క న్లోశలిం గన్నవి
ద్యాదీవ్యద్యుతిరాజచే విడిచి మృగ్యంబైన నీపాద కం
జోదారాచ్ఛమహత్త్వ మంబ తగుఁదా నొక్కండెపై నంతకున్.

కామాక్షీ ! మునిమానసంబు కడు వేడ్కన్నాస్త్రపీయూషధా
రా మాన్యహృదమందుఁగుంకి పరిశుభ్రంబై పృహర్షామృతీ
యామేయార్హరసాధ్యమై వెదకుఁ జిద్వాదోధిమధ్యస్థమై
భూమిన్బెన్నగయా త్వదంఘ్రిమణినెల్లనర్వము న్విడితాఁ.

పురుమోహంబునఁబుట్టు పెందమముచేఁ బూర్ణంబునాచిత్తమం
దిరమందోజననీ ! వెలుంగులను నాదిత్యాయుతంబు ద్విర
స్కరణంబందఁగఁ గ్రమ్ముచేకటులఁదుంగంజేయఁగానౌభవ
చ్ఛరణంబనన్మణిదీపముక్కఁతుఁటితాసాన్నిధ్యమునల్పుతన్.

నఖరరుచి న్బృథవ్రజమనం బటుకూడుచు హంసకోక్తుల
న్ముఖరితమై సురాపగను బోలుచుఁ గెంపులసాంపుతో నహ
ర్ముఖమటుసల్పు నంబరశిరోజుని కామినిదైన నీరురు
ట్సుఖమగుపాదయుగ్మము వెసన్ స్ఫురియించుతమన్మనంబునన్.

సమ్మోహంబునడంచుఁ జల్లపఱచు న్నదృక్తుల న్వేయదృ
శ్యమ్ముందాఁబ్రకటించుఁగన్నులకుఁగామాక్షీ ! భవత్పాదయు
గ్మమైఘ్రిన్ ; గతినామరౌఘమకుటాగ్రస్పర్శనో శీతభూ
ధృమ్ముంచాతటపాళినంటుటనొ యుక్తవ్రాతసంస్మృష్టినో 28

పూతంబుల్లిరిజా ! స్వభావమృదులంబు లీపదంబు లృఠా
భూతిన్సల్పంగభీతిమై జని ద్విజప్రహంబు సేవింప న
జ్ఞాతంబుల్పృదులప్రవాళములునిచ్చునానుజమ్మివన
స్థాత్పత్వచిత్రనిష్ఠ నిక్కముగ సశాంతంబుఁ గామేశ్వరీ ! 29

పెందటికెట్లాహంసనయ వీక్యమునై జడతన్దొలంచి యె
ఘ్నందోసఁగందకున్న విధుభూషణురాణి పదాబ్జ యుగ్గము
ర్యందగి నవ్వుచుండెడి నవేలత హంసలకందనై జడా
లిం దిరముండి దోషసుమలీమనమైన సరోజయుగ్మమున్ .

కృమ్మెడు పెందమమ్మల నఖచ్ఛవిచంద్రికల న్దొలంచుట
స్సమృదమిమ్ముగా విబుధ సంతతికిచ్చుట భూషయాటంబు
దృమ్మలదై నలచ్చి కవచూనముఁ గూర్చుట నీపదద్వయ
స్థమ్మ విభాసమమ్మ ! వసుధ స్పృకటించెడుఁ జాంద్రిదాదశన్ .

లలితనఖచ్ఛనీయధవళత్వముఁజేసియుఁ గాలిదమ్మలం
దలరెడుకెంజిగి ద్విజగదంబ ! మహేశ్వరీ ! నీకుమ్మిక్కువే
ల్పుల ననబోండ్ల వేనలులలోదగఁగల్పసుమాళియు న్నదం
బు లసితసూనముల్పొసఁగు మాలలయందముచిందు నెంతయున్

విరనఖరాంశు దుగ్ధపురు వారిధి శుద్ధజలాంతరంబున
న్వఱలుచు రేకలై పొదలు వారిరుహంబు దరంబుఁజక్రిము
న్నెఱిఁగొనిమాతృరూపమును నెక్కిని తానెనలేని మేల్ రమ
స్థమువహించిమించు శివకామినిదాపదమ ద్విధాముఁడున్ 30

గోళులనిగ్గులన్నియుల గుత్తులనెత్తి పిశంగక స్వకాం
శ్వాళినిఁగొంజగుళ్లఁదగు సంవముఁజిందఁగఁజేయుచున్నచు
స్త్రాలఘుసత్ఫలంబులిప్పనై సదనావ్యమనై యెసఁగు నీ
కాలిని దేవభూరుహముగా హిమగ్రాహుచ్చిత్రి! యెంచెదన్ 34

సుమతుల చిత్తవేదిని విశుద్ధభస్మోదయాజ్ఞ గొప్పజ్ఞా
నమనెడు వహిఁ బ్రజ్వరిల నొప్పుఁ ఘల్లలల న్నవటక్రమే
ల్లమినునరించుచున్నియతిఁదా జననీ! గిరిరామ్కుమారి! యో
ర్మి మెఱయవేల్పుఁగర్మలహరీ సుహవిస్మయఁ గ్రామనందోగన్ .

వరమణి నూపురంబుల నెనంబులచే మనువుష్టించి న
త్తైఱగులనచ్చమానబరదీ ప్రిమయంబగు బూడిసొంది నే
ర్పరితనమొప్ప నాశ్రితులఁబట్టిన యీ మహతాపిశాచి నీ
శ్వరతరుణీ! హరించెడు భవత్పదచూఁతికుఁ శిజ్జగంబునన్ .

వరమజ్ఞాన విధూదయంబగుఁడబెన్నాచాంధకారింబు మ్రొం
స రహి న్నెల్లను గాగమూని సఖసంతానప్రభాంచత్పితాం
బరమునైఁదగఁగప్పి నీపదయుగప్రఖ్యాతచార్యుంగి వి
స్ఫురదస్మధృదయంబుఁ దా నభిసరించుండల్లి! కామేశ్వరీ!

వేకువపట్టు సంపదరవింద వనాళికి సత్కవీట్టుకా
సికిని కెన్ననామని గణింపఁబ్రదోషము జ్ఞానమన్విధు
శ్రీకి భవత్పదస్మృతిగరియ లసన్మహిమంబు సర్వలో
కైకశరణ్య! కామనయనీ! హిమవన్నగ రాట్కుమారికా. 38

తోయప్రోద్భవ మైతిగల్గి ద్యుతినందోహకరంబై ధృతి
చ్చాయన్గాడి యశేషలోకముల కుచ్చంబైన యాభోగము
న్దాయంజేయుచు మోక్షకాంక్షులకు వెంటన్నర్ల సంసాధకం
బై యార్కిస్బదవింగమించు భవదీయంబంఘి కామేశ్వరీ ! 39

మొక్కెడువారి చిక్కులనుబోనడఁపవైలికాఁడు; గీర్తియ
న్జక్కని యేటివాకకుఁబసంచునొనర్పఁగ నీరదంబుఁ బెం
పెక్కుభవాంధకారమున నెన్నఁగ నొరతనాల దివ్యెయా
చక్కని నీదుకాల్గవ ప్రసాదముఁ గోరెడు నీతడమ్మరో !

పురహరురాణి ! మెల్లఁగవిమోహపయోనిధి నీఁది యెడ్లుఁజెం
ద రయముగాఁ దలంచి సుకృతంబుగలారికె లభ్యమైన మో
క్షదుచిర సౌధపున్వలభి గాటపునిచ్చెనఁ బోలె నీపదాం
బురుహమున న్బురశ్చరణ పుంజముచే జనులందుకొందిరిలక.

మరుదౌఘంబునకెల్లఁగొల్వనయి యేచూత్రింబుఁ జాంచల్యమె
ల్ల రసన్గానక రక్తిమన్విడక మార్పున్సుంతయే నంద కు
ద్ధురశోభన్దగు నీ పదాబ్జయిగ మోదున్గా ! భవానీ ! గుణా
కరమై యందెలమోత తన్జనమెకాఁగా లేజగుల్లన్నగున్.

ఓ మంగాఁదగి యెల్లలోకములఁ గంజోల్లాస శిక్షాచణం
బై మర్త్యేతరసమ్యమై విబుధగమ్యంబై కడున్ రమ్యమై
యామోదంబును వేదరాజకిసు మోక్షావాసమై యొప్పు శ్రీ
కామాక్షీపదయుగ్మధామముజయోత్కర్షంబుతో నెప్పుడు 43

చోరంబుల్ జడతాతమస్సులకు; వాక్తోన్మాదిదూరంబులు
 ర్వోరక్షాకరముల్; మునిప్రకరహృద్విధి విహారములు
 త్తేన్ద్రంబుల్ నఖరంబుల నిగమసూక్తివ్రాతసారములూ
 ర్యారక్తాంఘ్రులుదుర్భవఘ్నములునాయాంతర్యమందొప్పుత

గిరాజన్యకుమారి ! నీదు పదముక్తివ్రాతపుండెన్ను మీ
 టి రహించు న్నృణమిల్లువారల యనీగృక్పంకము న్యావకో
 ధ్ధరపంకము గలట్టిదైయడంచు చెందు న్దాదులకోటి భా
 సురమ య్యుద్ధలలేనిదై శుశ్రిశిరస్తామానిశ స్తవ్యమై 45

వనములలోన సిగ్గునఁ బ్రవాళమును న్నృణకంగఁజేసి వ
 న్నెనెనఁగులేతయెండను గణింపక యల్పముఁగాఁ దలంచినూ
 తనయగు సంధ్యవంధ్యఁగ నతమ్మనొసర్చిరిహించు నంబికాం
 ఘ్నినళినరక్తిమూలహరి శ్రేయముఁగూర్చుతమాకజస్రీముక్త.

ఇందూత్తంసు మనోజ్ఞవౌజసని ! శ్రీ నెప్థాప్పసీపాదమా
 నందంబున్దొనగోళ్లదా జిగిని జ్యోత్సంగొల్పి హంసాళికి
 న్బొందంజేయుచు విచ్చుతమ్మివిరిసొంపుంగాంచి కామాక్షి ! తా
 నందీపించు శరత్సుకాలపు విలాస ప్రాణి గావించుచున్.

సానంబు న్నఖరాంకురస్మిత విలాసవ్రాత భాగీరథీ
 పానీయంబునసల్పి యంతఁ బరిశుభ్రంబౌచు జ్ఞానామృతం
 బానందంబునఁగోలి యందియలయందౌ రత్నదీపాళి సాం
 పా నీపాదసురత్నహర్యమున నమ్మా ! నామనంబాడుతన్. 48

భవవారాశినినాక పెన్డడిమమన్నల్కానఁ గార్చిచ్చు మా
ధవ ముఖ్యామర సక్కిరీటముల నుత్తంసంపుఁబూమొగ్గ లో
క వితానశ్రమమార్ప వెన్నెల యనకశ్రౌతవా క్షంజరా
న విరాజచ్ఛకి నీపదద్వయియపణ్ణా! యొప్పతన్నా యెదన్ 49

కామాక్షీ! జగదంబ! యందమగు నీకాల్పమ్మితామౌక్కు స
ద్ధీమత్పాళిక బారమాత్మ్యరూచి సర్థింజూపనౌ రత్నజం
బౌ మేల్దర్పణత స్థమించు మృదులంబౌ నింద్రపత్నీ కచ
స్త్రామం బామణి దర్పణంబుఁదుడువ న్దూగాడు నెల్లప్పుడున్

నిరతంబు న్ముతిపుంజ పంజరమున నిష్టాతమై భూరి నా
ఖర రోచిర్వ్రజమ న్సటాప్రకరము న్ననృట్టఁగాఁజేయుచు
న్ద్యవరగా నాదుతమోమతంగజము నోశలీ! ప్రచండంబు నీ
చరణస్ఫూర్తి పరాక్రమోల్లాసితపంచాన్యంబు ఖండించుతన్

అల్లన నీదు మ్రోల నమరాంగనలెల్లగు లాస్యమన్ రసం
బుల్లసిలంగ సల్పంగని యోయుమ! గోళుల నిగ్గు స్ఫేరమై
చెల్లంగ నందహారచనఁ జెన్నగునందెల యారవంబుల
న్గొల్లఁగఁదాఁజమత్కృతినిగూర్చెడుఁగాల్గవతావకంబహా.

కొందమ్మిదైగడున్నఖాంశుచయ కర్పూరంబుచేఁ దెల్లనై
కందర్పారికిరీట సంస్థ శశిరేఖాశీతవా స్సిక్తమై
పెందీ ప్తిందగు పల్లవంబులను దీపించున్నదా పాంథదృ
గ్బృందాప్తాదృతి నీయడుంగుఁగవ మైత్రిస్సల్పుఁగామేశ్వరీ! 50

కలిమిన్నొక్కెడువారికెప్పుడగ నాకర్షింపఁగానౌజపం
బలఘుత్వంబునఁబుట్టు సంస్కృతినిఁబాయంజేయఁగానౌజపం
బలగుందూపులవానినోగ్గుఘనుమోహంబందఁగానౌజపం
బలకామాక్షీపదాబ్జనూపురరివఁబశ్రాంతమోమునృమున్

అనుకంపావతి ! కంపదౌపరిసరంబు దగదమాదేని పా
వన సన్నద్రీలఁగోలి కన్నులను దీవ్యదీప్తిసర్పింతు రా
ననజాక్షాంబుజయోని ముఖ్యులెపుడావంద్యత్వదీయాంఘ్రిస
ద్వనజన్యాసమునోభవాని! వయచిందస్సల్పుమీనాతలన్ 55

ఎఱఁగెడునట్టివేల్పులు పహించుకీటములందెసంగు పె
న్విరులఁ జరించు తేంట్లగమివిస్తృతిమాపొగగఁగఁ గాంచికా
వరనగరీశ్వరీ చరణ వారిజరుక్పటల ప్రవాహ వి
స్ఫుర దనలంబు నాదుభవ పుంజఘనాటవినేర్చి మించుతన్

చందురుఃబోలెఁ దెల్లగ నెసంగెడుగోళులచేతఁ దమ్మిపూ
వుం దిరిపెంబునెత్తనుడుపుస్తగి సంశ్రిత సంస్మృతి వ్యథా
ళిం దలఁగించి మించెను లలిన్భవదంఘ్రియుగంబు మృత్యుజి
త్సుందరి ! వాగ్విచక్షణతతోభిలఁజేయుతమాకు వైశమే 57

శ్రీమహితంబులౌచ్యులచే దెసలన్నిటినిఁ హతోత్తమ
శ్లోమములై సతంబెసఁగుచొప్పరచించి జడత్వసంజ్ఞికం
బౌ మదహస్తి నొంపహరియై యహమార్పెడు నీమపాద చిం
తామణియొమ్మడాని ! భవతాపము మామకమున్దొలంచుతన్

అమా! శాంకరి! తాల్పు నీదయినపాదాజ్ఞంబు భాస్వత్త ధా
మహ్లాదా నమృత ప్రశస్తి కరుణాత్మ్యంబౌ నమద్భక్త సా
మ్యమై నద్గురువౌ గవిత్యమెనయు స్మందత్వమందునతి
స్థుమ్మా కొల్చెడువారికీ త్రిజగమన్దు ద్దాఁ దమః కేతువౌ. 59

తామరసోద్భవాదులను దాసులఁగాఁ గొని దుర్లభేష్ఠ
స్తోమము దీనరాజికిడుచు న్పుర భూజము గేలి సేయునో
కామవిలోచనా! జని వికాస లయంబుల నిజ్జగాలకు
న్దా మొనయించునీయడుగుఁదమ్ముల దక్షతఁజెప్పనేరకా? 60

జననీ! యీజనుఁడీ జగాన భవభాస్వద్భాను జాలంబుచేఁ
దను సంతాపమునందియెందుఁ బరమార్థ జ్ఞానవార్షిండువై
నను దానందఁగలేక సంతమన పంథ న్బాంధుఁడైనీడు న
ల్లని కార్దమ్ములనీడకై వెదకుఁగళ్యాణీ! మృడానీ! వెసన్ 61

వన్నెవైన్నగునోళ్ల కొంజగులచేవ న్బొల్పు పెన్దాందిని
జ్ఞెన్నా వేల్పులవౌ కిరీటముల వాసింగ్రాలు సంఘట్టన
న్నిన్నాస్వారుణిమాంశుకాస్తృతిని సామీచీన్యత న్నన్ననీ
పన్నాళీక యుగంబునందెపుడునంబా! యుందు సంచిత్సఖుల్.

వేలుపుతేని యాశను నవేలతనించు తమంబు సంతయు
న్బీలుచుఁదేజుచే దెసల చెంతలఁ బాటలితంబొసన్న! శ్రీ
మూలధనంబు ఘంచుమల ముద్దులకూన! భనత్పదాబ్జమే
నోలిఁదలంతు దానినెద నుద్యదనూరునియంతృకాంతిగ 63

కామాక్షీ! భవదంఘ్రియుగ్మమహిమోత్కర్షంబు సద్భాష్యతీ
కామంజుస్ఫుటశయ్యపై నిలిపెడి న్నామక్రియేష్వాప్తిగ
న్తోమైఘాలమెసంగ సల్పుసుమనోగుచ్ఛంబులండంజనా
నాముద్దేంట్లది నేర్పిసల్పు ధృతిమించ న్నొక్రిక్కు సద్భక్తుని॥64

తొలుత వివేకమన్మధురతోయ రురీసృతిఁ జల్లఁజేసి యం
త లసితశాస్త్ర చింతనమనంబడు నాగటి కర్షణంబున
న్లలిఁ బదునైన సజ్జనమనంబను చేనున నీదుపాదమో
చలిమలపట్టి! నాటుఁ బురుసంవిదుపాహ్వయ సస్య బీజమున్

మాతా! శర్వసమేత! గోళుల రుచి స్తందార గుచ్ఛాకృతి
స్థీతి న్బూనుచు నెఱ్ఱవేళులను చాంపేయంపుఁ బూమొగ్గల
న్బాఁతి న్దాలించి మా కళోకసుమనః ప్రాకట్యము నీపదా
బ్ధాతం బామనిదాతటిన్బలె నజస్రంబు స్ఫ్రీసాదించుతె

అందపుటందెల న్మరకతాశ్మరుచు ల్పెను నాఁచుగాఁగ నొ
ప్పంది నఖాంశు సంచయముహంసల చాలుగఁగ్రాలినిందు భృ
త్సుందరి! యందెడిన్దయము శోణనదంబె జగంబులందు నీ
సుందర విస్ఫుటాంఘ్రి యుగళోభిత పాటలిమంపుఁబేరిటన్

కామాక్షీ! నఖరేందుచంద్రికలఁ జక్కన్విచ్చు; బంకౌఘము
న్వే మాయించును; గంటకాఽళికి భావింపంగఁ గాదెల్లు; నెం
తే మేలై స వికాసమూను; నపరాధీనంబు; కాల్టోయి నీ
దోమాతా! యిదిచిత్రపద్మయుగ మేమోతా ససామాన్యమా

మందపుటందమా సడల మత్తకేరిందులతో నెదుర్చు; నే
కందును లేని పద్మములఁగాదను మచ్చరమూని; కామముం
బొందఁగఁజేయు భూమిధరు పుత్రి! భవత్పదయుగ్మ మిట్టిగ
య్యు దగె శాంతతామునుల యూహములన్గడుమైతినద్దిరా!

నగరాట్పుత్రి! భవాని! నీచరామాస్య పాశుశోణాభచే
నొగి సంధ్యాబుచి ధిక్కరింపఁబడి యాయోజ స్పృహవర్తింపలే
మి గతిన్గానక దానిఁ బోలి లలిభూమింగన్న య భోజరా
జగతాభన్మకుళింపఁజేయు నెపుడున్సిద్ధంబు కామేశ్వరీ ! 70

నీపాదంబను సద్గురుండు మృదురాణి! రాజహంసాళి కెం
తే పాండిత్యము నందమానడకలం దేవార నేర్పంగనే
మో పాథోజము తత్సఖంబులచే నుత్కంఠ నెంతేనిఁదా
నాపం కేరుహమందుఁ బొందునని నేనమ్మా ! తలంగున్నదిన్

ఫుట్టుకదొట్టియు న్మలినపున్నెయిగల్గిన తేంట్లతోడఁ జే
వట్టెఁబొందు; నింకద్విజపప్రతిభ న్మకుళించెడిన్ రజం
బుట్టిపడంగనుండెడు; బయోజము లెప్పుడు నీపదాలకుం
గిట్టమియొప్పెడి; న్మదన కృంతనసుందరి! కామలోచనీ ! 72

కవితాశ్రీ! దుచి మిశ్రిణంబునను దక్షంబు ల్విపనావనం
బు వెన న్సల్పఁగఁజాలునట్టివి పయోభూపేశలంబు ల్పురా
గవిశిష్టంబులు; మానిరాడ్మదయ మార్గస్వైరచారంబు లిం
పపు కామూక్షిపదంబులన్గొలుతు సంహస్సంహతుల్మృందఁగన్

వరమానంతటికింబరంబులును బాపన్నుంబులున్ను క్రిమం
దిరముల్లోళులవన్నె వెన్నెలకు నుద్దించెందనై క్రిందఁగెం
పు రహిన్గాంచి శుక్రులున్నతింప విబుధుల్నొక్కంగనై నిజిత
స్ఫురదంభోజమదంబులౌ నుమపదంబు ల్కమ్ముఁగాపాడుతన్

మృదుతన్ రక్తిమచేఁ బరస్పరముసాదృశ్యంబు సాజంబుగాఁ
గదురు స్ఫుల్లవయమృదంఘ్రిలకు నోకాత్యాయనీ! కాని తొం
టిదికోరు న్వన మన్యమోయవనము నిత్వంబుఁదైలోక్యమం
దిదియే భేదమురెంటఁ దోచెడి భవానీ! ప్రాజ్ఞచిత్తంబులన్ 75

వరమణి నూపురభవులవాగ్మితనందియు సల్పునెట్లు ని
ర్జరవరముఖ్యులౌ బుధుల సంయమితోక్తులఁగాఁగ నోమహే
శ్వరి! యరుణాబ్జకాంతి సహజంబుగనందియు, సల్పెనెట్లు నీ
చరణమహా! వినిర్మలత సజ్జన బుద్ధులకున్ రయంబునన్

చలదాశామయ వీచికానిచయ మోజన్లేచి ప్లూఁప నా
కులతన్బొందుటఁ గంటి మాటి కలతన్బ్రా రేపితాసక్త పాం
సుల దుష్టేంద్రియపాళిఁజిక్కి వెతకంచునానకే గగ్గమ
ష్టలధిన్దాటఁగనమ్మ! పాదమణి భాస్వత్సేతువు న్జూపవే 77

పాపంబన్నెను వేసఁగి నిగ్గుల నాప్రజ్ఞాఖ్య మేరెండ సం
తాపంబున్లని నామనశ్శిఖ యనూనం బార్తినిం బొంద న
స్వాపస్ఫూర్తి భవత్పదాబ్జమహిమోత్సరంభమో శీత భూ
ధావ్రత్యంబ! మదంబ! శ్రావణికమాసాటోపత ల్నల్పదే? 78

ఓపరమేశి! చావసులయున్నత మానసహర్ష్య సీమపై
 నీవదమ స్పృదీప మది నిస్తులమై విలసిల్లి చీకటిం
 బాప నమేయ దుష్కృత సమాజమొగి న్మలభవజంబుమై
 నేపుఁదొఱంగిమూఁగి నశియింపదె నీయనుకంపయున్నచో

గోళులవైన నిగ్గులనుకొంజిగి ముత్తెఱులీను శుక్తి పె
 న్బోళెపునావ నమృ బుధపుంజవిషజ్జలరాశిఁ దారకే
 ణ్మోళికుటుంగిబిసి! భవవనంబు ఘనంబును గాల్పదామునీం
 ద్రాళుల జ్ఞాన వహ్నికి నవారణి నీచరణాబ్జ మంబికా! 80

సతతంబున్విబుధాళికంతకు నుపాస్యత్వంబునన్ద్రాలి సం
 స్తుతి గంధర్వసతీ విపంచికల యస్తోకధ్వనుల్నేయ జృం
 భితము న్సంస్మృతి భూధరౌఘ భవమున్నేదించి కామాక్షి! నీ
 కుతుక శ్రీద పదాబ్జవాసపుఁడెసంగు న్దా వలదోహిమై 81

శ్రేయశ్శేవధియా వసంతము నమచ్చిత్రాళికెంతే ఘన
 చ్ఛాయాపూర్ణమునయ్యుఁబెన్ముచియునై సర్వోరుతాపఘ్నమా
 నోయంబా! నఖరేందుచంద్రికల నెంతోచల్లనైయుంఁడి ప
 ద్మియోల్లాసముఁ బెంచు నద్దిర భవద్దివ్యాంఘ్రి కామేశ్వరీ!
 సుకవీట్పాళి కనేకరీతి గుణవిస్ఫూర్ణ ద్విచిత్రోక్తి పుం
 జ కనద్వ్యాపృతిఁ గొల్పువిద్యఁ గడుదక్షుంబౌట నజ్జంబుఁగిం
 దకుఁబోఁబెట్టుటచే ననందనముఖాద్య ప్రాజ్ఞమానంద్ర రా
 జకిమౌక్తికగ్రంథగుటన్వదంఘ్రి పరమేష్ఠిత్వంబునంబా! కనుక

కామాక్షీ గిరిపుత్రి ! యొప్పెసంగునీ కల్దమ్ములన్గ్రాటుతో
భా మాన్యామలరేణుపూరములచే భక్తాచ్చహృద్ధర్షణం
బామ్మప్రేమగు డలదు విశ్వమఖిలం బచ్చచ్చవి స్థింబితం
బా మావాక్పరిసేవితా ! శ్రుతిశిరో హర్మ్యానిశావాసినీ 84

కొంజగురంబ ! నీదునడుగుంగవ కెంతయుభీతినూని వే
గంజ నెఁగానదానడికిఁ; గంజముఁదా నెట కేగ లేమిచే
మంజులరేఖయాచుఁ బరిమంబగు భక్తినిగాలిఁబట్టెనా
సంజతుఁ డేడకోచనుట శత్రునికాలినిబట్టు టాప్పడన్ 85

తొలివేదిద్యలదానిజంబుఁగొని సద్గుర్వించితానుగ్రహ
తుల సంవీక్షణమన్ రవిప్రభను దోడ్తోడ నృమత్వోరుబం
ధ లలత్సంతమసంబడంగ సుజను ల్తారంబ యత్నింతుప్రేం
దొలిపున్నెంబులపంటనీదు పదపాథోజం బెదన్నిల్వఁగన్ 86

మృదుగాణీ ! జడపాళికై నఁబాడము న్బెన్నక్తితోలోన నీ
యడుగుదోయిఁ దలంపన త్తటినె మందాహార్యపుం ద్రిప్పుల
న్గడలిన్ రేఁగు ఘుమంఘుమార్భటులధిక్కారించుచచ్చంబులౌ
మడులెంతే మధురంబులై పెదవితెన్నున్మించి స్వచ్ఛందత 87

అనిశమునంబికా ! మణిమయంబగు హంసకమూని క్రిందుసే
యును భళి! హేలనానడక నొక్కెడగానినెసూ ! భవప్రియం
బు నెఱపుచుండి తా నెసలుపున్ భవసంహృతినార ! కామలో
చని ! భవదీయమాచరణ సారసమేమి కతాననో మహిన్ 88

సరసంబై మృదులంబునై యెసఁగు సంచారంబుచేరమ్యమై
 ఁరమానందమునందఁగా బుధులు నీ పాదద్వయాన గ్రక్కి
 తరుణీరిత్నము నూపురాల్కొరియ నుద్యన్మన్మనోరంగమం
 దరుదౌలాస్యముఁ జూపు రాగలహరీ వ్యాసంగయైశాంకరీ! 89

అలసంపౌగతియన్న నే యలయు నత్యంతం బజస్రింబుఁగో
 మలమైయుండుఁగదా ! సదాశివుని కొమ్మా ! నీపదద్వంద్వమే
 లలి దేవౌఘకిరీటఘట్టనము నెల్లన్జాలెనోర్వ న్మునీం
 దుగ్ర సూచీనిచితాంతరంబుల నెటుల్ తుష్టిన్సతంబుండునో 90

శివునికపర్దము నివృషయ జేతలచేతముల (న్ముతివ్ర)జ
 ప్రవిమల సూక్తికూటముల రంజిలఁజేయుచుఁదోయజంపువ
 న్న వెన హసించు నీపదము నిర్మలమియ్యది నామమత్వశ
 త్పువశతవేహరించుతఁబ్రతుష్టినిగూర్చుత సర్వమంగళా ! 91

సురతరుణీ శిరోజగత సూనచయంబులసంగతి న్మహా
 శ్వరి ! ప్రణమిల్లువారలకు వాంఛిత పుంజపుటివీచే నశో
 క రుచిరవృక్షసూనజనకంబు స్వసంగతిచేతనౌట నీ
 చరణముముత్రైఱంగులయశంబెనసె స్ఫురభిప్రభ న్మహిన్ 92

పురుమోహంబనుదొంగదోచుకొనికొంపో నెంచునంచున్నిరం
 తరము న్నజ్జనహృస్మణి వైనకె దత్తంబున్దగన్బ్రోచునీ
 చరణంబోపరమేశి ! రాగపువిశేషాన న్నెస స్ఫుల్లవ
 స్ఫురణంబున్ హరియించు నేసరణిఁబె న్దోరున్బలెన్యాంకరీ ! 93

సతముద్విహ్వకులొంగి పెన్విషయ పుంజవ్యగ్ర శాల్యంశక
 ప్రతతిన్మెక్కుచు డస్సె నాహృదయకీరబమ్మ! కామాక్షీ వి
 స్త్రుతకారుణ్యనిధి ! నిధీశహితసాధ్వీ ! దీనిజేపట్టి నీ
 వితతాంఘ్రిద్వయ పంజరాంతరమున స్వెట్టంగ జే పెన్దయన్ 94
 కామాక్షీ ! స్మృతిలేశమాత్ర జడిమాఖండజ్వర ప్లాడిమ
 న్నేమాయించెడు; వేదకుంజ కుహరావిష్టంబు గూఢంబు; సు
 ధేమంబెల్లరకందరానిది భవ ద్దివ్యాంఘ్రిసిద్ధాపథం
 బోమాతా ! వెదకన్జిరంబుగృతపుణ్యల్కొందతే కాంతిలక్
 మొర పెడునూపురాలెసఁగ ముద్దగుయానముగల్గి పుణ్య కృ
 గ్వరహృదయస్థితిన్గని యవార్యతమంబు నఖద్యుతిన్దాలం
 చి రమణుచే స్వశీర్ష మునఁ జేర్చగనై కమలాల్పమై మృదు
 స్ఫురణముగల్గునీయమఁగుఁజూక్కపుజంటకుండల్లి! మొక్కెదక
 పున్నమనాఁటి చందురునిఁబోలు మొగంబునఁ గ్రాలిమంచుకొం
 డ న్నెఱిచండిగాఁగొని దిటంబుశమస్వముగల్గు వారి సం
 సన్నిధినోమనై యెసఁగు శర్వసతీ ! చిరలభ్యమై సురా
 గోన్నతిఁగన్ననీపద పయోజయుగంబున నమ్మ! నా మనం
 బన్న మిళింద మెంతయుఁ బ్రహర్ష ముతో సతమున్ రమించుతల్
 నెలపూదాల్చునకింపునింపెను భవానీ ! మందహా యానపు
 న్నలి నై రావణకామినినైలుచు బాలా ! గట్టురాపట్టి! పా
 జ్ఞలుయత్నింతురు చి త్రమ త్తకరి సందోహంబు నీదైన ప
 న్నలినాలానయుగంబునందెపుడు దిన్నెన్గట్టఁగా నెంతయన్ 98

అసమంబౌనసముం బొనర్చు గవిత్తన్ హర్షందఁగాఁజేయు గొ
 ప్పసిరిన్గూర్చు నెడందకెంతయుఁ బరీపాకంబునుంబెంచుఁ దా
 వెన సత్సంశయపాశబంధనతతి స్వీల్చున్ బ్రపన్నాభి కీ
 రస నీకాల్గవ కర్థి ముక్కుపని కూర్పన్లేనిదే దంబికా! 99

రసమకరందముబ్బ మధురంబులుతావులెలర్ప సూక్తి సా
 రసినిఁ గవివ్రజీయ నలర న్లవమాత్రమెతాఁకినల్పు నీ
 యసమ పదార్థుఁలోను లమరాధిపునాశఁబలె స్థనీష నొ
 ప్పెనఁగఁగ నెద్దియోదశకుఁబెట్టుఁగ దే జగదేకమాతరో! 100

మునుమీనధ్వజవైరి యోహిమన గేట్టుతీరి! యనన్యాంతరం
 బున వేధంగులసల్పు సంస్తుతికి నమ్మోద ప్రసాదంబు నం
 దిన నీవేర్పిఁ బురంబుగెల్చె జనయితీరి! కానఁగాలంబురాఁ
 గ నె నాడెందమునక స్ఫురించెడిని నీకాల్దోయి కాంచీశ్వరీ!

శ్రీకామాక్షి పదారవిందముల వాసిందెల్పు స్తోత్రంబు ను
 శ్లోకంబుద్విజగత్ప్రహర్ష కము విజ్ఞలీని ముప్పొద్దు నే
 రాకర్ణింతు పఠింతు వా రఖిల పంద్యత్వంబును స్పృశవీ
 ఙ్లోకాగ్రీణ్యతఁగాంతుసౌఖ్యములఁబొల్పున్దిత్తశై క్యాప్తియున్

నిత్యా నిత్య వివేకా

ద్యత్యాజ్యోపకరణాఢ్య! యనిశార్పిత పా

ర్వత్యాత్మేశ్వర పదకం

జా! త్యాగగుణాన్వితా! యతాత్మ! గురువరా!

వరమేధారమణీయ భవ్యకవితావామేక్షణాక్రీడ నా
 దర సూరిస్తవనీయసూక్తిలహరీధారాభిషిక్తామలాం
 తర యోగ్యుత్తమపూరుషా సకలవిద్యాసార విద్యర్య వి
 స్ఫురదాదార్య! సదార్యసంగరత! సంపూతాంతరంగాంబుజా!
 హరితముని సగోత్రా! హర్షయు ఘ్ను త్వవిత్రా!
 పురుషవరసుపుత్రా! పూజితార్యాకళత్రా!
 సురుచిరకవితా విస్ఫూర్జితా! ముక్తికాంతో
 దరవిలసితశుక్తుత్థ స్ఫురత్స్వచ్ఛముక్తా

105

• ♦ గ ద్య ము ♦

ఇది శ్రీమచ్ఛంకర సద్గుణగుణా సమాసాదిత సరసకవితా
 విభాస్వర ప్రవర్ధమాన శ్రీ మద్భమిడిపాట్యన్వయ పయః
 పారావారరాకాసుధాకర శ్రీ మచ్ఛాండిల్య సగోత్ర
 పవిత్రసంతతాగ్నిహోత్ర పరిచర్యోపాత్ర ఘనతర
 సద్వైదుషీ విరాజమాన పేరి సోమయాజి పాత్ర
 బుధజనసంభావ్య సచ్చేముషీకలిత వేంకటా
 చలపతి సుధీతనూభవనైరంతర్య భక్తి
 సంభావితభవానీధవవిబుధజనవిధేయ
 వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్వాభిధేయాస్థీ
 కృతంబైన కామాక్షి స్తుతి
 యస్తలిశ్రీకామాక్షి పాదా
 రవిందశతకము

పూర్ణము.

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తి సద్గురువరార్పితము

శ్రీ మే ధా ద షీ జా మూ ర్తయే నమః

శ్రీ కా మా క్షీ స్తు తి

స్తు తి శ త క ము

శ్రీ మద్భృందావనపుర

ధామా ! మేధాభిరామ ! దాతృత్వగుణా

ద్ధామా ! విను మంబాస్తుతిః

నా మహిందగుకృతిని దక్షిణామూర్తిగురూ !

శ్రీకామాక్షీ ! నినుక స్తుతించుపని వైరించంబులౌ పల్కులు
నూకత్వంబుగమించు గర్వముడుగ నోబ్బెబండితత్వంబు; సు
శ్రీకేందీవరనేత్ర ! త్వత్పదయుగీసేవా మహాత్వంబు న
న్వాకోజేసిడు నంబ ! నిన్బొగడ శర్వాణీ ! కడున్నేడిటుల్ 2

చీకటిపూగుత్తి చెలువంబున న్నించి

మెయినూనువారి లేమినిఁ దొలించి

సంసారమను తమస్సందోహము నడంచి

సత్కవీ డ్డిహ్వోటజము గమించి

మృదునిదౌ నెడమపెంనొడయందు వసియించి

తనరు కంపాతీగమున రహించి

మహిత చరాచరాత్మక విశ్వమునొంది

పురుకృప సతము నోనుచలరించి

ఁబట్టిదట్టిదనుచు నెట్టివారలకేనిఁ
దలఁపఁగా వచింపఁ దరముగాని
నిత్య నిర్మలతల నెగడు పెంజోతికి
మొనయుబత్తిఁ గేలుమోడ్చు నెపుడు.

2

శర్వజటాటవిద్విరుగు చందురుసామును సంజఁబొల్చు స
ప్తార్వఁగ వేల్పుజేనిసతిదా సరిపాపటఁ జిందిరంబు గా
నుర్వరఁ గాంచికానివసదున్నతపుణ్యముఁ బండఁజేయుచు
స్పర్శిండు శాంకరీచరణపాంసువు లెప్పుడు మమ్ము నోముతన్ 3

కామోల్లాసమునించు లేనగవునాఁగా నొప్పు రేయెండచేఁ
గామారాత్యసురాగమ స్థలధిఁబొంగ జ్ఞేయుచు న్నంగళ
గ్రామంబెల్లరికిచ్చుచు న్బుధులచేఁ గామాక్షీనా ఖ్యాతయై
భూమానుగ్రహధామ కంపకడ నొప్పుదేవి శర్వాణితాన్ 4

తనవాల్చాపుల నించువిల్తుని మహాదర్పంబుమన్నించుచు
దైన ద్యౌధేను పయస్సమస్మితరుచి స్వర్వాశల స్తన్నుచు
న్వనితాసంతతి మేలుబంతి సకలవ్యాహారసమ్రాజ్ఞి పా
వన కంపాతటమందెసంగుఁ గరుణావారాశి కామాక్షీయై 5

మజ్జగమందు శ్యామమయి పొల్చెడువెన్నెలయొందు పుణ్యభా
స్వజ్జనతాస్యమం దలఘుసత్కవితామృతవృష్టిగూర్చు దీ
వ్యజ్జలదంబెదో మదనవైరి మనంబును మోహపెట్టఁగాఁ
బజ్జదమోరుకందళి యపర్ణ కృపేక్షణమోముతన్మముక్ 6

పరమేశానునిమేన సల్పునెది దంభావంపుఁబుంభావుక
స్ఫురదైక్యంబు శశాంకరేఖ తలపైఁ బూవైతగుడ్డేని కు
ర్వర నొన్నత్యము దేనమాటికెనయున్బ్రాతేయభూమిధ్రీమా
వరకంపాతట సంచరన్మహాము భవ్యవాతము న్నాకిడున్ 7

పెనుచీకట్లగుమి స్పృహంశురుచిఁగన్వింప న్దడుజ్జేయుచు
న్దనమా వెన్నెలఁగూడఁ గోకయుగి కైక్యం బబ్బఁగాసల్పుచు
న్వినువీధి న్యమునాప్రవాహదశ నెంతేఁగొల్పుచు న్నాంచి శ
ర్వునిదా నేత్రమహోత్సవం బాకఁడు పర్వున్వింతగా నెంతయున్

మంజుకన త్రమాల కుసుమవ్రజ నీలరుచిప్రగల్భతా
సంజయదంగ శోభములుఁ జంద్రకళాంచితమూర్ధజంబులు
న్లంజవిలోచనంబులు ననన్యజ శౌర్యనిదానము ల్కుభృ
త్సంజదురోజము న్మృడ లసత్సుకృతాంకురము ల్నిరంతరం
బుం జగదంబ! నాదుమనము న్స్వలయించుతఁ గాంచిసంస్థముల్

మరుదవనంపుఁబెన్విధిని మానకపెంచుఁజలింపకెప్పు భా
స్కర కిరణంబులన్గొను నఖండమహాశ్చయశక్తిఁ గాంచికాం ..
తరగత యయ్య దీప్తినిఁబొనర్చును విశ్వములోననెంచఁబె
ల్లిరులనుమాపు నార ! రహియించెడుదీపిక యొండుమెండుగన్
సాంపా పెన్లచపాళితేటులుగ విస్ఫూర్జన్మిత్తోత్కర్షపూ
జొంపంబుల్లఁ బదాబ్జకాంతి చిగురై చూపందమానాకుగాఁ
గంపాతీరవనాంతరం బెసఁగఁ జక్కజ్జేయుభవ్యస్థలం
దంపా నక్కటికంపుదుంప తగునెంతే గాంచి నద్రీపుమె 11.

అదములై న పెన్గురుల వౌజగిగుంపులె తేంట్లు పూవుల
నుందరమందహాసములుఁ జొక్కపుఁగాల్గవనై లే జగు
ళ్లుం దగునాకులక్కిరుచులు న్దగఁ గంపకడే న్జైలంగుతో
టం దనరించుచు న్నృపకుఠావగు రత్నము కాంచిమించెడున్

పున్నమచందమామ పాలుపున్నను నందపుమోముగల్గి దీ
వ్యన్నుతిఁ బాకశాసనుఁడు వాసిగసల్పఁగ మూగకేని వా
గున్నతి స్వర్థునీర్పురికి నుద్దిగనిచ్చుచుఁ గాంచిక న్నదా
పన్నివహఘ్న మొందు కడుఁభాసిఁబు శంకరుపుణ్యమాకృతిన్

చలిమలఁబుట్టి తానుకృతినంతటికే కనుపట్టుచింతలోఁ
దలఁప నె యెల్లలోకములతాపముల న్దడ పెట్టుచెప్తు ని
శ్చలత రహించి కంపతటి సత్కరుణాంబుమయాకృతి నిచ్చి
త్ర) లలితభేలనం బెసఁగ రాజలెడి న్ధనివర్యయొండహో 13

చనుఁగవయొప్పుఁ గన్నులపసందును మూఁపులదోయివీనుజం
టను దగనంటఁగాఁ బ్రీతిదినం బవతంసము నాననంబు వా
ర్జనులకుదోహమున్నలుప స్వాదుతయు న్నతి యంచచాన నా
నను గనఁజేయఁ గాంచినిఁ దనర్చుఁగవిత్వపుటీవిమొల్కుతాన్

నెలపూవు న్దలఁదాల్చి యెప్పుడును గాంచీసత్పురీభేలనం
బెలమిస్తేయుచు నింద్రానీలరుచి నెంతేదోచి మైఁగాంచు వీ
నులతోమంతనమాడుకన్దవయు జానుస్పృక్కచంబు ల్వయో
విలసద్భూరికుచంబులూను గురుసంవిద్భాగ్యమెద్దబ్బునో 15

నిజ కేళీవరసాధమార్గముగ నెంతేని న్నిసగ్ధార్థ వా
గ్వ్రజసంపత్తికిఁగొల్పుపెద్ద కవివీర శ్రేణి నూక్త్యాపగా
గ్వ్రజ సస్యేందీరకుం బొలంబుఁ గలువఘ్నం బింద్రీసీలంపుమా
రు జగావన్నియ కంఠపౌరుషము సౌరున్దాంచి కేనంచెదన్ 16

సంచోచూర్ణుల మోముఁదమ్మిని సుధాస్యందంపుఁజాతుర్యము
న్దొంచు న్నౌళివిభూషితాంబుజని ధిక్కుర్వాణయైపొల్చి మూ
ర్ఖాంచనస్మధ్యము నుబ్బుగుబ్బకవ స్మేరాస్యంబునొప్ప న్నడుం
గాంచీసీమ జగద్విమోహిని కనంగా నంగనాగ్రణ్యయా

అమ్మా! నీదరహాసచంద్రికల సంవ్యాప్తంబునౌ నీకటా
క్షమ్మన్ రాతిరి యాభిముఖ్యముగ విశ్వంబంధు నెవ్వనికొ
నమ్మర్తు న్నెసమందునైన మధుభవ్యద్రాక్షీకా మాధురిం
గుమ్మంజాఁబెడువై ఖరీరమ మెలంగు వ్దేరితాఁగాంతమై 18

చిరునగపుంబసందను ద్యుసింధుజలంబున యామునాంబుపూ
రరుచులు మోవితేజను తిరంబగుసంజ మహాతమోద్యుతు
ల్వరమణి కుండలాంశుచయ వహ్నిని గ్రొంబొగనిడ్లులై మహే
శ్వరి! శుభభూములై కరమెసంగుఁ ద్వదీయకటాక్షసచ్చవుల్

కణకణమోగిగుకాంచిలలిఁ గాంఠుచు గాంచిపురీ మహావిభూ
షణ గణమాల మౌళితలసంధృతచంద్రమ చంద్రీమశ్శిరః
ప్రణయిని సత్కవీశ్వరులపట్టులవిన్నునె పుల్కలూని కా
దుణికత మూర్ఖమూఁపుచలరు న్నడుఁగంపతటంబునందహా 20

జననీ ! కాంచిపురీవిభూషణి ! రసాంచ త్సూక్తికల్లోలవా
హిని ! హీనతర సాధమాధురికరంబేపారు; లోకత్రయం
బునఁ బూరించెడుఁగీర్తి పూవిలుతునొప్పుంగెల్లు సన్మూర్తి యొ
ప్పును యోగ్యంబునుభోగ్యమైయెదకు నెప్పున్ నీకృపావీక్ష చే 21

తననీలోత్పలకాంతిచే భ్రమరితత్వంబూని తన్నార్చిఁజే
రి నతుల్పల్పెడువారి పెందమము నోర్చిఁజెంది తుండీరసీ
మను దైవారు నగేత్తపఃప్రకరసమ్యక్పాక మాతుంటవి
ల్తుని జక్కాడన శూరులోఁగొను సతీస్తామావతంసంబహో 22

మందస్మేరములు న్మదేభగతులు న్మాధుర్యవ త్సూక్తు లా
నందాపాదక యావనాధ్యములు నిందప్రస్తరాభంబులున్
బెందివ్వె ట్టమమార్పఁగాఁ; గుచభరాభిష్వంగు లేణాక్షము
ల్సందీపించు మహేణ్మహోత్సవము లెంచన్గాంచినంచత్తృపక్

తమ్ములవన్నె మెట్టుపయిఁ దార్కొనులోచనము న్లటటి వం
దమ్మగు కల్వపూల సుకృతమ్మును గూడుచునాడుకేళపా
శమ్ముగలటి వంగరుచినంగతిఁ జీకటిపూలడాలునుం
గ్రమ్మఁగఁజేయునట్టివయి కణపకడ న్మృదుకోర్కెలోపెడున్

కుశలమ్ము న్నమకూర్పఁగానగుత మాకు న్గాంచిక న్లేళిస
ల్పు శుభాసక్తిగలటివై సుకవివాక్కుంజాచ్చ వాసంతుల
న్విశదింపంగ వసంతలక్ష్మలయి యేణీలోచనంబు ల్పనూ
న శరారాతి విలోచనమ్ముల యనూనసూర్ధదుత్సాహముల్

అలఘువ్యాప్త మహా త్తమఃకలనాయ త్తంబుఁ దుండీరమం
డల భూమండన మంబుజాతవనసంతానీయమర్మస్పృగ
ర్థ లసచ్ఛేఖరిము ల్నవోదితపయోదశ్యానుమా శంభుని
స్తుల పుణ్యంబులపంట నాకనులకు స్థూపట్టుటెట్లోకదా! 26

పూవిలుకానిదా మొదటిముల్కిని నుల్కుగ మోమువన్నచే
నావనజాతసలభపుని యానము దీనముఁగాగతి స్థలం
బా నచనాబుచే సురలయన్నము ఖన్న మొనర్పనొచుఁ గం
పావహినీలోటంబును సభాజనము స్మృడురాణిసల్పెడుకా 27

అమ్మరొ! యెంతకాలము దురాత్ములచేతులనుండిజారు దు
ష్టమ్ముల సొమ్ములనడుపుసాకుచు నేజరియింతునుర్వి శీ
ఘ్రిమ్ముగ మ్రొక్కునాపయినిఁ గాంచిపురీమణిదీపికా! యతం
ద్రమ్ముల నీదుచూడ్కులఁ దరంగితము ల్చృపమీరసల్పుమీ

వెసనామ్రాల రహించుఁగాత మునిహృత్పేటీసురత్నంబుభూ
రి సముద్యత్కరుణానటీ విహరణ శ్రీకిక్క కాంచిపురీ
లసమానామల గత్నభూషణ మనల్పంబై నమోహం ర్తికిన్
రస భవ్యాషధము స్వప్రపద్యజాని నేత్రవాతసాఫల్యమున్ 29

మానిలోకహృదబ్జధామ మామంద ధామము వాఙ్మయ
ద్యానదీ హిమవత్తపః పృథుతాకరంబుఁ దిరంబుఁగాం
చీ నగర్యవనీ విహారవిశిష్ట మష్టతను త్రిణే
త్రానఘానిశ కేళిసాధ మహంగణంబు భజించెదన్. 30

మరకతరత్నకాంతులకు మౌనకరం బమృతప్రవాహావి
స్ఫురణము శర్వచూడ్కులకు సౌఖ్యగునొడ్డు భవాద్ధికి నమ్రా
త్తరసుకృతాలపంట సతతంబును గాంచిగలారికిన్ హిమా
ద్విరుచిరసత్కులంబునకు దీప్త్యవతంసము నొందుఁగొల్పెదన్

అనుకంపావతి ! కంపతో సతము నెయ్యంబూను నో పర్వతే
త్తనయా! సతతికి నభవత్ప్రణమనోద్య ద్వాసరారంభమం
దె నవోన్మేషకవిత్వపూష రసయుక్తి న్నాగి నీదింపజే
యును వేగ స్ఫురివీరభూరికవిరాడ్యూధోత్పలిన్యాఘమున్ 32

వరకంపాతటిపైఁ జరించుజడత న్నారించుఁ బాపేఘమున్
పారియించు న్నునునోమనోరథముల న్బండించు నిండించుచె
న్నిరుల న్నామకలావిలాసిని శశిస్పృక్కుంతలానీక భూ
ధరరాట్పుత్రిక యమ్మ మాకనులకు న్ధన్యత్వమున్సూర్పుతన్

ఈనాశేముషికంబముంగెడపి తానేతందరన్బాసి కం
పా నద్యావసధ న్లసత్కుముద శోభామైత్రికి న్బాత్రీము
న్దానా నూనముఁగాఁ దలన్గొనినయాశర్వాంతరంగప్రియ
స్థినిం దోగిసి భజించెడి స్వడతలో! పీడింపనీకానెటుల్ ? 34

ఎంతయుఁదావి నభ్రీమున హేమగిరి స్మటిద్వైధత స్త్రీపా
కాంతునియందు నాతపముఁ గంబుపునన్నిరి నిర్మల
ప్రాంతమునందు వింతగఁ గరంబుజనింపఁగఁజేయు చెంతయు
న్గతుపరాక్రమం బొకఁడు కాంచిపురంబున సౌరీదేకనుక్ 35

ఉల్లంబందెడుమామకంబు మృదువామోత్సంగ దేశంబుతోఁ
దల్లి! చారు కవిత్వవ ద్రీసనతోఁ దాఁగాంచీకాకుక్షితోఁ
బెల్లా శీతనగేట్రటపకర సామీప్యప్రదేశాలతో
నెల్లపుద్ది నకృత్రిమోక్తితతితో నీశాని! నీపెన్దయన్ 36

శ్రీకాంచీనగరీవతంస భరతాశ్లిష్టంబు లిందూపలా
స్తాక శ్రీకము లేన్లుతేనిదగుసంచు స్వీయయానంబున
న్వాక్యకర్వాణము లానతంబులుఁ గుచద్వంద్వంబుచే శాంకరా
స్తాక ప్రాక్కుకృతర్థలే కృతితఁగూర్చునాతఁ గందోఁయికిన్ 37

పూవిలుకానిదా నసపుంబుంజము తేనియలూరు సత్కవి
శావళిదైన పల్కులకు నందపుఁగంధముఁ గంపకాధునీ
శ్రీవహభూషణంబును నశేషమనీషి మనోజ్ఞము స్మహా
దేవుని సర్వవిత్తము ఘడియదృగగగిసరంబుఁ గాపుతన్ 38

ఎంతయుభక్తి నెంచి భజియింతు మజస్రీముఁగామకోటిసు
స్వాంతకృతార్థలీల ససితాబ్జవిహారచ నాశ్రితోత్తమః
కృంతనిఁ గంతుకృంతను సుఖ స్మృదునలైడుచేడె ఫాలదే
శాంతరవహ్ని లోలకుటిలాలక మే మళికేక్షణన్మదిన్ 39

కలల విలాసపున్నెలవుఁ గవ్యమలోక్తికుముద్వతీ వన
స్థలికి శరద్విధుద్యుతులధార శశాంక లసత్కిరీటతుం
దిలమగు కంపదానిసుకతిన్నెలఁ బేరిమిమీరుసొన్నపు
న్మలవిలుకానిరాణి యుగినాకనుఁదెన్నును దన్పుఁగాపుతన్ 40

గుబ్బలయుబ్బుచే నగునకుంతితగర్వముచేత వంగిపై
కుబ్బునుధ న్నడున్జలువ నొప్పునగ న్దలనూని కంపదా
దిబ్బవయి న్నతంబు వసతిన్దని యెంతయుఁగీర్తిగన్న యా
లిబ్బువెలంది బిడ్డని యలేశపుఁబున్నెపుఁబంటుకు న్నతుల్ 41

తనమెయివన్నెచే మరకతప్రభ నీసునఁద్రోసి నాఖరాం
శు నికరచంద్రదీధితులఁ జోద్యముగా దివిషత్కిరీటచుం
బనమునుసల్పి కాంచీదనపట్టుఁగఁబట్టి మృడాంకరత్నవే
శ్మ నమితదీపపుంగలిక మత్త మము న్విరియించుత న్వెసన్ 42

స్వరుచివిలాసజాలమున వారిదకాంతులనడ్డగించి శం
కరుని మనంబునందిముడఁగాఁ దరళత్వముఁగూర్చిసజ్జనో
త్కర నయనప్రమోదమిడి కల్లుటగిట్టుటలేకఁ గాంచికా
పరిసరమందుఁ గంపమునుబట్టని శంపయొకం డెసంగెడున్ 43

దరహాసితంపునిగ్గుల సుధాగత ఫేనవిలాసమొప్పుఁ దుం
డిరవిషయంబునం దెలమినించుచు నల్లనికల్వపూలదా
వరరుచి నవ్వుచు న్దనుఁగవ న్నడువంగిన శాంకరేక్షణో
ద్ధర సుకృతర్థిఁ బూగుములతో మదభీష్మితభూజమొప్పుతన్ 44

కరుణాద్రాణిక ధారయాఁ గృపణధీకవ్రాతమందు నృహో
ద్ధర తాపఘ్నము మొక్కువారలకు నెందున్నేదదీవ్యత్కిరీ
ట రుచిన్నూర్జిత శేఖరోత్కలిక గాఢస్నిగ్ధ ముక్కంటిపై
వరకాంచీపురభేల హైమవతి దైవారు న్నచోదేవియై 45

వలిమలదై నపు నైములవాసి కవిత్వపులచ్చిదుంప ని
 స్తుల జనయితియెల్లరకు సూనశరధ్వజశాటి కంపకు
 జైలి కవతమ్మినిం బరిహసింపఁగ మేటి పురాణి మూఁడుక
 న్నులదొరదై నరాజ్యరమ నుత్య మమున్నతమోముతస్సపన్

తాపింఛంబుల విచ్చుపూలదగునందంబంది మధ్యంబున
 న్దోపన్లేమిస్తనద్వయీభరత నెంతోక్లాంతిగన్నట్టఁ దా
 రావత్యంకిత మాళి గంపదగు తీరంబందు మేమెల్లభూ
 ధా)వత్యంబ! చరింతుమో సురసమన్యాప్తిన్ మారాధీనతన్ 47

నాదుమనంపుటెల్లుల ఘనత్వము నీయెడనొప్పఁగాత సు
 స్వాదుమృదూక్తివాహినియజసృముఁగ్రాల్తుమోముఁదమ్మి న
 న్నాచనివైరిని జ్ఞడిమకమ్ముతఁ దగ్గనివగ్గయెల్ల న
 న్నాదుతఁ గామలోచని దయాస్మృతిపాటుత నాయెడన్గలిన్ 48

శ్రీమీనాక్షి! ద్విరేఫపాళిసుషమ నిక్షింపఁగాదక్షమా
 నీమేలైన కటాక్షసంప్రసృతి మృందింపంగ నాత నివ
 ద్ద్రామంబు న్వసమామకంబును వియద్గంగా తరంగప్రభ
 న్నేమించందగు భవ్యవాగ్లహరియెంతేనాత నామోమునన్ 49

వరకంపాతటభూవిహారిణి! కృపావత్తావకాలోకయు
 గ్గరమీయంపుఁబ్రవాళ మెష్టగుత నన్మద్రోగపూగఘ్నమా
 చు రహిన్నా యెదుటన్దమంబడఁపుమిచ్చోనొప్పమీయాచ్చన
 క్కరఁగామేశ్వరి! చేర్పుమమ్మ బుధలోకంబు న్ననునృద్దయన్

కాంచీపూర్వరవాసిని ! కపుల నీకారుణ్యముజ్జేసి భా
 సించు న్మాధురిఁ దేనెమీరుచును; నిస్సీమోరువాగ్ధాటి ని
 ద్దించు స్థర్వకజిత్రపర్వమకుటీ శ్రీమత్కుటిన్ద్రాలు వే
 గాంచత్తుంగతరంగగంగ నొగిదానందు స్వయశ్రీపటిఁ 51

సిరినిడు;విద్యనిచ్చును;బ్రసిద్ధతరమ్ముయశమ్ముగూర్చు;భా
 స్వరగుణులొసపుత్తులనొ సంగును;నీకృప మొక్కువారికో
 పురమధనపియా ! వెనఁ బ్రభుత్వముముజ్జగమందనుగ్రహిం
 చు రసభవత్పదప్రణతి సూదితకల్మష సల్పుసర్వమున్ 52

కంపకుఁజెంప భాస్వదనుకంప వినీలచలంబుఁదేట్లదా
 జొంపముగెల్చుముంగురుల శోభిలి మొక్కెడువారి చిత్తపుం
 గంపమడంచి స్మేరమెనఁగ న్నెలయకాదలఁగాగ్రిల శర్వదృ
 క్కంపద దవ్వుపల్కులకు సానుమదీశునిభాగ్యమొప్పెడిన్ 53

లమృతస్నానముమాడ్కి మాధురిని శైత్యంబూని లేకుద్ది మే
 ఘముమైశ్యామలమైన తావకకటాక్ష వ్రాతపాతంబు నీ
 ఘ్రముగా నోహిమవల్పతాక పురజిద్రాక్షి భవోత్పాతగీ
 తమునన్మోకతమూకతస్థడత బాధస్సన్న నాకిమ్మొగిన్ 54

భవసంజ్ఞా నిగలోరుబంధనముల స్పృహకులపజ్ఞితా
 చు వెనన్మోక్తి నయంత మందులకు నిస్తుల్యాంధ్యమున్ద్రుగిచికా
 య్యవితానమ్మును గూర్చుసల్లతికఁ గంపాతీరసంచార మూఁ
 కపులోకంబులతల్లి నెంతుమెద మారారాతిజీవాతువున్ 55

కామకళావిలాసిత నికామపుటాదృతిఁగాఁగిలు భవ్యవి
ద్యామయి ఘృష్టసన్మరకతాచ్ఛసమచ్ఛవి లీల శూలిచే
తోమణిఁగొన్నజాణ పదతోయరుహానతనాక కామిసీ
స్తోమ తమస్సు మామకము దూర మొనర్చుతఁగామకోటితాన్
లక్కట! యాయహంతయననౌ హరిణాంగనజ్ఞానసస్యపు
న్తోక్కును మెక్కుఁదావకమును న్మృదురాణి! తటాలునకభవ
ద్దృక్కులచాలుల స్పృహత రేంద్రశిలావళి లేనఁగొట్టి పె
న్మక్కువఁబోయికోగదవె మాతరొ! శీతనగాత్మజాతరొ! 57

కామాక్షీ! పృథుజాడ్య నిర్హరణదక్ష త్వత్కటాక్షంబు ని
స్సీమంబై పశువేనిపైక్షణమువాసి న్మృకుపైఁ బ్రాజ్ఞపై !
వేమూర్ధన్యత వానికబ్బు జగతి స్వృత్రీఘ్నముఖ్యు ల్నమ
స్తోమంబు న్గరకుట్రలీమకుటశీర్షు ల్గుల్లువా ర్వానికిన్ 58

ఆధారీభవదబ్జపట్కమును నొయ్యందా విదారించి త
ద్వీధి నివ్వరిధాన్యశూకమున కుద్దింజెంది పెన్దీప్తి ని
గ్ధాంధంబైన సుషుమ్నదౌ సరణి నశ్రాంతంబునుందిర్గు నా
త్మాధారోరుసుధార్ద్రఁగాంతు మెదఁగామాక్షీస్వరంధామమున్
పదపీఠంబులఁగాసు రేట్పిముఖశుంభత్సత్కరీటంబుల
న్మృదముంగూర్చువనంబుఁగాఁ గవిజనాన్యూనోక్తిగుంభంబుల
స్పృదిమాంచ స్మణిరాజిపాటలిమ శంపాలక్ష్మిని స్సల్పచు
న్బాదలు సత్కవిబృందభాగ్యనిధి యెల్లంగంపదాచెంగటన్

సేవించు నృశిచూడరమ్యముఖ నీశితి స్వలాపాంగఁ గుం
దావద్యస్థిత సు స్తనోరుభరసస్రాంగి స్తనత్కుంతల
శ్రీవితాస్రితభృంగఁ బంచశరశోచిష్కేశుఁగామారికెం
తేవెల్లించెడుజాణ సత్కవివచోహృష్టాత్మఁ గామేశ్వరిన్ 61

శ్రీరాజ త్తనుకాంతుల స్థలదరాజశ్రీలఁ దర్జించుచు
న్భూరిశ్రేయము లూరఁజేయుతెరువై స్ఫూర్జత్కవీట్టల్పమై
మారారాతికిఁగూర్చుతోడగుచుదుగ్గింపంజాలిపాపంబుల
న్గారుణ్యామృతసీమ యొందు సుతిలస్క న్సల్పుఁగాంచీపురిన్
చనుఁగవగొప్పచే గిరులచాతురినొప్పచుఁ గన్నుదోయివా
ర్జనులకుఁ బారిపంథ్యమును సల్పుచుఁగంపకుఱంగట స్థరిం
చును నవమేఘశైలిఁ దనుశోభఁ దిరంబుగ మోహపెట్టుచు
న్గాని తలఁగోకవైరి కృతిఁగొండొక చక్కనివిద్యహృద్యయై
కరుణకుజన్మభూమి పురిఁగాంచిని లీల నెఱుంగుపెన్దమా
ల రుచిరలక్ష్మి జాడ్యవనులస్తవవిహ్ని లసత్కవిత్వచా
తురులనుకోకిలంబులకుఁ దోరపుమావిపసందు నాదుక
న్దైఱుగున మాన్మథంబయిన నిస్తులవిద్య యొకం డెసంగుతక
లమ్మా ! నీదుసపాంగలీల వెసఁబాయంజేయత న్నాదుడుః
ఖమ్ము న్నారకతంపుసేతువు భవాఖండాబ్ధి భక్తాళిక
చ్చమ్మామన్మథువై జయంతి కుముదాంచల్లీల కాంచీపురీ
యవ్త్తాపెన్నగశర్వుచూడ్కులకుఁగాలాఖ్యాంజనోత్కర్షమున్

వరకాంచీనగరీవిహారసికా ! వైశంబే నీవా కటా
క్షరమల్పల్పుత నాదుకాంక్షితమువీకన్వైరముద్రాస్థవి
స్ఫురదీందీవరమందుఁజూపుచు మనోభూరాజసామ్రాజ్యపు
స్థిరివాకొంచుయమింద్రబంధతతి విచ్ఛేదింపదీక్షించుచు 66

రేనెఱికుద్దియా ముగలిరేకును నీలపయోధమందు సం
ధానముఁజేయుచు స్మృతపున స్మధులిట్పుజమున్వలార్చుచు
స్తానగు హంసికారుతి లసత్కమలంబునఁగ్రాలఁజేయుచెం
తేనియుఁ గంపచెంగట రహించుఁగృహరమయొందునూత్నమై

తనమృదురీతిఁబల్లవవితానముఁజిత్రముగా నెదుర్చుచు
ర్విని నియతంబుగా సుకృతబృంద మనోరథపాళినించుచు
స్వననిధిఁగాకఁ గొండవలన స్థనినంది స్వతంత్రత స్థరిం
చు నెఱిగలట్టి కాంచినగ చొక్కపుస్వర్మజిభద్రమిచ్చుతన్

కెందమ్మిస్తలదంబుచెంతనటఁజక్కిన్బాపుబంధూకమం
దుందీవ్యన్నవకుండసూనరుచి నందున్నావ్యవీణా స్వనం
బుం దైవారఁగఁ గాంచికానగరిఁబెన్బున్నంపుఁటేఱిండుహే
లం దాశాంకర మైంద్రజాల పుటనల్పశ్రీనిఁ జూపించెడున్ 69

ఓలగమైన వేలుపులనొప్పెడు నుష్పరమందుఁ జాతకా
శ్యాలయమున్నతంబెసఁగ నన్నముఁగ్రన్ననఁగూర్చి సత్కవీ
ట్పాళికిఁ గామధేనువయి పంచశరశ్రుతి సంప్రదాయమై
యోలిఁజరించుఁ గంపదగునోడ్డున మాత్మదరస్మితంబహో 70

అవిరళమాకృప న్బొదలి యార్ద్రములై వృథులౌఘనిండి కం
జ విరచనశ్చలంగి కడుఁజంచలత న్నది లీలదా విలా
స విభవమూని లక్ష్మీకి నెసంగెడునిండలై వన్నెచేవతా
చు వజ్రలుచూఢులన్మము విశుద్ధులసల్పుతఁగామకోటితా 71

తనతరళాక్షుల న్మృరవతాకఁగదలెచ్చుడుఁ గాంచికాపురిం
దనరుచు భక్తితోఁదనపదంబు భజించెడువారిఁదన్పుఁ బ్రా
మినుకులవౌ ప్రబంధముల మేలగు మాహృదయాంబుజాళిచే
ననిశముఁబూజ్యయాఁదీర్జగదాదిమమాతకె వేతుమెంతయున్
పలుకులకెంతోదవ్వగు సుపద్మలదుఃఖపయోధిదాటఁగా
సలుపును మోహమన్విష కుజవ్రజ ఖండనకృత్కుఠారమాఁ
జెలఁగెడుఁబేర్చిఁగంపదగుచెంతఁ గవిస్తుతనచ్చరిత్రే కీ
డుల నడఁగించుతల్లి నెపుడున్గొలుతున్మృదురాణిభక్తితో 73

చెడుగౌనట్టిస్వభావపున్లటిలతి న్దైండాడి నిస్తంభమై
నిడుపౌ సత్ప్రతిభ స్పదాశ్రితులకు న్నిండించిమేల్సన్నపు
న్జడి నిండొదయతో నొసంగుచు నజస్రంబాస్పదంఁదీమ
న్నడమి న్దంద్రజటాలుపైని రతి నెల్లున్నావి కామాక్షీతా 74

దేన న్మృగుధనుఘ్నఁడౌపురుషుఁ డుద్దీపించెగోస్తాఁచు గా
సూనాస్త్రాగమవైభవంబు లలిఁగాంచు న్దేనిదృక్కోణమం
మాను న్ముజ్జగమేల జృంభణము నెంతో కింపచానుండునె
ద్దానిద్దన్నగఁ గంపచెంప నొకయుద్దండంపుఁజేజొప్పెడున్ 75

సతతంబు స్తవ మావిభూతికగుత స్సన్మానిరాణ్మానసా
తత ధాత్రీనటి కాంపతీర సదనోత్తంసస్థ దుర్మోహ సం
హృతి సద్దీక్షిత సర్వదేహులకు నెట్టిశాని కామేశ్వరాం
కతలాసీన కృపాతిరేకభర శ్రీ కామాక్షి రక్షోఘ్నయై 81

పుట్టుకతోనే బీదతనమున్నొని లోకుల చూడ్కి కేవలముం
బట్టంగఁ జేయునట్టిఁడులు మాతరొ! నీదగు వీక్షణంబుఁదా
మట్టై క్షణంబు పొంది నుడులందునఁ దేనల తీపిదోష స్వా
రాట్టనినెట్టు భూతియలర విలెమన్నఘటై రహింపరే? 82

ఉబ్బినగుబ్బదోయిపయి నొప్పెడుసోకగు రైకఁజూచి త
బ్బిబ్బగు గిబ్బరాతునదఁ బెద్దగఁబొంది భజించె నెంతయు
న్నిబ్బరమొప్ప మానులుగఁజింపఁగఁగాంచిక యోగిచిత్తమం
దబ్బిన భూరి చిత్కళ మదక్షిపఁథంబును బొందు తెన్నఁజో 83

కవివరచిత్తభూమి ననుకఁపఁజరించుచుఁ గాంచికాపురీ
నివసనమూని లోకతలిని స్సతమోముచు నూనసంపుఁదె
న్నునకెడమై మహాగుణగణోన్నతయా స్మరశాసనప్రియాం
గన యనిశంబు నాదయిన కన్గవకుం గనుపట్టుఁగావుతఁ 84

ధనములతో రమింప మబుధవృజము స్ఫజియింప మూనమూ
త్మను జపలత్వము స్ఫవకృతంబగునోగునకు స్థలంక మే
మనిశ మెడంద నెంతయుఁబ్రియంబును గాంచినిఁగాంచుమారశా
సనరమణీ పదద్వయకిసాలముల స్ఫజియింతు మర్థిమై 85

ఈక్షణమమ్మనీది క్షణమెవ్వనిపైఁ బ్రసరించునో కృపా
లక్షణమై దరిద్రతఁగలంగెడు నాతనికెల్ల వేల్పులు
స్పృక్షచరుల్ స్మరాతిగము భవ్యతనుద్యుతి యోటకొండకా
మాక్షి సురీకుచవృజము యావనమీడునుడుబ్బుగంధముల్ 86

ముజ్జగముం బవిత్రతమముం బొనరించిసుధీకబోధకుం
గుజ్జానగూర్చి శంకరునకు న్బులకాంచితకంచుకంపునం
సజ్జతఁగొల్పి సంసరణసంహృతిచే వెతఁబాపనోపి సం
పజ్జగదోక ! తావక కృపామయదృక్కులన న్ననంగదే 87

కనుఁగవతెన్నునందెపుడు గాటపునీకృపఁగాంచినా త్రుఫే
లనములును న్నళాయముకుశచ్ఛపులు న్నవినంచయంబునం
దనిశము నీవనూనకలికాంకురము ల్లుచభారనమృము
ల్చినుఁగకయొప్పుఁ దావకపచేళిమ భవ్యకృపారసోద్ధతుల్ 88

వఱలు నశోధ్యమొందు మెయివాటిలువారిమనంబుల స్తృపా
దరములఁదన్నునట్టిది నితాంత మనర్ఘ్యము రత్నమద్రిజం
బరరె ! కరంబు శంకరునియంకమంకృతమయ్యెదీన సం
తరము మదీయమెడైపుడు దానికీఁజక్కనిపెట్టెయానాకో 89

శ్రీదపరామృతోద్ధర ఝరీప్లుతయై జగమందులోన స
మ్మోదదమైచరించు నరపుంజపువెల్పులనుంజరించు నొం
డేదిసతంబునొక్కఁడయి యిమ్మహి నప్పరసంవిదాత్మసం
వేదులు కాంచినుంచి రదివెల్లుత నామదిఁగామనేత్రీయై 90

మామకమా మనంబనెడుమల్లమహాగజ మెప్పుడుప్రస
స్థానుఘనాటవిద్దిరుగుఁ దూర్ణమే దానినిఁగాంచికాపురో
ద్దామ విహారసద్రసిక దగ్భకజిత్పియధర్మపత్ని వీ
క్షామయపాశపాలిఁ బరసంవి దనోకహమంధుఁగట్టుతన్ 91

నీవేచండికవంబికా ! సతి ! భవానీ ! నీవెచాముండి వీ
వే విద్యాత్మిక వీవెయోగినివి నీవేశాంభవీప్రభు వీ
వే వాసింబరమాత్మికాఖ్యుఁగ నె దీవేశామకోటిశివా
దీవేనూ విజయా! జయాఖ్యుఁగను నిన్నేమందుముమ్మా ! యికన్

జననీ ! పార్వతి ! యోపరా ! ప్రణతరక్షాదీక్షితా ! పౌరిథ
స్వనిధానపద ! శాశ్వతా ! త్రిజగదశ్రాంతాశ్రితా ! త్రిక్షణీ!
త్రినిరీక్షప్రియకామినీ ! త్రిపదపీఠసంగినీ ! చిత్కళా !
యనిశంబుంచుమి నీత్రిశక్తిమయదీప్యదీప్యతఁ గామేక్షణీ ! 93

లనిశంబు స్వలసింఘఁ గంపదరి దీప్యద్బుద్ధులౌ వారికె
ల్లను జేతోమధులిగ్మహోర్నివపుఁబెంపుంగొల్లుచు స్సర్వస్ప
ష్టి నిదానంబొకచిత్సుమంజరి స్వయంసిద్ధోద్ధ సదైవభరీ
వనవీధింగొని సత్కృపామయ రసవ్యాప్తి సేదు శ్శల్లనై 94

చందురువంకచేఁ గడు నెఱుంగుకీటము గల్లువేల్పునై
డెందముఁగొల్పి యాతనివడి స్వలపించినమిన్న యోజగ
త్సుందరి ! యోరమా ! ప్రకటశుభ్రమరీచినమాస్య ! సత్ప్రపా
మందఱురి న్నిజాశ్రిత సమాజముదన్ను నినుస్థజించెదన్ 95

క నదీ వేజగ దేకమాత ! భువనాఘంబంతటి శైశ్వా
ఖనివై నీ వెతదీయరక్షణమును న్నావించు వీవే విలో
చన వహ్నికా ఖరకోపవై సకలవిశ్వంబు న్వసన్వేల్తు; వీ
వె నెఱిగించివసించు విజ్జగతిదేవీ ! నిత్యవై యెప్పుడున్ 96

చిన్మయిని స్వరావరవిచిన్మయిని స్వకలాచ్ఛహ్మన్మయి
సన్మయిని న్నణత్రితయ శ స్తిమయి ద్విజగన్మయి స్ఫుసం
విన్మయిని ద్విధామమయి వేదెసలందు సహర్నిశామయిన్
హృన్మహతి స్వరావరమయి ద్దగనిల్పి భజించు నెప్పుడున్ 97

కన్నులవన్నె శారద వికస్వరసారసము జ్వయించి కే
శోన్నతకాంతిచేత ఘనయాధముఁబాధముఁజేర్చి భవ్యమై
చెన్నగురూపమూనిన యశేషజగజ్జననీ ! భవాని ! నా
కున్న జడత్వముందొలఁచి యోముమి జ్ఞానమొసంగియూతమై

నగగా నాతోగఠేనిఁదాల్చిన జగన్మాతా ! నతుల్నీకుఁ బా
పగణంబు న్వేసఁద్రుంపఁ గంపకడఁగొంప న్బొల్పునీకుంబ్రణా
మ గణంబుమృదో! నిత్యరూప! సకలామ్నాయాభివేద్యా! నమ
స్సగుతన్నీకిదె పాశహృత్కర ! మృడాధ్ధాంగీ! నమస్కారముల

సమరవిజయకోటి ! సాధకానందధాటి !

విమలసుగుణపేటి ! వేశితోన్నీపవాటి !

యమినుతసరిపాటి ! హర్షితాబాండకోటి !

యుమ ! గిరిశవధూటి ! యోముమాకామకోటి !

శ్రీగురుదత్త సరస్వతి !

వాగమృతాసార విభవ వాసితసుమతీ !

నైగమశీర్షోక్తివిద

గ్యూ ! గీర్వాణాంధ్ర కవిగణాభినుత కృతీ !

101

ఉత్తమజీవయాత్రకృతియోజక ! దత్తపురాణకోశసం

విత్తపనీయకాంతిపరివేష్టిత సజ్జనలోక ! సద్గురూ

పాత్త సుధీమహత్వ పరిపాక ! కృపాభరితాంతరా ! వదా

న్యోత్తమ ! దత్తయోగిపదయోజితచిత్త ! సుతత్త్వవిద్వరా !

కవిగణ గణనీయా ! కమ్రవా గ్భావనీయా !

శివవద జలజాతశ్లిష్ట చేతోంబుజాతా !

అవితత కవితాభామాభిరామా ! స్మితాభా

వ్రవిశద ముఖపద్మా ! భద్ర విభ్రజిసద్మా !

103

♦ గ ద్య ము ♦

ఇది శ్రీమచ్ఛంకర సద్గురు కరుణాసమాసాదిత ... శ్రీమద్భుమిడి

పాట్యన్వయపయః పారావారరాకా సుధాకర ... విబుధ

జన విధేయ వేంకటసుబ్రహ్మణ్య శర్తాభిధేయాంధ్రీ

కృతంబైన కామాక్షీ స్తుతి యందలి స్తుతి

శతకము పూర్ణము.

(శ్రీ) మేఘా దక్షిణామూర్తి సద్గురు వరార్పితమస్తు

శ్రీ మే ధా ద ఓ జా మూ ర్త యే న మః

శ్రీ కా మా క్షీ స్తు తి

క టా క్ష శ త క ము

శ్రీ పురుషోత్తమకృత మం

త్రోవాస్తి ఫలావతార ! యుక్తాంతర ! ము

ద్వీపిత ! వినుమిప్పు డప

ర్ణాపాంగ స్తవము దక్షిణామూర్తిగురూ !

శ్రీకాంచీనగరీప్రదేశముల శైశిర్యంబునందింపనై

మూకత్వంబుగలారికేని రససంపూర్ణంపుఁజెనైత నీ

నై కళ్యాణకరంబునై నెగడు నేకామ్రేశకాంతా కృపా

లోకానీకముల న్విమోహమనునల్పుం దుంపఁగీర్తించెదన్ 1

గణుతికి నెక్కునమ్మరొ ! జగంబులలో మమతాపిశాచ మో

క్షణములు నింద్రనీలమణికాంతుల దిద్దఁగదక్షము ల్విచ

క్షణములు సత్కృపస్థుతజగత్ప్రియరక్షణము లభవన్నిరీ

క్షణములు కామకోటి ! పృథుకారుణికా ! సతముష్టయంబునన్

అనిశ మనంగతంత్రీవిధులందున నేరుపుఁజూపు నెవ్వ ? యే

వి నిరతమోదమంద పరివేపితమంధరము ? ల్భ్రమోయుగా

వని నెచిచేరి కొట్టెడి భవానిరొ యట్టి భవత్కటాక్ష పా

వన సునిరీక్షణంబు లవి వాసిమెయి న్దరశత్రుమాడెడిన్

అందపు మందహాసమున నంకితమాటవిచిత్రమై కృపా
మంద రసాతివేల్లిత నమందతరంగితమై రవంతగాఁ
జెందినకుందితంబున లసించెడు నీదగువీక్షితంబుచేఁ
జందురుదాస్పురాణి ! ననుఁజల్లఁగఁజూడుము కామలోచనీ !

అట్లునున కెప్పుడంది సాహాయ్యకంబు
భీమునెద లేనగవుచేతఁ బ్రీతినింపి
చేరుఁ గామాక్షీ ! పాండవసేనయల్లు
కర్ణసవిధంబు నీకటాక్షరమ యార !

కామాక్షీ ! మృదులంబు తావకకటాక్షం బన్న రేరాక ది
క్రొస్తిమంబందున నల్లచీకటులతేజం గొల్పుచు న్నామకీ
నామేయోత్పరిపాకమన్ రవికి వే యస్తత్వమునూర్చి ని
త్యామోదంబను నిండుచందుగుని నొయ్యన్ రాజలజ్జేయుతఁ

అమ్మా! కమ్మలబొల్చుము తైముల కాంత్యంకూరము ల్లంతయు
గ్నమ్మంచారుచులై తగన్గరుణయ న్నావంతుల న్నేటిహ
ర్ష మొప్పు సృయి నెక్కఁగా నెగడు యుష్మత్సత్కటాక్ష ద్విపేం
ద్ర మృస్మత్ప్రకటాశుభదుమమునిర్దాక్షిణ్యత స్సూల్పుతన్ 7

తన పెన్నీడను ముజ్జగంబుల పరితాపంబుమాపగగన్
పెనుజాకాలఁజెలంగు భవ్యమణిరు గ్బృందంబులఁ లేఁజిగు
ళ్లను రాజిల్లుచు సత్కృపాఖ్యము ననల్పంబు న్నరందంబు నె
ప్పును గామాక్షీ! కటాక్షకల్పతరు వొప్పుంజిమ్ముచున్నీదహా !

మణిమత్కుండల రాగకోకనదగుజ్జాన్యంబు సూర్యాశ్రయ
ప్రణయంబైన భవత్కటాక్ష యమునా ప్రఖ్యాపగారత్న మ
మ్మణి ! కామాక్షి ! శివాస్యకాంతిసరితాంపత్యాంకము న్దానవా
రణమై వేగముతోడఁజేరుచుఁ గడుఁరాజిల్లు నశాంతము 9

ఏపుణాత్మనిఁబక్షపాతమున నెంతే బేర్చి నీవీక్షణ
స్వాపస్తుత్య విలాసభాసురకలా వామాక్షితాఁబాండు ? ము
క్త్యాపీనస్తని వానినే యపుడెకామాక్షి ! వరించు స్మియం
బేపారంగ; నచట నిర్దురకు నెంతే నైకమత్యంబహో ! 10

మరుదనుకూలభావగతి మానుగ నెల్లపుడంది భూలతా
మరవిభు కార్ముకాంచితయు మంజరసార్ద్రయు నాచు నీలకం
ధర హృదయోత్సవంబును బాసరెచ్చడు నీదుకటాక్షమాల శాం
కరి ! నవమేఘమాలయటు క్రాళుఁ గరంబును గాంచికేశ్వరీ
ఓకామాక్షి ! భవత్కటాక్షరుచి తానొప్పుంగడుంజమ్ము స్నే
రాకారంబగు గాంగవారి యమునాఖ్యావాహినిన్బలి యా
శ్రీకంఠాతివిశాల వక్షమున వాసిన్దైందు నీలోత్పలా
స్తాకసరిక్కుటు వక్త్రగు క్షరసియందు నైవలాలిన్బలె 12

తొలిపున్నెంబునఁజేసి నాల్కపాలమందు నైద్దలానంగఁ గం
దభితంబుల శుభసూక్తి భూరిలహరీద్ధప్రక్రియోపేత స
త్కిలమాంకూరము లోజగజ్జనని యోకామాక్షి ! మాకింకనీ
విలసచ్ఛీమ దపాంగపాతమున నుర్వి స్పండినిండారుత 13

శ్రుతివీధీకృమజాగరూకతను గాంచు ద్వా స్వభావంబుచే
 నతిచాంచల్యమునూనియుండి మలినత్వాస్థానమైకూడఁ బా
 ర్యతి ! నీసత్కరుణాకటాక్షము విచిత్రంబౌగదా భక్తితో
 నతులౌవారలకుఁ రయంబున నె సలభానించుఁగై వల్యమున్ 14

విరులతూపులవాని జీవింపఁజేయ

బుడత నెలఁదాల్చువేల్పును మోహపెట్ట

జృంభిత మమత్వదుర్గ్రహ స్తంభనమున

నమ్మ ! నీవీక్షయకాఁ బరమాషధంబు

15

కామాక్షీ ! భవదీయ చంచలకటాక్షంబన్నపాశంబు తాఁ

గామద్వేషిమనంబుఁ గట్టుపని దక్షంబయ్యు నిన్లోల్చున

ద్ధీమత్సంతతి సర్వబంధములఁ బృథ్వి న్దాఁకుమాత్రాననే

వే మాయించెడునంట చిత్రమిది దేవీ ! కామకోటిశ్వరీ ! 16

కడురాగంబుఁ బురారికి న్నెసఁబాసంగజ్జేయుచు నీలమై

పొడవౌభక్తి నరాళికి న్నృథము నెఱ్ఱంగూర్పనై లోలమై

వడిసామ్యంబును మ్రొక్కువారలకుఁ బర్వస్తేయుచు న్యక్రమై

పడినాపై నటియించుత న్నదమలాపాంగంబు కామాక్షీ ! తా

క్షీతిరక్షిపకృతింబానన్చుచుఁ గృపాశీనాప్పి శీరాముమై

శ్రితవై దేహ్యనిశానురక్తిఁగని వాసి న్గుంచిత భూధను

రుక్తమై సంతతము జ్వలంగు భవదీయౌద్యత్కృపాపాంగ మో

ముతఁ గామాక్షీ ! విపత్తులన్దొలఁచి మమ్ము న్గామకోటిశ్వరీ

శివనేత్రంబున శోషితంబయిన యోశ్చంగారబీజయఁ జై
భవ ముర్విన్మోలకైత్తఁ బ్రేమజలసంస్థావార్ద్రమై రమ్యమై
స్తవనీయంబయి వాసినంగనిన కేదారంబుగా నెంత నో
శివవామాంకనివాసినీ ! జనని ! నీశ్రీదృక్స్రసారంబునున్ . 19

భూరిమహాత్వ శేవధిగఁ బొల్చి యలంఘ్యసమున్నత స్వసం
స్కార సమాఖ్యవింధ్యగిరిఁ జాపఁగ నేలకుఁబట్టఁజేయఁగా
నేరువుఁజూపు కాంచీపురనేత్ర నిరీక్షణ కంభసంభవుం
డౌర ! పురారిధైర్యమను నంబుధి నంతయు నాచమించెడిన్

భగవతి ! యొప్పనీదగు నపాంగ గణంబులమాల చల్లనై
నెగడి నుభాప్రవృత్తిని విసీలనవస్ఫుర దుత్పలాప్తత
స్తగి మధురస్వభావ కలితంబగుచు స్థితతారకాప్తియై
యొగిశివుమేనియాశ్రయమునూనుచుఁబండ్రికయైయజస్రమున్

కమలవనంబుఁబోలెఁ గడుఁగంటకరాజి నెసంగుచు న్మనో
జ్ఞ మయిన మారనూదనుని కాయము నీదునపాంగమాల యు
మ్మ ! మిగులఁగోమలచ్చవి సమన్వితమై యనిశంబుఁ బక్షపా
త మెనసి భృంగినా నలుపుఁ దాఁడమిఁజంబనమున్నహేశ్వరీ! 22

కామాక్షి ! నీదగు నీ

తామాల సపక్షపాతగాఁ గంటకయు

క్రామరస వనము నభివలె

సోమకలాభరణమేనుఁ జొంబించుఁడమిన్

నెలులవన్నియయ నెడు చాందినికెగ్గిందఁ
గుండల మణిప్రభా దీప మండితమగు
తావక కటాక్ష రుచిరంగ తలమునందుఁ
నాడుఁ గామాక్షీ ! కృపయను నాటవెలది

23

ఎంతయుశీతలంబయి యహీనము విభ్రమమూని కందమై
కంతు విలాససంపద కఖండ కృపారసపుంబ్రవాహమై
సంతత మందహాసమున జానగు నక్షుల సంప్రరోహము
నన్దంతుగ నాదుచంచలత మానిపి యుంచుతఁ గామకోటితాళ
శ్రీమీఱ న్ద్రప రక్తితీవియల వాసింబూని యూపంగశ్రీ
కామాక్షీ ! కడుమందరంబుఁ ద్వదపాంగ శ్రేణియ న్నోల నా
సోమోత్తంసునిచూడ్కి యల్లనమహాత్ముక్త్యంబుతోనెక్కితా
భూమానందము మాటిమాటికిని నెట్లం బొందుచుండుంగ దే25

సుందరసౌధమాఁ ద్రిపురసుందరి యిందుకిరీటుమేను సు
ప్పంది మహాకృపాలహరి భవ్యవిహార సరోవరంబు సు
క్రిందనముఖ్యులెల్ల రరిగాపులు విశ్వముసర్వమెట్లు నో
మం దగునట్టి దెన్నదరమా ! భవదీక్షణసార్వభౌమతః 26

పలుకులలేమయమృగ ! శుభప్రద వెంటఁజరించునెట్లు నా
కలుములరాణి భూలతకుఁగై వసమై పనిసల్పెడి స్వగం
బులుకలవెల్ల నిల్లగును బొల్పగు రూపము ముజ్జగంపుఁగ
ముల కన్మృతంబె నీదగు మనోజ్ఞకటాక్ష సమీక్షయున్నచోన

కామాక్షీ ! ధృతి వార్ధియందుఁ గడుమగ్నంబైన యాశంభుచే
తో మత్స్యంబును గంతుదాశకుఁడఁ దోడ్తో నీ కటాక్షాభిధం
బా మేలా పెనుజాలసాధనముచే నత్యంతచాతుగ్య సు
శ్రీ మీఱంగను బట్టి కైకొనెడి గారీ ! కామకోటిశ్వరీ ! 28

జ్ఞానాభ్యాశరము న్నడుగ్గలఁచి శంకస్థక్కి నాడెందమ
నాన న్బెన్నదమొప్పఁగాఁ దిరుగు నీగాఢోరు జాడ్యాభిధా
నానూన ద్విరదంబు వేగఁగుటిలంబా నగ్రసీమంబునన్
జానానీదు కటాక్షమన్న సృణిఁ గుంచన్జూడు కామేశ్వరీ ! 29

లలితములై గుముల్కొను విలాసముల స్తననీ భవత్కిటా
క్ష లసదమంద కుంజమునఁ జయ్యనఁబెన్మృతయన్న సింగ ము
త్తలముగ లేచి నాదుపుడుతాపద మోహమృగవ్రజంబు ద
వ్వులకొగిఁ బాటఁదోలుత శివున్వశుఁజేసిన కామలోచనీ ! 30

విరియు తొగజ్వలంగెడు ఛవి న్నెసదొంగిలి పొల్పుఁగాంచి స్నే
హ రస సమార్ద్రమైన భవదచ్చకటాక్ష కృపాణవల్లి మా
తరొ ! మకరధ్వజం డితఁడతంద్రితఁగైకొని మున్నుతన్నుగె
ల్చి రహినిఁగన్న యున్నతునె చెచ్చెర గెల్వఁగఁగోరి త్రిప్పెడిన్

సతము న్మౌనుల శ్రోతమాసరణి సంచారంబునుంజేయుచు
స్థృతిమార్గంబునుబట్టి పొల్చెడు భవచ్ఛిదృష్టిచాతం బదె
ట్లతికాటిల్యమునన్ స్థిరత్వమును వజ్రానీకరుగ్వ్రాత చో
రతనుం బూని రహించెనో ? కలఁప నిర్వాణేశి ! కామేశ్వరీ ! 32

శృతి పరిచయంబునందు సంతతమును నన్య
తించుచును దన చెంత వసించునక్తి
వెలయు నీలాంబుజనికి నీవీక్షణగురుఁ
డంబ ! కాళిమ సాంప్రదాయంబు నేర్పు

33

చిఱునగవన్ననుర్వులు విశేషముగాఁ దగగుత్తులై నిరం
తరము రహించునానన ఘనద్యుతి సంచయ వార్ధిలోనఁబ
ల్మరుఁ దిరుగాడి యాత్రిపురమర్దను లోచనలక్ష్మి నీదువి
స్ఫురిత కటాక్షనేతువును బొంది ప్రహృష్టయగు న్నహేశ్వరీ !

కామాక్షీ ! త్రిపురాతిసుందరి ! త్వదీక్షాలక్ష్మి తా శ్యామయై
భూమస్ఫుర్జితతారకాంతియగుచు న్బొల్పా స్మితజ్యోత్స్నచే
నేమాడ్కి న్నలుపు న్నకోరిములతో నిందీవరాఘంబుతో
నోమాతా!యనిశంబు స్పర్శగడునోహో!యిద్దియాశ్చర్యమా

లమ్మ ! కామాక్షీ ! యెనయు సామ్యమ్మునెపుడు
నరయ నీవీక్షణంబుఁ గాలాంజనంబుఁ

దొలుతటిది పొందనాఁ ద్రిణేత్రున కొకనికె
సులభమా నన్యమెల్ల కన్నులకు జగతి

36

స్మరవహ్ని కెన్న ధూమాం
కురమా నీకసులదా నకుంతితరుచి చా
తురి కామకోటి పీఠే

శ్వరి ! విధుధరు ముక్కనులకొసంగు ముదమహా

37

ఇమ్మహి నీకృపేక్షణ మదించుక తాఁకఁగఁజొవునపై యో
యమ్మ క్షణంబునఘ్రుండగు నాతని మూఁగనునే న్వరించు లో
క మ్మఖిలంబుఁజూడఁ దమకమ్మునఁబల్కు వెలంది సర్వవి
త్వమ్మనునింతికి ర్తిసతి వాసిస్వయంవృతి మాల్యయు క్తిగఁగఁగిరి

పరితాపమ్మునడంచు నీదుకరుణాపాంగంబు కామాక్షిపు
ష్కరముం గిందుగఁజేయుఁజ మ్మసిత మేఘమ్మట్లుగాఁగానియ
మ్మరొ మేఘమ్మ క్షణప్రభాసఖమెయో మాన్య త్వదీయేక్షణ
మ్మను మోదావహమా నజసరుచిఁజేయు స్వల్పలోకంబులన్

గురువర్యామిత సత్ప్రసాదమది బాగుంగూర్చ సాహాయ్యమై
వరలన్మాత్మము దుర్గమంబునగు నిర్వాణాధ్వమందే చరిం
చు రహింగన్నయతండు పెన్దరుణ సంచుంగాంచు నీవీక్షణో
ద్ధరి యప్తిం గొని పంకమట్టి భవమందుం గుంగఁడోశాంకరీ40

కామాక్షీకడుఁజిత్రమా నిది భవత్కటాక్ష భవ్యచ్ఛవి
ప్రోమాళిఖ్య మహేంద్రనీలమణి విస్ఫూర్ణద్భున స్తంభమం
దే మత్తంబగు నాదుచిత్తగజ మెంతే భక్తి సాశాళిచే
నీమై బద్ధమునయ్య స్తంభమును నల్లబంధమున్వీడెడిన్ 41

తానలుపయ్యఁ గాటుకసతంబువహించియుఁబై నిసర్గత
న్జ్ఞానయి చంచలత్వమునసత్పిడునంట భవత్కృష్ణాక్ష మం
బా నిరతంబు భక్తహృదయంబుల నిర్మలరీ త్యనంజన
త్వానిక సుస్థిరత్వముల నద్దిరచిత్రము కాంచికేశ్వరీ 42

దరహాసంబులు పూలగుత్తులుగ రత్నప్రసక్తులకుండల
 స్ఫురణంబు ల్నవపల్లవంబులుగ సాంపుంగాంచి కాంచీపురీ
 శ్వరీశైశిర్యము దిక్కులంబటపి దీవ్య త్వత్కటాక్షప్రభో
 త్కర మొప్పుం గరుణామృగీనయన కుద్యానంబుగా నెప్పుడున్

నీదుకటాక్షమన్న హరినీలమణివ్రజసింహపీఠి న
 త్యాదృతి నాశ్రయించిన ఝషాంకునిఁ బట్టముఁగట్టుమంగళా
 పాదకమా విధి న్నొనరుప స్మణికుండలకాంతి శర్వస
 మ్మోదిని ! యానివాళి మహపుస్తటి నెత్తిన దీపమాలయై 44

రూక్షతలేకయొప్పు నపరోక్షీతమై సుజనాళిచేత మం
 దాక్షీతమై యజస్రీశివదంబయి కర్మతమశ్చయార్కమై
 వీక్షీతమమ్మతావకము వే మధుప్రోద్ధతిచోరమాచుఁ గా
 మాక్షీక్షణంబు దాన నను నాదృతితోఁదడుపంగ దేయిఁక 45

పేమధునీయ సీరమున బ్రీతినిమజ్జనమాచరించి యు
 క్తామల మందహాస సుషమాభిధభూతి విలేపనప్రభం
 బై మణికుండలద్యుతిచయంబులచే జటిలత్వమంది కాం
 చీమణి ! దృష్టిపాలము భజించెడుశంభున తావకంబహా 46

కై వల్యంబిడనై కృపారసపుఁగైంకర్యంబునుంగాంచి శో
 భా విస్ఫుర్జితిమై స్వభక్తతీకి న్నద్రప్రదంబై మహా
 దేవు న్నే పరతీంతుఁగానలిపి సందీపించు నీసత్కటా
 ష్టావేలద్యుతి కోజగజ్జనని ! కామాక్షీ ! నతు ల్నల్పదన్ 47

మాతా ! యామకరధ్వజప్రభుని సామ్రాజ్యోత్సవంబందు ను
శ్రీతోడ న్దగి యూఁగుముంగురులరాజి న్దోరణంబొప్పగాఁ
స్ఫితశ్రీక సితేతరోత్పలముల న్దైన్యోందు సన్మాలికా
చాతుర్యంబును గాంచు నీదు చలదంచద్వీక్ష కామేశ్వరీ ! 48

వజ్రలు కురులదైనవన్నెయ స్ప్రికటిఁ
గ్రమ్మబడిన తోవ నమ్మ ! నీదు
చూడ్కి నడచు వినతశూలికై యల్లనఁ
జాటుచోటున కభిసారిక యటు

49

అమ్మా ! నీదునపాంగలక్ష్మి యవగాహకీడ్డకై వీడయ
నొక్తు న్దోడుగఁబూని శంభుగళరు గ్యూధాఖ్యమా నాఁచుచేఁ
గ్రమ్మంగాఁబడు కాంతియన్నరసి నోకామాక్షి ! యక్షిణమా
సమ్మోదమున నాశ్రయించెడిని నశాంతంబుకామేశ్వరీ 50

మమత న్దెండెదు నీకటాక్షమను కర్మందీశ్వగుండమ్మ ! ని
త్యము శ్రుత్యంతతలానుషంగమును సంధానించుచు స్పద్యరా
గ మణిస్ఫూర్జిత కుండలాంశుచయమ న్కాషాయవస్త్రంబుని
ద్దముగాఁ దాలించి యెంతయేనెసఁగు నీతండ్లభుగవేశ్వరీ ! 51

ఇంద్రినీలోపలంబు రాయయె తలంప
వాడు నీలోత్పలంబు దివంబులందు
మేఘగత మేచకతయై నైమిత్తికంబె
లేదు నీచూడ్కి-సిరికిఁ బోలిక మహేశి !

52

తృంగాగంధవిలాస మేంతయును భాసింపంగ లజ్జాభ్యయకా
చుం గాటంబుగ నానదాకొనను సంచుంగన్న ముత్యైపు వ
న్నెం గించిద్దసితంబానర్చునదియై నీశ్యామవీక్షాభ ది
గ్గింగచ్చేలుని మోముఁ జంబనముఁ జక్కన్సల్పుఁగామేశ్వరీ!

చలువతనంబుచే సతముఁ జంద్రుపదంబులఁ దూలనాడి పె
న్కలహముఁదమ్మితోడుత నొనర్చెడు నీదుకటాక్షపాతమే
లలి నసితోత్పలంబున కిల న్నదుపంబునకుద్దిగాఁగ వి
జ్ఞులెదఁ దలంచువాడు చలిగుబ్బలికూరిమిపట్టి ! శాంకరీ ! 54

అందపు మోవివన్నెల చయంబనువిద్రుమపాళిఁ గ్రాలి కాం
తీం దగు భూలతోర్మివితతి ని్వలసిల్లెడు నాననప్రభా
భిం దరుణేందు శేఖరుని దేవి ! త్వదీయకటాక్షమొప్పు వా
రిం దగనింపుకోఁ బలుఁజరించెడు నీలపయోదమోయనన్ 55

శ్రీవణ కుండలమణుల కెట్టవడి మంద
హాస రుచులకుఁ దెల్లనై యమ్మ ! నీ య
నీతకటాక్షసంక్తి చెలంగుఁ జివురులు విరి
మల్లియ లెల్గు నీలాబ్జమాల వోలె

56

చల్లని పెన్పుపారస లసత్తర నిర్ఘరవారిఁగూడి రం
జల్లిన పక్షులంపురుచిచేఁ దగునీదు నసాంగమాల యో
తల్లి ! పురారిగోవరవితానము దూర్వలదై నపట్టుగా
నెల్లపుడుం గనుంగొన రహించెడుఁ గాంచిపురీటుఁటుంచిసి! 57

చలఁగెడు నల్లకల్వలరుచిం గలమేలిమిలాగి పెన్దమః
కలననుడంచి దోపల జగంబులకౌ జడతన్దొలంచి భా
సిలెను త్వదీయవీక్షణపుఁజెల్వము వేకువయై మదీయహృ
జ్జలజమును స్వికస్వరము సల్పుతమెప్పుడుఁగామలోచనీ ! 58

సిరితమ్ముఁదాల్పు చూడ్కికి
నెఱిమోహముఁగూర్చు నీ వివీల కటాక్షాం
కుర మెటు ప్రత్యజ్ఞుఖతన్
సిరమా మునివీక్ష నెసఁగఁజేసెడి నంబా 59

అని నీవీక్షణకాంతికోడి జగదంబా ! యల్ల నీలోత్పలం
బనిశంబు నిగ్గతాభిమానమయి నీవౌ వీనుల న్భూషణం
బను వ్యాజంబునఁజెంతఁజేరి యథయం బర్ధించుచు న్బాదవా 60
ర్జిని యుగ్మాభిముఖంబునై నిలుచు నిచ్చ లాఁగించికాధీశ్వరీ

అద్దిరనీదు చంచలదృగంచల విభ్రమ మంబ ! కంతునిం
బెద్దఁగఁజేయనండయయి బేసికను ల్లవవాని ధైర్యమున్
రుద్దుచు రాగబంధ మెదరూఢముగానొనరించు సల్పుఁజు
మ్మద్దియె మానిపాళికి దయ నివృపరీతతఁ గామలోచనా 61

శ్రీకామేశియొనర్చు దేజసభ వాసి స్థిక్షమాబుద్ధి న
స్తాకంబైతగఁ దేనెవాకయటు విస్ఫూర్ణ ద్వచోవైఖరి
నీకు న్నక్తి నొకప్పుడే నెఱుగునేని స్తంతు వద్దానికి
న్బ్రాకట్యంపుసిరి న్నతంబు ఊణమాత్ర స్వ త్సమిక్షాప్తియే

నీరదమాల లోకజననీ ! కనకున్న జలానువంగము?
 స్థారుణిఁదేంట్లచాలు నెడఁద న్లను వక్రత నందకుండునే
 యోరిమితోఁగళిందనుతయు న్వహియింపదె భంగయుక్తి నీ
 చారుకటాక్షలక్ష్మి ధ్రువసంస్థితిని న్లన దోమహేశ్వరీ ! 63

పెనుమోహంబను దుంప సంకురితమై పెంపైన కార్పణ్యపు
 స్థనపూరంపు రసంబునం బెరిగి తుంగంబైన నాయీ భవం
 బననౌ పెన్నిష్ఠభూరుహంబును హిమాహార్యాత్మజా ! నీకటా
 క్ష నిశాతోరు కుతారిధారి వెనుదా ఖండించుత న్నాంకరీ !

ఘోరభవాఖ్యరోగమునకుం దగునట్టి చికిత్సకై వెన
 న్నేరి భజించి వేడి కృపఁజెన్నగు దేశిక సత్కటాక్షవై
 ద్యోరుతర ప్రసాదమున నోపర మేశ్వరీ ! యందుఁబుణ్యవి
 స్తారముగల్గువాఁ డెనయుఁదాఁద్యదపాంగ మహాషధంబలక

ఎంతయుఁజల్లనయ్యు జనయీ త్తిరోనీదుకటాక్ష మద్ది దు
 ర్దంతముఁ గాలకూటవిష దావమునేని తృణీకరించు చొ
 క్కింతయు శ్రాంతిని న్లనని యిందుకళాధరు నెమ్మనంబు న
 త్యంతము మోహపెట్టునటె యక్కజహానిచి కామలోచనీ 66

గురుకరుణాంకురంబు సమకూడ నయమ్మున నాశ్రయించి ని
 బ్బరమునఁబెద్దపో నియమపాళులచేఁ బృథు పాశబంధనో
 త్కరముల నేర్చి పెద్దలు ద్రుతంబుగ నీదు కటాక్షమన్న యం
 బర గృహమందు సౌఖ్యము సమంబగుబుద్ధి గమింతురంబికా.

సాకూతాచ్ఛవచ స్సమేత దరహాసహీకనత్ప్రేమతో
 నేకంబై తగు నీకటాక్షమునఁ గాంచితాని! కామాక్షి! ని
 ర్భీకుండై యొగి మారవీరుఁడు పురుశీగణ్య సామ్రాజ్యపు
 న్ధాక స్వీయ విరోధిపైఁ బరపి యోడజ్జేసి దీపించెడిన్ 68

ఘనమా విభ్రమపుం బలంబునకు నోకంబై న యుష్మత్కటా
 ష్ట నితాంతోన్నత వీరుఁ డోజననిభ్రూచాపంబున స్వంచులీ
 లనె తాసల్పి శశాంక శేఖరు ననల్పంబైన యద్ధాంగరా
 జ్య నుతశీ సుఖలబ్ధి నీవశముగా సల్పంగదా శాంకరీ! 69

కామాంకూరచయైక వాసమగు చెక్కాలంబునుం గ్రాలు నీ
 శ్రీమ ద్విక్షణపాతమివ్రత ధరిత్రి న్భక్తహృత్కామిత
 స్తోమంబు న్దగ రాగయు క్తమయి మంత్రుంగంచి కామాక్షితా
 నేమాడ్కి స్పృకటికరించునొ మహర్షీ శాలి వై రాగ్యమున్ 70

కాళిమమదాన నీకటాక్ష మెపుడుఁ గల
 హించుఁ గాలాభ్రములతో మహేశ్వరి! కడుఁ
 గాని దానినె కాంచి యుత్కంఠనీల
 కంఠుఁడు రమించు సతము నిక్కముగనొర ! 71

మేచకకాంతితోడ నెఱమింగను యుష్మదపాంగ కేకి కం
 పాసరి! తాఁదిలోచనుని మాన్మథతాప విమోహసంతమో
 భ్రాచితిచేఁ బ్రహృష్టునిగ నమ్మరొ! సల్పుచు ఘత్కుకర్మచ
 ర్మాచిత సర్పసంచయము మృందంగఁజేయుతఁ గామలోచనీ!

అమ్మా ! నీదగునక్షిపాతము మహేశాలోకనంబందు నం
దహ్మా వద్దమటుల్ సతమ్మును ననూనప్రేమయుక్తి నివికా
సమ్ముంగూర్చును ఘనస్రమం దలఘులజ్ఞాభారమన్న ద్వియా
మమ్మట్టు ల్సుకుళింపఁజేసెడినిజమ్మా ! కాంచికాధీశ్వరీ ! 73

మూకుండోష్పనువాక్ప్రభుండయి కురూపుండై నవాడున్ రతీ
ట్రాప్తికట్యంబుగను స్వగీతయెలర్ప నింపచానుండు నో
యేకామేశ్వరురాణి ! వొల్చెడుఁ ద్వదీయేజ త్సులీలోర్మళా
లోకశ్రీప్రసరించు నాత్మ్రుతి నె త్రైలోక్యేశి ! కాంచీశ్వరీ ! 74

నల్లనివై నముంగురులనంగను భృంగముతా మనోజ్ఞమై
చెల్లెడు నానఁగూడి విలసిల్లెడుముతైపువన్నెదుంపఁ జొ
త్తిల్లుబిసాంకురంబగుచుఁ దేజరిలుగ్నకరందమాఁగ్రుపా
భ్యుల్లసనంబుఁదల్లిరో ! పయోజమె నీనయనంబుశాంభవీ ! 75

అవనిన్వేగమె కాంక్ష్యమాణఫలమీయ స్సర్వదాదక్షమా
భవదీయేక్షణ కామధేనువర సంపర్కాననేయకార ! శాం
భవి ! పాశంబులకట్లఁబాసి పశుతివై స్వశంబుగావీడు దే
హి వితానంబు నిజంబుగా జనని యోయేకామ్రినాథేశ్వరీ ! 76

ఘనసంసారకృతి వ్రజీయ పరిపాకంబూను మర్త్యవ్రజం
బునకు నిక్కిలి శీతలంబులయి యింపుంగూర్చు నీచూఢ్మలో
జననీ ! మాటికిమాటి కింధన సమాజంబట్లు కామారి నె
మ్మనమందు స్మదనాగ్ని నెక్కొలుపుఁ గామప్రేక్షణీ ! శాంకరీ !

నతము స్నేహితురసాభిఁగ్రుంకులిడి యిచ్చల్వొల్పు నీవీక్షణ
ప్రతితు ల్పొంకరి ! కామకోటి ! పరిశుభ్రజ్యోత్స్నతా జందన
తతపంకంబులగు న్నుమాక్తిక లసద్ధామంబుతా శీతలాం
చిత సాగంధ్య జలప్రసేచకత వాసింజెందుఁ జిత్రంబుగన్ 78

వరకాంచీనగరీ విహారరసికా ! వైశంబె కాలాంజనం
పు రహి న్నాన్వించిత కాంతిచే నెదిరి యాపుష్పేషుమ త్తంత్ర భా
సుర సంస్తవ్య కలానుభావమున సంచుంగాంచి దోషార్తిత
స్కరమా నీకరుణాకటాక్షమును నింకన్నాపయి న్నొల్పవే 79

కాంచుమియించుకంతననుఁ గామమ దేభ విముహ్యమానచే
తోంచుకుడై యనారతము నామ్రమహీరుహమూలమందుభా
సించెడు వేల్పుకింపయి లసించెడు నీదుద్యగంచలంబుచే
గాంచిపురీవిభూషణి ! జగజ్జననీ ! శ్రీతకామపూరణీ ! 80

నీదునపాంగ సంగతి జనించినపుణ్యులు కొంద టోకృపా
మేదుర ! పొల్తురమ్మ ! యెలమి న్నశసంగత కాళిమాధ్యులై
యాదృతితోఁ జకోరినిచయంబును ద న్నెడువాని భూషగా
నొదలుదాల్చి రేబవళు లారంగజేయు కను ల్గలారలై 81

తావకమా కటాక్షము నిదర్శనమా నసితోత్పలాభ కో
దేవి ! కృపాఖ్యవిద్రుమ సుదీప్తముఁగర్మపయోధికెన్న మై
త్రావరుణిప్రభంబుగద ! దాన మము నిండిపింపుమమ్మ కాం
చీవరభూష ! శంభుమహిషీ ! వెన మూఁడగుబంధనమ్ములన్ 82

ఎంతయుఁజంచలంబును నకృతిమమైతగునంజనంబొ నూ
నాంతరమంద యంతృణివిహారి మొనర్చెను తేల్లచాలొ పె
న్వితగ వహించుట భువి రహియించెడు ధూమ రేఖయో
మంతగు నీకటాక్షగత మంజులనీలిమ కామలోచనీ 83

అమృరో నీదృగంచల గతాసితకదళి యెన్నఁగా మనో
జ్ఞమ్ము నకృతిమమ్ముఁ గడుఁజంచలమైతగు నంజనంబొ శ
బ్దమ్ము నొనర్చకే తిరుగుబంధరమాలయొ నహితోడనం
గమ్మునువీడి రాజలు జగాపొగ మొల్కయొ కామలోచనీ 83

అనిశంబోజగదంబయంజలి మదీయంజాతఁ గళ్యాణదం
బును నిశేయసమూలభూతమును నెల్ల నిర్భమంపునృదం
బున సంఘూర్ణితము స్మనోభప్రనియేపుం గన్న పెద్దర్పపుం
జనిసిద్ధి సమకూర్చు తావకకటాక్షస్థితికి న్నాంకరీ 84

మముఁబాలించుత సంతతమ్ముఁ గృపఁ గామప్రేక్షణీకామవి
భ్రమ దర్పాంకురమై వినీలకుముదవ్రాతీయ విస్ఫూర్తికు
చ్చము నిందాంకురమై భవాంధతమసోచ్చండత్వమున్నాన ద
క్షము దీపాంకురమైన తావకకటాక్ష మ్మేకచూతేల్పుతీ 85

పరఁగుత ముక్తిదివ్యమణి భాసురరోహణ పర్వతంబులై
గురుకరుణాప్రవాహమునఁ గూరిమి మజ్జనమాచరించి శం
కరుని మనంబుఁ గింకరముగా నొనరించెడునట్టి నీమనో
హర సునిరీక్షణ ద్యుతుల కమ్మరొ! మత్ప్రణతు ల్మహేశ్వరీ

విరిసెడు నల్లకల్వ పృథివి న్నడునల్పము మాత్స్వమైనభా
సురతము హీనమేయగు వసుంధరలో నరవిందమెంత యా
హరిణి కెసంగు కన్సిరియు నౌగడుదవ్వగఁ గాంచికాపురీ
శ్వరి ! భవదీక్షణాభకు శివా ! యసమంజస మంజనంబగు 87

కలిసిన యవ్విషంబునను గర్దమితంబగు నమ్మహే డుర
స్థలమున రింఖణంబెదియొ సల్పుచు వీనులనౌ సితేతలో
త్పలముల హేలద్రోయుచు విభాసిలు నీదుకటాక్షమిద్ది ని
స్తులమయి బిడ్డయై త్రిపురసుందరి ! యాడెడుఁగామలోచనీ 88

కంఠువైరి యుగస్సీమ గంఠులిడుచు
గళగరళ కర్దమమున మైఁగలయఁ బడుచు
శ్రవణభూషోత్పలము హేల నవలద్రోయు
చాడు నీ కటాక్షము బాలుడట్లు తల్లి ! 88

లలిత భవత్సమీక్షణ విలాస వసంతపులక్ష్మి విష్ణుకో
కిల కుల లాల్యమానమయి క్షీప్రముగా నవసూక్తిధాతినాఁ
జెలఁగు రసాలవాటికి సుశేముషియొప్పగఁ జౌఢిని నిర
ర్గళమగు సౌరభంబు మకరందరసంబును గూర్చుఁగాపుత్ర
కరుణానీర సుసృష్టి నీదగుకటాక్షంబన్న మేఘంబు వే
గిరమే కాంచిపురీశ్వరీ ! కురిసి లక్ష్మింపంగ సారస్వతో
ద్ధుర కూలంకష సత్ప్రవాహమాను నిందుం బుణ్యులావారికి
నొరక దైలికగా నొనర్చు యమున స్తుచ్ఛీకరించు న్నడు 90

కామాక్షీ భవదీయ నిర్భర కటాక్షవ్రాత భూరిచ్ఛవి
స్తోమ స్వర్విభు రత్నపంజరమునందు న్భవ్య తాటంక ర
త్నామేయద్యుతి దాడిమీయ శకలీయానుణ్య మొప్పార నెం
తే మేల్లూర్చు కృపా శుకీ తరుణి తానెష్టాపైదు స్థాగృతిక 91

ఈ నీవీక్షణపుంబ్రసారము వినీలేందీవరంపు న్నగో
త్రానూన స్థితఃజేసి తా శ్రుతి నె యొయ్యంబట్టెఁ గౌటిల్యముం
గానంగాఁ బ్రకటించెడి నిటముగాఁ గామాక్షీ ! భూవల్లకా
న్యూన స్నేహమునందఁగా నగుఫలం బోయిది కాత్యాయనీ!

హిమవదగేటుప్రత్తి! రహియించెడు నీనయనప్రశస్తి యి
ద్ది మదనవీరు బాణవితతి ప్రథ హర్షలహర్యభిఖ్య యం
చు మదిఁదలంతు నోజనని ! సోమకలాధరు ధైర్యముద్ర డెం
దమునను జొచ్చి యశారశతథా యొనరించుటఁ గామలోచనీ93

శోణముఁ గందర్పనకు

న్బాణము భక్తాంతరంగ పాళిత్రాణం

బేణధరు రాణి ! మృదుదృ

కోణము దయకిక్క నాదుకుందు నడఁచుతన్

94

కందర్పారి నిజోత్తమాంగ మకుటాగ్రింబందు లాలించు నా
మందాకిన్యూదకంబున న్గుటిలత న్మట్టాడుచుంబొల్చు నీ
యందంబైన యపాంగపాత మదికామాక్షీ ! కృధావేగతా
ప్తిం దీపించి భ్రమించు మీనమనుసం దేహంబుఁ గల్పించెడిన్

అమ్మా సంవత్సరశ్రీవోభరణ ముక్తాంశ్వంచిత స్మేరయు
 క్తహ్మా సచ్చుతి చామరాల చతురత్వంబాప్సః గామాక్షి యే
 నమ్ముల్లలిన జోదునాఁబడు మదోద్యద్ధస్తి యుష్మత్కటా
 క్షమ్మ స్తస్సంభమున నిబద్ధమయి యీశానీ! సతంబాప్సేడిన్
 నీదుకటాక్షమన్న రజనీ సమయం బరుదెంచునంతలో
 మేదుర భక్తి నీకుఁబ్రణమిల్లెడువారలకు న్మనోభిధా
 నోదయ పర్వతాగ్రమున నోజగదంబ! సుధాంశుబింబ మా
 మోదదమై వెసం బాలుచుఁబూర్ణతతోఁ గడువిస్మయంబుగన్
 కామాక్షీ ! ప్రణమిల్లుభక్తులకు నెక్కాలంబుఁ గల్పదుగ్రీమ
 గామింబట్లు సమస్తవైభవము నీఁగానొప్ప నీవీక్షణం
 బోమాతా ! యసితోత్పల భ్రమరనిష్ఠోత్కృష్టరుక్మంపద
 న్భూమి న్దొంగిలునంట యెంతయును గొల్పున్విస్మయంబున్మదిన్
 ధర భక్తిద్రవమానకున్నఁ గడుహృద్యంబౌచివేకంపు వి
 స్ఫురణంబు న్లనకున్న గొప్పగరువంబుంగన్న శాస్త్రాభినా
 దరముంబూని పతింపకున్న ఋతవాగ్దక్షుండుఁగాకున్న ము
 క్తిరమ న్దాయకయున్న వానిఁపయినీదృష్టుల్ ప్రసారించునే 99
 ఎంతయు శీతలంబును సహీనపుఁగర్మవిపాకరూప దు
 ర్దాంత విషంబు మాపు నమ్మతంబెసుమీ సుమనోభిగమ్యమై
 మంతగు నీకటాక్షము సమస్తజగజ్జనయిత్రి ! యోక్మపా
 స్వాంత ! వినీలమై కడునెసంగెడు భేదమిదే మదంబికా ! 100

శ్రీతరుణీఙ్గుళామర వరేణ్యసమర్చిత పాదకంజ ! స
 త్పొతము భూరిసంసరణ తోయధిభీతుల కెప్పుడు న్నడుం
 బూతము స్వర్ణ కుండల విభూషణకాంతి సమేతమో భవ
 చ్చీత కటాక్షచాతమున శీఘ్రమే న స్థయఃజల్లజేయవే 101
 ఉత్తర రామాయణకృతి

కృతైతపదాజ్ఞ భజన కృతి ఘనపుణ్యో
 పాత్రోదాత్త కవిత్వా
 ద్యుత్తమ విద్యాసురత్న యూఢోద్దామా ! 102
 సాధ్వాచార ! విచారదూర ! దరహాసస్ఫుర్జదాస్యాజ్ఞ ! వా
 జ్ఞాధీస్వ సద్రీస తర్పితాఖిలబుధా ! మావాగుమానాథసే
 వాధ్యానారతసక్త ! సూక్తివిభవోద్య తస్సరవ ద్గ్రంథభే
 రీ ధ్యానావృత సర్వదిక్తుట ! పృథుశ్రీయుక్త ! సత్పుత్రికా
 లకలుష సుమనోహృహానుషంగాంతరంగా !
 శుక గదిత సుకోశౌత్సుక్య ! గీతాసుపాతీ !

వ్రకట విమల మోదభ్రాజమానా ! యనూనా
 త్మిక పరమసుతత్వోద్ధీప్త ! గుప్తాచ్ఛదానా ! 104
 ఇది శ్రీమచ్ఛంకర సద్గురు కరుణాసమాసాదిత... శ్రీమద్భమిడి
 పాట్యన్వయపయః పారావార రాకా సుధాకర... విబుధ
 జన విధేయ వేంకటసుబ్రహ్మణ్య శర్తాభిధేయ్యాంధ్రీ
 కృతంబైన శ్రీ కామాక్షి స్తుతి యందలి
 కటాక్ష శతకము పూర్ణము.

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తి సద్గురు వరార్పణమస్తు

శ్రీ మే ధా ద ఖీణా మూర్తయే నమః

కామాక్షీస్తుతి

మందస్మిత శతకము

శ్రీ కాంచీ కామాక్షీ
ప్రాకట శుభకృద్విశుద్ధ రాజద్దరహా
సాక్షీర్ణ స్తుతి విను క
న్నాకది మేధాధ్య ! దక్షిణామూర్తి గురూ !

తనువుగలారి బంధములెల్ల సమయించి
శివమునొసంగి రక్షించునెద్ది ?
మదనాగమరహస్య మంత్రితంత్రంబుల
కొజ్జయై సతతంబు నొప్పునెద్ది ?
సతముఁ గళ్యాణ సంచయమునకు నభివ్య
కేళీసలంబయి కాలునెద్ది ?
కమ్మవిల్తునిదాయ కనులకు ఘనసార
పుంజ పరాగ మై పొదలునెద్ది

విమల మందారకుసుమ గుచ్ఛముల మదము
నంతయు హరించి మించు కామాక్షీదైవ
యచ్చ మందస్మిత జ్యోతి కనుదినంబుఁ
దోరపుంబత్తిఁ గయిదోయి దోయిలింతు

నవకుందప్రసవాభమై గురువునై నాసా లసన్నాక్షిక
 చ్చవికి న్దామరకాడతేజనకు సాజంబై నతేజై యని
 ద్వివిషద్వాహిని మించి చల్వదొరగదైన్ సాముగైకొన్ననీ
 లవ హాసప్రభకమ్మ! శాంకరి! యనల్పప్రీతిఁ గైమోడ్చెదన్ 2

మేలగు కప్పరంపుటెలమి న్నగుఁబాటొనరించి యెంతయుం
 జాలమి నిండువెన్నెలఁ బొసంగఁగఁజేసి మనోజ్ఞ కుంద నూ
 నాళికి క్షుద్రోతన్మోలిపి హయ్యవహించెడు కామనేత్రదా
 శ్రీలలితస్మితప్రభ లశేష శుభమ్ములు మాకొసంగుతన్. 3

ఉబ్బిన గుబ్బదోయిపయి నొప్పెడు కప్పరపు నివ్రలేపమై
 ప్రబ్బెడు నల్లకన్నుఁగవ రాతిరికి న్నునువెన్నెతాచు మే
 నబ్బిన యందమన్న ధునివౌ నలలందుఁ జరించునంచుతా
 గుబ్బలికూఁతులేనగవు గొప్పతనా లేదఁ జల్లఁజేయుతన్ 4

కామద్వంతపుఁదెల్పు నల్పముగ వీఁకన్నల్పి దీవ్యచ్చర
 తోసము న్సంతత మెక్కుఁగోర్కెఁ దులయందు న్లలఁగాఁజేసి యు
 ద్దామాంతేనివసిత్వ వాంఛ నెదనంద న్సంకుకుం గూర్చు శ్రీ
 కామాక్షీ స్మితరుక్ప్రరోహము లహంకారంబుఁ బోకార్చుతన్

ఆనై శాకరిదై నవ్యాకీయను నాశాంతాలఁబట్టింపు చెం
 తేని న్గాశ సుమాభిమానహృతి నేర్పెల్లాని యాసక్తి నీ
 శానుం డెంతయుఁ జూడఁగా వెలయు నీసన్మందహాసత్విడ
 న్మూనంపుఁ ఝరికాంచికేశ్వరి! మదేనోబృందముంగూల్చుతన్

ప్రీతోతుంగ కుచాగ్ర భద్రహరి సత్పితృస్థలాసీనత
 జ్ఞానో నాత్రిజగద్విజితృ సుమాస్త్రస్వామికి జ్ఞామర
 శ్రీని జెందిన చంచలం బయిన రశ్మివాతముం గూడు నీ
 శానీ ! నీదరహాసమంజరి మదిచ్చాపూరకం బయ్యెడు 7

పరిశుభ్రచ్ఛవియైన శర్వ పరిరంభ స్ఫూర్తిమత్సంభ్రమం
 బు రహింప న్సరగంగయట్టుల గళంబుజ్జక్రజంబించు నీ
 ల కుచి న్నే మృదువైన స్పందమదికాల్సొల్లుగాళిందియ
 ట్లురుకల్లాష మొనర్చు నీస్మితము శ మ్మొప్ప న్నమున్నాకుతకరి

స్తనతటమందె నెద్ది నిరతంబును హారలత స్తయింపనా
 న్మనిగె గృహసృపంతి నెది పూర్ణవినిర్మలత న్వహింపనా
 న్వినుసిగవేల్పు సల్పునెది విస్మయనీయతః దెల్పనాగ రా
 గ నిబిడు నట్టిశాంభవి ముఖస్మితమార్పుత మా భవవ్యధ 9

తానెంతేదెలుపయ్య నైల్యమును జాంద్రస్ఫూర్తులజ్జేర్చి కై
 త్యాన న్దాదగియు స్మరాగ్ని సతముం దాకొల్పుచు న్సూలికి
 జ్ఞానై తా నధరాన నమ్మిలకునుచ్చంభాగతి స్సూర్చు నీ
 దౌ సుత్యస్మితకాంతి మాయెదలఁ గామాక్షి ! విరాజిల్లుతన్ 10

కదలెడు భూలతోర్మితతి గ్రాలుముఖద్యుతియస్సరస్సుదౌ
 నుదకమునం దపాంగముల నొప్పెడునీలిమః దేంట్లవృత్తిదా
 ల్చి దళితపుండరీకపు విచిత్రపుంబాండితిఁ గన్న కామనే
 శోదయిన మందహాసచతురత్వములోదుడుకుందొలంచుత 11

బాధితబంధువీవసుయి పల్లవమై తినిఁబొంది యెంతయు
 స్వేధితచద్విజవ్రజ నిచోళకమా నధరంబునూదియు
 న్దా ధృతశుద్ధభావమయి ధాతీనతశ్శితచేతము స్పృహ
 దాధికమై తగ న్సంపు నమ్మనరస్మిత మోముతనమము 12
 కుముదిన్ముచ్చసహాయపుంగృతిఁ జెలంగు న్మాటికి స్త్రీల్పుపె
 న్దమము న్దంద్రకళావతంసతను నాధప్రాంగణప్రేఖణం
 బమరంగా నుమనోవ్రజియమగు జ్ఞానాంభోనిధి స్వీచికా
 ఘముఁ గూలంకషముంబూనర్చి తగుశ్రీకామాక్షిదామందహా
 సమనంగాఁబడుచోన్మిన్న మాపుత మహాసంసారతాపోద్ధతి 13
 ఘన కాశ్మీరసంపుఁదేజనెను పంకస్ఫూర్తిఁ గల్మాషతం
 దనరంగా వహించి హరగత ముక్తాప్రఖ్య హంసవ్రజం
 బునకుం దన్నెఱిఁగించుకోనన మనోభూ శీతశైలాగ్రమం
 దు నెఱింబారుచునీమృదుస్మితరుచిద్యోసింధువార్యాతగున్ 14
 వరకాంచీనగరీశ్వరీ ! కరముదై వాను స్వదీయంబులె
 దరహాసద్యుతు లంబ ! వాగమృత సంతానంబులట్టు ల్లుగ
 ఝరి పర్యాయవిభేదముల్బలెఁ గృపా సంతానవల్లీ సుమో
 ధ్వరగుచ్చంబులమాఢ్మిఁగంబుకులపుండ్ర్యత్యేఘముల్గాలి 15
 స్తనసీమ స్థనసార పత్రరచనాంచదృంగి గడ్డించి పా
 వన కంఠంబున దంతపత్రీముల రూపంబోయన న్నాగ్రీ ప
 ర్వి న యోష్యద్యుతులన్న పల్లవముల స్పృంఖిత్సుమంబై తన
 ర్చిన నీదా దరహాసభాస యెదఁ గాంచీస్వామిని! యొప్పుత 16

నాసాగ్రస్థము మాక్తికంబువయినందన్నిందు వట్లాప్ప గీ)
వా సంక్షేపపుటూతి దీనగతి దీవ్యధారముంబొందఁ దా
నై సద్బంధువుమాడ్కి నోష్ఠములదౌ నారుణ్య మోరంజన
న్వాసి న్నల్పగ నొప్పు నీస్మితరుచుల్ భద్రాళి మాకీపుత్ర 17

తన్నుం గొల్చెడువారి జాడ్యమునుసంద్రం బింకఁగాఁజేసి యె
ఘ్న న్నెక్కొల్పుచుఁగై రవంబులఁబగన్బునిచ్చి నేతోత్సవం
బు నిత్వం బొనరింపనాచు విధునొప్పుందోసి గర్వంబుచే
జెన్నా నీస్మితకాంతి వెన్నెలగ భాషింలెట్లు కాంచీత్వరీ 18

పురురథసంబున న్నవయఃబోవుతఱి న్భురమెక్కి ద్యోసరి
ద్వరయను శంక నప్పడెడఁద న్నలిగించుచు నప్పరారి వి
స్ఫుర దధరమ్మువణ్ణఁగను బొమ్మలుఁగొటిలి నూనమోమువం
గ రహినొనర్చు నీదుచిటునవ్వు పసందున కంబ ! మ్రొక్కెదన్ 19

నీముఖమిందుఁడౌ స్మితపు నిగ్గన వెన్నెలయే యదోయప
ర్ణా ! మృదువై చెలంగఁగ ఘనంబగు నేడ్కఁ జకోరపాళికి
న్లో మొనయంగ నౌ నిది య్లుప్తవిచిత్రము రేఁబవల్ల స
ద్దామమునద్ది యోష్ఠరవింశ్కుల ఫేలనమాచరించుట 20

అమ్మా ! నీచిటునవ్వుపొక్కుడలి కత్వంతంబు. సాహాయ్యక
త్వ మ్మానున్ బగడాలనేలలకు శోభంగూర్చు నోష్ఠప్రభం
జమ్మిదేభిద దాన మున్నుదితముంజఱ్ఱె న్నృరాణుండిటో
సమ్మేళోద్భవ మోధురీసుధ నె యాస్వాదించుఁగా మేశ్వరీ 21

శ్రీకాంచీశ్వరి నీమకోమల చలతేస్మరచ్ఛపు ల్విస్తృతం
 బా కస్తూరి రచించు పత్రములజానా సుస్తనాగ్నిన సం
 ధ్యాకాలద్యుతులట్లు మాటి కథరోద్య త్సాంద్రతేజంబుతో
 వీచ వేరి విలోలశారద ఘనోద్భృందంబులట్లాప్పెడిన్ 22

వైమల్యంబున నొప్పినంతనె సమత్వంబుబునే పాలకుం
 గామాక్షీ ! యిల నీమృదుస్మితముతోఁ గానానుధూరానఁగా
 నీ మాతాపిదుకంగ బాలాదవెడి న్మేల్పక్తితోముక్కున
 ధీచుత్పాళికి వేడనే స్మితము సుందీపించు భేదం బిదే 23

సమముగ సంస్తుతించెద రజస్రము నీదరహాసలక్ష్మికి
 న్మునుతులు కప్పురంబు సుధ సాంపగువెన్నెలఁ బద్మనాళసం
 ఘము వరమాక్తికప్రవరికాంతినిఁ గాంచిపురేశి! నాదుతా
 పముల నడంపఁ దాదృశము పట్టె నదేటికిదేవి! మాంద్యమున్

మందారస్తబకంబగు న్దనని! నీ మందస్మితాంశుప్రజం
 బందు న్ద్రాలెడు మంజువాగ్లహరినా సంచన్మరందంబు; బా
 లేందూత్తంసునిరాణి! చల్లనయ్యెంతేని న్వికాసంబుఁగూ
 ర్పం దధ్యంబు వసంతకాలమగు శర్వశ్రీమదత్యాభయన్ 25

పండినదొండపండువలె భాసిలుమోవి వెలుంగులొక్కమై
 మెండగు రక్తిదీర్ప నెలమిం గను నీదరహాసరోచు లో
 కొండలతేనిపట్టి! సాబగుం గడుమల్లెల నెఱ్ఱకల్వపూ
 దండగ శర్వువక్షమునఁ దాఁగని మాకిడుఁగాతభద్రముల్ 26

శారదనీరదంపుచవి జానయి విద్యుతిమిటి పెన్ద్రపా
ధారలదారసమ్మ వితతమ్ముగఁ జిమ్మెడు నీదరిస్మితో
దార నుగుచ్చహార కడుఁ దాజగము నిశిరీకరించునో
గారి! మహేశు నెమ్మనముఁ గౌతుకడోలిక నూపుఁజూడనే 27

అమృతంబేయగు నీదరిస్మితమునా నావాదు వ్యర్థంబె; ని
క్కమిదెల్లఁజగదంబ! పాల్కడలి నాఁగా నీసునుంజెందుఁ జం
ద్రమునిందించుఁ గలంచుగంగ నొగి మందారీయవృత్తంబులే
ళము. దావిన్నసహింపఁజాలదు ప్రపంచంబందుఁగామేశ్వరీ! 28

వితతప్రౌఢ కటాక్షకుంజ కుహరా విర్భూత సూనవ్రిజా
యితమై వత్త్రహిమాంశురు గ్జలధివౌ నచ్చౌతరంగాలఘే
న తతిత్వంబు వహించి యుబ్బుచనుజంట న్నప్పపెన్నొసెనొ
స్మితమో కాంచిపురేశి! తావకము మాచెట్టన్వసన్మృంగుతన్ 29

ఇల నేతోత్సవ మెల్లవారలకు నంతేసల్పనీ శ్రీదున
చ్చెలి విఖ్యాతికిరీటమధ్యమున వాసి న్దన్నమన్నింపనీ
ఫలమేమంత నె శుభ్రతన్దగియు నీభవ్యస్మితాలోకనా
కులుఁడై కాంచె గళంకిత నిద్దుఁడు జంకుంబూనికామేశ్వరీ

ప్రకటానందము నమ్మహేశున కెలర్ప న్సంతతంబోపి ; చం
దికలై నమ్మిల కన్దెరింగుల ధరిత్రీసీమలం దెచ్చఁబా
తక సంసారపయోయహాకరము డిందలజేయఁ బెన్మించులై
మకరాంక ప్రతిభాకరంబులగు నీమందస్మితాంకూరము
ల్పికవాణీ! వెన మాయెడందలను దల్లి! చల్లఁగాఁజేయుతన్

శివము న్మూఢుజుగాల కెల్లనిదుచు జ్ఞానోంది కర్మాఘరూ
ప విశేషాంధ్యముఁ దుగించి వే శిశిరసంపత్కామినీవక్త్రముం
బ్రవికాసంబునఁ జందికాజలజ వైరభ్యాపన న్నేర్చుచే
నవమానింప నలంకరించు భవదీయస్మేర మెంతున్నదిన్ 32

ముల్లోకంబుల వ్యాప్తినిం గమచుఁ గర్పూరప్రతానంబుల
ఘ్రేల్ల న్నూచెడు వేల్పుకన్నులకు నెంతే దుష్టినందించి న
న్మలీనూన విరోధులై నెగడు నీమందస్మిత ప్రకృమా
లెల్లఘ్న న్వలయించుతన్ముఖము మాకీశాని ! కాంచీశ్వరీ ! 33

రమణీయంబయి కర్మపుం గుహకచోరంబై ప్రసూనాంబకా
గమ తత్త్వంబును నేర్ప దీక్షఁగొని ప్రాజ్ఞశ్రీప్రపాషంబునై
యమితాఘఘ్నమునై కృపామృత తరంగానీక సంచారశీ
లమునా నీదరహాస కందళిని బాలా ! మాత ! నన్దన్పమీ 34

సతము న్నీదరహాస కందళికి నోశర్వాణి ! శంకింతు మి
ష్టై తగె న్నోత్రగఁ జంద్రబింబమొకఁ డబ్ధి స్వీకరంజౌచు; నా
తత దుగ్ధాంబుధి కెన్నఁగాఁ బ్రతినిధిత్వంబూని గాంగోర్మిసం
తతి బిహృకమన నివ్వడంబమె వినూత్నస్ఫార మల్యాభకున్ 35
కాంచీభూషణి ! నాదు నెమ్మనము దుష్కర్మార్క నై సర్వకో
దంచ త్కర్మశరీప్తిఁ దప్తమయి పంకాక్షిస్తమై తావకీ
నాంచ న్మంజు దరస్మితామృత రసంబం దధిమైఁగ్రుంకికాం
క్షించు ద్వావ్యధఁబాసి హార్షమయ లక్ష్మీసాధ మెక్కన్దనున్ 36

సీమృదుహాసమొండె ధరణీధరరాత్రినయా ! వినముగ్రీతా
క్షేమముఁగోరు వేలుపులచెంగటఁజల్లి కృపాచ్ఛధారల
నూర్చు మనుగ్రహంబు వెలిపుచ్చుచు సమ్మదబీజరాజిసే
నాముఖపుంబెడందనె యణంగనొనర్చు సుధాతిశీతమై 37

అమితస్ఫూర్ణితవిభ్రమాస్పద మనంగాభిఖ్యకందంబు న
త్తమిలస్తేయునదైన సీమృదులమందస్మేర మోయంబ ! నా
తమముంబాపుత దేనినిననగ హస్తస్వీకృతి ద్వాండవో
త్కమనస్సుండగు తండుచేమృదుఁడువేడ్కన్పల్చినవ్వొచ్చెనోకిరి

ధీరస్వాంతుల నొక్కఁడేడొ కనుఁ బృథ్విన్దాని కర్మవ్రజా
కారగ్రంథినిబద్ధతాజనులకు న్నా దండఁగా నెందునే
నారూఢంబుగ ముక్తి తెన్ను నెద నొయ్యన్మూర్ఖుఁడొనాకునా
దారి న్నిదరహాసలక్ష్మి వెలుఁగై తల్లి ! పృథర్వింతుతన్ 39

విమలతఁ జింద్రబింబమది వెన్నెలనిగ్గులనేకను స్ఫుర
త్సమయమువన్నె సంచలనెతాఁగనుఁ దమ్మియువిచ్చుట ప్రకా
శమెనయు సచ్చకాంతివిలసద్భగణంబులనే సభంబుఁ బు
ణ్యముల దివంబుఁ గ్రాలుఁజిలునప్పులసీముఖమోమహేశ్వరీ 40

మానగ్రంథిసమాఖ్యరాహుపు సవామందామలప్రేమ రా
కానీహారికరున్ద్రహింప నపుడే కామాక్షి ! సంఘాదితం
బొ నీయాచిలునప్పువెన్నెలను నార్యా ! మాటికిన్దాంచి తా
రానాథార్థవతంసుచేతము చకోరాఖ్యాసము నూచెడున్ 41

నీయొడినుండి చన్దువ నెక్కిను వేడ్కగలట్టిఁడౌటచే
నాయెడఁ బైకిఁజూచి బిసమాననునూహ గజాననుండు దా
నాయతమైనతుండమునఁ నమ్మరొ ! నీసుతుఁ డందిలాగఁగా
నై యలరారునీదు దరహాసవిలాసముఁ గొల్తుశాంకరీ ! 42

ఆపీనస్తనయుగ్మమధ్యగత ముక్తాంచన్మహామాల య
స్వాపాశ్లేష విమర్దసంభ్రమత మించస్వీలి యాశాంకరం
బౌ పెన్వక్షమునంబడంగ నపుడే యాభంగి సవ్యంబుగా
మాపన్దాలిన నీస్మితాంశులతు లమ్మా యాడుతన్నామదిన్ 43

మందారంబున నీస్మితప్రభలకు న్మాతస్సర్యహాఁజూడ నా
కందర్పద్విషునందుఁ జూడఁబడురాగస్ఫూర్తి కామాక్షీ ! రా
కేందుత్విట్చయగుచ్చమోపడయుఁగాదే భూరిదోషాంకురా
ళిం దెల్పంగదె శుద్ధపాలి నెటుపాలి న్నుద్ధత న్గాంచనా ? 44

త్రావిరివేలుపు ల్కునుసుధ న్మధియించిరి పాలసంద్రమున్
దేవధుని న్లపర్తి తనదీర్ఘజటా నిగళాలఁ గట్టె రా
కావిధు నైంహికేయుఁడు నికారమొనర్చును గామకోటిపీ
తావని ! వాగ్విదగ్ధతకు నందక నీస్మితగుచ్చ మొప్పెడిన్ 45

నీమందస్మితకాంతిదాలహరి సందీపించు నన్యోదృశం
బౌ మేల్వెన్నెలయై యుమా ! ప్రతిపదం బద్ధానిదాసంగతి
న్నీ మేలాచనుఁడమ్మిదోయి కనెవన్నెం గుట్టలీయంబు నొం
డేమో విచ్చకవిచ్చు చల్లనజనితీ ! నీముఖాబ్జం బిలన్ 46

అధరాభాస్తృతపల్లవాలఁ జతనంబందు న్నితాంతంబు మ
 న్మథవిద్యేషియెడ న్స్మరాశుగ వితానజ్వాలలన్దొలుపుఁ బె
 న్నుధనిందించు మృణాళచందన సితేందుత్విట్సుహారాళిఁ గాం
 చెధరన్నీస్మితశోభ తా విరహిణీ స్త్రీరీతిఁ గాంచీశ్వరీ ! 47

అసమంబైనవికాసముంబడయు సూర్యలోకపుంజేత న
 మృసమూహంపుఁ దమంబడంచును దలంప న్దోషవిద్యేష మూ
 ను సతంబు వ్లడతన్దొలంచెడు ముఖాన్లోరు ధ్రువాన్నిర్గమిం
 చుసుధీవంద్యభవస్మితద్యుతిమయజ్యోత్స్నాశ్చిచిత్రంబుమా 48

తారుణ్యద్విరదాగ్ర్యకుంభముల నేస్తంబైన చన్ద్రోయిపై
 సారు న్మౌక్తికహారమై కనెడు యష్మన్మందహాసాంకురీ
 యోరుస్పీతి భవాని ! భద్రదముమాయుత్కృష్టదుర్బోధదా
 భారంబు హృదయప్రమంథకమనంబా మాపురన్వేళ మే 49

అమ్మా ! నీదరహాసభాసలివి పేమాచ్ఛానిల ప్రేరిత
 త్వమ్మంబొంది శరత్ప్రయోదములొనాఁ దారాడుఁదామల్లనం
 జమ్మా ! శర్వగళప్రభాంబునిధిఁ గొంచు న్మజ్జనంబు న్విసీ
 లమౌగ్రవన్నెను నల్లమబ్బులటు చెల్వంబందుఁ గామేశ్వరీ ! 50

చతురాప్యైకవిహారపుంగృతికి నిచ్చ ల్వాకరించునసమం
 చితరుద్రాక్షము లానెడినయిని వాక్చేగుంభకల్లోలభా
 సితయాఁ గ్రిందుఁగఁజేసిభాసిలుఁ గనచ్చేత్తాజ్ఞము న్నీదర
 స్మితాంభాస సరస్వతింబలె మహేశీ ! కామకోటిశ్వరీ ! 51

నీలేనవృషసందు కప్పురపువన్నెంగొన్న పెండేజుచే
 నోలి నోమునుబాము మోవిగొనుఁ బీనోరోజనుర్వాటిఁ దా
 నాలింగించెడు రాగపుంభరము నోయ్యంజూపు హృద్వైర్యముం
 దూలించుఁ బతియట్టుతొర జగమందు న్నాంచికాధీశ్వరీ ! 52

వైశద్యంబున విశ్వతాపవితితి న్నారించుపెండేతిదా
 పాశస్త్యంబున సర్వజంతుతతి నేత్రప్రీతికృత్యాండితీ
 వైశిష్యంబున నీస్మితద్యృతుల యందంబంద రేయెండ కా
 మేతీ ! కోరి సముద్రహోమణత నెంతే దూష్యరీతి న్లనా 53

లావణ్యమనుతప్తితీ వెకుబిసవల

యంబులైయెంతయునలరు నవియు

సౌందర్యమనియెడు నామజగ్రామణి

శ్రోత్రచామరతి సంచుఁగని నవియుఁ

దారుణ్యమనునట్టిస్వారాజ్యపుంబీజ

ములకంకురములయిచెలఁగు నవియు

నానందమను సుధాంభోనిధి వీచికా

వలి శీకరములయి వఱలు నవియు

నాననాబ్జములకు హంసలై విలసిల్లు

నట్టి నీదు మందహాసములను

నెల్ల జగముఁ గన్నతల్లిరో ! కామాక్షి !

మన్ననోఽఘములను మలపు మమ్మ

ఉబ్బినగుబ్బిదోయివయి నూఁగెడుకెంఘలమాల సంగతిం
బ్రబ్బినరాగపుంగరిమ మధ్యపథంబు నలంకరించుచుం
గొబ్బిన గిబ్బరాతు జడనూకటికానను జారుగంగకుక
సిబ్బితిఁగూర్చునచ్చత లసించెడు నీదరహాస మంచికా ! 55

మంచిగలానికెవ్వా సుగమంబు ఫలంబుననుగ్రహభిధ
న్దాంచినపెద్దమాకునకుఁ గల్గెడుదానినిఁ దోఁపఁజేయుచు
స్సంచును మున్నువిచ్చికను సత్సుముమట్లు ప్రిగల్భతాసమ
భ్యంచితమైన నీదుదరహాసము మా పుమ ! భద్రమీపుతన 56

ధానుష్కాగ్రీణి వల్లువిభ్రమధరాదారుండు సద్యావనా
ఖ్యానోద్రాజ్యరమావిభాసి కుటిలాపౌ భ్రూలసజ్జ్య నునీ
లానద్దేక్షణబాణుఁడై మృదుని గెల్వంబోవుచో నంబ ! తా
సేనాధీశతఁ గ్రాలు నీదగుదరస్మేరంబు కామేశ్వరీ ! 57

విసమునుముద్దఁజేసి మెసవె న్మునుగుద్రుఁడు నాఁడువాని మా
నసముచలింప దక్షిదహాసద్యుతి కగ్గముఁగాదుసగ్గి యి
ష్టసమశరజ్వరాగ్నిశిఖ నర్ధితమాటకు హేతువెన్నఁ ద్వ
త్ప్రస్ఫూమరమందహాసలవ భాభవ వై భవమే హిమాగజా ! 58

యమునాభంగచయంబుతోఁ గలియుదివ్యద్విషినింబోలె నీ
లములౌ మబ్బులఁగూడుఁ జంపగ్రుచిజాలంబట్లు కామాక్షి నీ
కొమరౌలేనగ వంజనంపుఁ బలునిగ్గున్మించుఁ గేశవప్రజీ
యమహాకాళిమఁగూడి తా నెనయు నొండొప్పెద్దత న్సాంభవీవీ

శివునందుం బ్రణయంబున నైలఁగు కాంచీనాయకీ ! తావకం
బపు మందస్మితము న్దుముద్వతిని నన్యన్లాఁగ నూహింతు మి
ద్దివృషేడ్వాహుముఖేందుఁగాంచు నెడ నెంతేపుల్ల మాన్వపుమాం
ద్యవిశిష్టంబయి తద్విపర్యయపుఁ జేతనస్సల్పు లేకన్నచోన్ 60

ధాతువ్రాతపుఁ గర్దమంబులను రక్తస్ఫూర్తినింబొంది స్వ
స్సోత్తోభృత్తును బాలభాస్కరకరస్తామంబున న్నారద
శ్వేతాభాగ్నియు నొప్పి కెంబెదవిచా చెల్వంబుచే రక్తి మ
స్ఫీతింజెందిన నీస్మితప్రభకుఁ బ్రభీ ! సామ్యముంగోరెడున్ 61

శరదభ్రంబులఁచాలు బాలమహిరోస్సవ్రాతముఁగూడి యా
సురకల్లోలిని ధాతుపఁకరుచి సంచుంగాంచి కాంచీపురీ
శ్వరీ ! వింబాధం కాంతిపుంజములచా సాంగత్యముంజెందు నీ
దరహాసద్యుతితోడ సామ్యమును జెందంగోరుఁ గామేశ్వరీ ! 61

నీదుముఖేందుభూషణము నీదరహాసముఁ గన్నుదోయికా
మోదముఁగూన్పుఁ దిగ్మతిను బొందెడు శీతకనుఁడాక ప్లు పె
ల్లీదరఁగొల్పి మంచు వహించు జనిల్లిరొ ! తాపముద్ర నీ
మేదిని నాణిముతైము గమించు మలీమసత నితంబునై 62

సతము న్నీదరహాసమంజరిని విశ్వవ్యాపక న్నజ్జనుల్
క్షితి రేయెండగ నెంతు నిర్మలత లక్షింపంగ నానందు ద
క్షత మాతాపముఁబాప దాంతరపుటుచ్చధ్వాంతమున్మాప ద
ద్దితగన్ దుఃఖులమైన మేమెవరిమో దేవీ! యెఱుంగన్వలెన్ 63

ఒగిఁ బ్రీణయోధ్ధమా కలహాయుక్తి నడంపఁగ నంఘ్రివారిరు
ద్యుగమున నమ్మిఁడై తగు నుడువ్రీభుమాళికి బంధుజీవపుం
జిగని జయించు నోవృపురుచి న్నిరసించినయట్టి నీదులే
నగవను భవ్యచంద్రికయన స్థివురాణి ! వయస్యయైతగున్ 64

ముక్తాళికది పరిమోచనం బొనరించు

ముక్తాళికిది సమ్మదముఁ గొలుపు

మాటికినది నెమ్మది దూరముగఁదోయుఁ;

బూతంబుఁగాజేయుఁ; జేతము నిది

పొడమెడు నద్దియెప్పుడు జలోదరమునఁ;

దగు దూరముగ జలోదరమున కిది

మోవిచే నూఁడునప్పుడు నొక్కఁబడునది;

మోవిపైఁ గేళిసల్పును సతమిది

యట్టి శంఖమునకు నమ్మ నీదరిహాస

మంజరికిని లోకపుంజమునను

సాటిఁ జెప్ప నెట్లు సమరూడు నేకామ్ర

నాథ హృత్ప్రహరణ స్వభావ!

65

కనుచు స్వస్థరహాస భాలహరిచౌ గణ్యాచ్చపాండిత్యలీ

లను మందారసుధాకరాదు లెపుడు న్లజ్జ న్నెసన్నాసి త

మ్మునె విశ్వంబున గొప్పఁగాఁదలంచు చేమో వస్తునేతృత్వము

న్లునవై శద్యముఁజూపు లోకులు నగంగానేటికో శాంకరీ! 66

శ్రీకామాక్షి! హిమాగ రాజతనయా! క్షీ రాబ్ధికి నీ సన్నిత
శ్రీకి న్భేదమొకిలతవల్కలము లక్ష్మీ న్మనోకష్టే యొకం
డాకంబాటునకిచ్చె బాల్కడలి నీదామందహాసంబా తా
నేకాలంబును నిచ్చు నెల్లరకు దేవీ! లక్ష్మీ వాగీశ్వరిన్ ॥ 67

కాంచీపూర్వరరత్నదీపకలికా! కామాక్షి! యీవిశ్వమం
దెంచ న్లవకుఁ జెంపఁ గాఁపురముగా నెఱ్ఱాప్తి త్వన్మందహా
సాంచచ్చంద్రమహస్సుఁ జంచువులతో నాస్వాదముజ్జేయుచు
న్నించంగల్లు చకోరపుంజములె భూమి న్ధన్యముల్కాంకరీ! 68

తై త్యప్రకృమమూని నమ్మిలకు నాజాడ్యప్రభన్బాపుఁ దా
నత్యంతంబును ర క్తిమనోలిచి యాహా! కొల్పవై మల్యమున్
నిత్యంబు న్లభాషణాధ్యయి మానివాతమున్దన్ను నీ
భూత్యావాసము మందహాస మగ రాట్పుత్త్రీ విచిత్రంబిదా 69

మొలనామేఖలమోగఁగఁజేయుచునుసంపుంగన్నమందంపుసం
చలనంబొప్పఁగ నూఁగఁ గన్బొములు లజ్జాసంయుతాపాంగసం
కలనంబొప్పఁగ నేది మారరిపునింగారిం చెనో యట్టి నీ
యలసంబాహసితంబుఁగూర్చి జగదంబా మ్మొక్తైదన్భక్తితోక

అందమునందు నీదుదరహాసపుఁ దేజాలమొల్క ముజ్జగం
బందునఁ జక్రివ ర్తిత మహాధవళప్రభకంద నోజగ
త్సుందరి యశావరాజత విధుండితఁడందెడు జ్యోత్స్న చేటియాఁ
జెందుసఖిత్వము ద్వివిజసింధువును సుధదాప్రవాహమున్ ॥ 71

సలుపు ద్వేహులకున్నలంబు నెది యుష్ణత్వావనోదంబు ద
క్కలనచ్చందిక చంద్రచూడసతి లోకాలందు సంతాపముం
దొలఁచు న్నంజులవాక్పటుత్వమునిడు న్దోరంపుసౌందర్యము
న్లగించు న్వలయించుఁ గీర్తిసముదగ్గి న్నిస్మితోద్దీప్తియే 72

కలువలవై నవన్నల కకల్మషతాప్తియై చంద్రకాంతినే
కలిగెడుఁ జందికాకుచియుఁ గ్రాలుఁ బ్రదోషపు వేళనందియే
యిల నవమాక్తికంబునకు నెచ్చగుస్వచ్ఛత సంస్కరింపనే
యలము మహేశి నీనగవుదా విశదత్వమన నిసర్గమాన్ 73

మొయిళులడాఁగె దేనభయమున్గని శీతకరుండు మాక్తికా
భియుఁగ నె శుక్తికాంతరవిలీనతఁ జొచ్చె సరస్సున న్మృణా
భియు నుమ! యట్టిసీదయిన లేనపుపెన్నిరియెప్పు నాదున
వ్యయమమతాభిమానము రయంబునఁద్రుంచుత శంభుసంగిసీ74

పురువాత్సల్యము హర్షసంభరితము న్మోల్పించు హేరంబుపై
శరసంభూతుపయి స్మరారిపయి సాజగజైవప్రేమాంకురం
పురహిన్లోల్పు వినముల్రొజనులపై పూర్ణంబుఁ గారుణ్యముం
బటపు న్నిదరహాస మట్టిదెటు సెప్పన్మక్యమా శాంకరీ! 75

ద్విజరాట్రోధనిదానమై ద్విజులతో వేసంగము స్సల్పు భూ
ధృజ! వాక్పద్ధతిదూరకంబయి కను న్దత్సాహచర్యంబు స
ర్వజనితీ! పశునేతపై రతిఁదగు సృశ్వాభికప్రాప్యమ
య్యజిగిన్బొల్చెడు నీస్మితామృతము డాయున్గాతన న్నెప్పుడున్

తనసాజంబగు మాధురిన్దొలిపి నిత్యంబర్థి నధేందుచూ
డునిపైఁ బ్రేమసదంకురక్రమపు నీటుంజాటు నీమందహా
స నితాంతద్యుతి యెట్లుదూతెడు నజస్రంభాచలన్లెరవిం
చినయాగంగను జంద్రసత్కులికఁ గాంచీకామకోటిశ్వరీ! 77

వరమాధుర్యవిహారమంటపములై పాల్వేయతాముద్రఁ దా
ల్చి రహివైశదమా మహాదళఁ గడు ధైన్యోందు సీసత్స్నితాం
కురము ల్మాతరొ మూఁటిసీగుణముల స్సూర్తి స్త్రమంబొప్ప వే
గిరమే కూర్చుత నావచోరుచి నెద స్తీర్తి ప్రరోహంబునన్ 78

మందాక్షంబును దక్షవైరినిఁ గనం బట్టు నృశాంకాంశురు
జ్జిందాదీక్షనుబూనుఁ గామనయనీ! నీవైన మందస్మితా
మందస్ఫూర్తులు ద్రాక్షఁజే నెఁగలయమ్మాధుర్యమున్నాదువా
గ్బృందాన స్వేలయించి ముక్తిఁగనఁగా హృదీధిశోధించుతన్
పూతముతాచు మాధురినిఁబొల్చి కడున్మిశిరంబుతాచు గం
గాతటినీజలాలమెయిఁ గ్రాలెడు త్వద్దరహాస భవ్యరు
గ్రాస్తము లేకచూతవిభురాణి! ఘనాఘపరంపరా విపా
కాతికళంక మన్మతి రయంబున ఔశనసుంబొనర్చుతన్ 80

అనిశంబు నృశునేత సీదుదరహాసాయూరవారంబుచే
జనయి! పరితంత్రితుండగుచుఁ దత్సావర్ణ్యపున్బద్ధి నిం
దుని మందాకిని నొదల న్మణిఁగ మంతుంగన్న పెన్దండఁగాఁ
గొనఁ జెన్నొనవకుంతనంబు నవవై కుంతంబుబూదిన్మయి 81

పరమంబైతగుప్రేమయన్లతకు నంబా యందమైతోచు కొ
వ్విరియా నీచిఱునవ్వు మంజువచనావిర్భావసారభ్యమం
దిరమై యల్లనఁగండళించుఁ బ్రియుదా నెమ్మోమువీక్షించున
త్తఱి మాటాడినఁ గుట్టులించు విరియున్దాగొగిట న్బల్కులన్

ఝరములమూటనొప్ప దివిషడ్ధునిదైన చతుర్థనూత్నని
ర్ఘరమొ సమస్తతాపవినిరాసకమా నమృతంపు టాండుమే
నొ రుచిరగీర్మదుత్వముఁ దనుందగనేర్వగఁ జెంతజేరు కొ
త్తరకపుఁబాలొ మందహాసితంబు త్వదీయము కామలోచనీ 83

మోముఁదమ్మికి సాజమైనవిభూషణంబును సత్సభ
కామినీమణి భాషకెప్పుడు గణ్యవిభ్రమ నీవి యా
సోమశేఖర దృక్కుపారణ త్నోణిదర్పకు తీవికి
నొంముది న్నగు శాంకరీస్మితకాంతి పల్కులకందునే ? 84

కారుణ్యాభి కొకండు పుష్పవనిశృంగారప్రసిద్ధేంద్రరా
గారంబు న్నొందునూక్తిపూరముల యోఘంబున్ రసశ్రీకి వి
స్తారశ్వేతిమఁ కందళంబు మధురత్వస్వర్గపున్లక్ష్మి యో
గోరి! నీదరహాసచాతుర శుభగ్రామంబు మాకీవుతన్ 85

ఉదయంబు న్నతతంబునందునది జన్మవాత జన్మాదికా
పదనీకంబును ద్రించునట్టివియునుం బ్రౌఢానుకంపాసమ
గ్గదశాయుక్తిశిరాంశులై వెలయున్వద్రాపిష్ణితాంకూరముల్
విదళింపంగలవౌత మాతమము టేవీ! కాంచికాధీశ్వరీ! 86

కరుణాపూర నుధాంశుభాసలు జగత్కళ్యాణదంబు ల్నిరం
తరలభోదయము ల్గరీరుల సముత్పత్త్యంత సంతాపనం
హరణంబు ల్జననీ ! త్వడియదరహా సాంకూరము లేవ్వ విస్మ
త్వరము ప్రేజన మాతమిసరితతి శర్వప్రేయసీ ! తుల్యచుతన్ 86

వరలావణ్యవిలాసినీనటికి దీవ్యద్రంగమై తుంగమా
మెఱుంగుగుబ్బలదోయి యూదలపయి నేల్చెల్వముంగాంచిత్వ
ద్దరహాసద్యుతిరాజి కెంబెదవిదౌధామాంకురాళి నిద్రిచి
త్రిరమన్గాంచియొనర్చువిద్రుమసుముక్తాస్రగ్వతానవృభన్ 87

భవురాణీ లలితంబునీముఖము స్వాభావ్యాననే శ్రీసదా
శివుని స్తుష్టినిఁదన్ను లేనగవువాసి న్నాలుచో నేమిసె
ప్పవలెన్ గంజ మదెల్లలోకముల దృక్ప్రహ్లాదకం బింకనీ
యవని న్సారదవేళఁ దావిరియనౌ నందంబ దెబ్బంగిదో 88

తావకసేవకు ల్బువి సతమ్మును గర్మలయంబానర్ప మై
తీవిలసద్రీసమ్ము నొనరిం త్రమలాశయు లైనవారితోఁ
బావనకీర్తిఁగాంతుగు శుభప్రదనిర్మలసూక్తిసద్గుణ
నేవ వెలయుంతు నీదగు వినిర్మలహాసకల స్మహేశ్వరీ ! 89

కామాక్షీ సురవారనేత్రీఁగుల నాకర్షించు శైత్యంబుచే
సోమున్ స్తంభితుఁజేయు నప్పశుచయేశు న్మోహపెట్టు నివృ
ద్ధామోచ్చాటనసల్పు లోకములఁ జక్కాడున్మహాసంసృతి
న్నీమందస్మితమాంత్రీకుం డిఁకనొగి ద్వేషించుత న్మావెతన్ 90

అవని స్తర్మతకర్మఘర్మసమయవ్యాపారతాపాగ్ని నా
ర్ప విరాజన్నవహర్ష వర్షజసుధాభవ్యాపగా శీకర
వ్యవసాయస్కూలు కామకోటిరొత్పదీయామందమందస్మిత
చ్చవితారశ్యము లస్మదీయకలుషోచ్చత్రాసము న్బాపుతన్ 91

శ్రీకామాక్షి త్వదీయ మందహాసిత శ్రీచంద్రమోదీప్తి య
స్తాకంబైతగ భక్తహృత్ప్రతిభయందు న్వార్థిదా చాతురీ
ప్రాకట్యంబునకుద్ది చీఁడికి దార్గత్యప్రసారింబులు
దైకోఁ దైరవహాసచర్యపదవి న్లాండదే ! శాంకరీ ! 92

శివురాణీ ! విశదత్వముద్రాదగునాచెల్వంబు స్వీయప్రకా
శ్యవిధంబు స్వలుమారులష్టపుడు లోశంకించి మందారము
ఖ్యవిశేషంబుల వానిఁజెల్మిఁ గుతుకంబల్పంబుకా నీస్మిత
చ్చవియందే సతతంబానర్చుకొనెదాస్వైరాసనావాసమున్ 93

ప్రార్థంబనుచండమారుతము రేప నిర్మించు సంసారరూ
పోరుప్రజ్వలదగ్నియందుఁబడి యెంతోచింత సంతాపము
స్థార న్వాక్కులుఁజైనన న్నమృతయుగూఢిప్రవహ్నోరుధా
రారమ్యామలశీతహాసముల నార్యా ! సిక్తునిస్సల్పమీ 94

రసనాగ్రింబుననాడు గీర్లలన దా రమ్యత్వపుంబొంగుచెం
త సఖత్వంబుననొప్పి పెన్నియతి దానంబాడఁగాఁ జల్లనై
యసమానంగతరంగయుక్తయుసుధాత్మ్యాపూర్ణయాగంగయై
లసియించుంజమి త్వద్దరస్మితసముల్లాసంబు కామేశ్వరీ ! 95

మరుఁడనుగాలిచేఁగదలు మంజులతావకమందహాసని
 ర్జరతటిసీతరంగనికరంబునఁ బ్రేమవిధుండుతోఁచి శం
 కరునకు వేడ్క నెప్పడుఁ దగన్సలుపుంగదయందుముని శాం
 కరి ! వెన నాదుచేతన యిఁకన్గలతాపము నెల్లనార్పుతా 96

మనమనుచాలసంద్రమున మంథనగంపుఁగృతి స్థలించుచుం
 డిన ఘనరాగమంథనగ నిస్తులఘర్షణఁ గల్గు నీదుపా
 వన దరహాసభాసుధ నవారిగఁ గోలఁగ వేడ్కయన్ రసం
 బున మృదలోచనత్రయి ప్రమోదతరంగిత యయ్యె శాంకరి! 97

నీవున్మంభుఁడు నొండాకల్లఁగన నున్నేషత్సుకౌతూహలా
 భ్యావాత్యాపుఘుఘట్టన స్థలితమా నానందదుగ్ధోరుపా
 రావారంబున సంవిదాత్మకము తారంగాంకురంబొందు తా
 దైవార న్సుకపుల్పిత్తంబనెద రద్దాని నివోల్లాసినీ ! 98

మాధుర్యాగమసంప్రదాయమును నమ్మా ! మందహాసంబుల
 న్నాధింపంగలవయ్యెనో నుడులు నీషడ్ధాసమే సూక్తుల
 న్నాఘర్యంపుఁగల న్నమించెనొ తలంప న్నంశయాధ్వాననే
 నాధీయాఁగెడుఁ బారమార్థ్యసరణి ద్రానందకేయిబికా ! 99

కరుణాసారసనేత్రీకు న్లలి సెలగ న్నొసముల్ సత్కవీ
 శ్వరవాగ్గుంభ సుధార్పరీప్రసవవాసంబు ల్సమీక్షన్ద్యసు
 స్థిర నిశ్చేయససార్వభౌమపదవీసింహాసనంబు ల్మహా
 శ్వరి ? నీయందపు లేతనవ్వులవిలాసాలందుత న్నానతి 100

గీర్వాణాంధ్రాంగ్లకలా

ధూర్వాహ ! బహువిజ్ఞానిచయ, తుష్టిదకవితా

నిర్వాహణ ! హాసవన్ముఖ

పార్వణవిధుబింబ ! సాంబపదభజనరతా !

101

సద్వంశోద్భవ ! సావధానహృదయాభ్యాతాంతరావాసితాం

చద్విశ్వేశ్వర ! సాధుమార్గచర ! మోచాస్వాదువాక్సార ! ధీ

మద్వారానిశశస్యభవ్యచరితా ! మావాగుమేశానరూ

పా ! ద్వంద్వప్రజగీషుతాకలిత ! సంపన్నాత్మవిద్యానిధీ

102

సుగుణమణిసుపేటీ ! శుద్ధగీర్వాతధాటీ !

నిగమనిచయకోటీనిష్ఠసర్వత్పదాటీ !

దిగమలవసనాంచద్దేవదత్తావధూతా

సుగయతిగణరాజానుగ్రహతామలోక్తీ !

103

♦ గ ద్య ము ♦

ఇది శ్రీమచ్ఛంకర సద్గురుకరుణా సమాసాదిత సరసకవితా విభా

స్వర ప్రవర్ధమాన శ్రీమద్భమిడి పాట్యన్వయపయః పారావార

రాకాసుధాకర శ్రీమచ్ఛాండిల్యస గోత్ర పవిత్ర సంతతాగ్ని

హోత్రపరిచర్యోపాత్త ఘనతర సద్వైదుషీ విరాజమానపేర

సోమయాజిపాత్త్ర బుధజనసంభావ్య సచ్ఛేముషీకలిత వేంకటా

చలపతిసుధీతనూభవనైరంతర్య భక్తిసంభావితభవానీధవ విబు

ధజనవిధేయవేంకటసుబ్రహ్మ్య శ్రార్మాభిధేయాంధ్రీకృతంబైన

శ్రీకామాక్షీస్తుతి యందలి శ్రీకామాక్షీ మందస్మిత శతకము

పూర్ణము .

శ్రీ మేధా దక్షిణామూర్తి సద్గురు వరార్పితము.

శ్రీ మే ధా ద ట్రిణా మూ ర్త యే న మః

కా మా క్షీ స్తు తి

ఆ ర్యా శ త క ము

శ్రీ

శారదానిశార్వాని

వేశా! వేశలమధూక్తి విలసత్కవితా

ప్రాశస్త్యా! వినుమీయా

ర్యా శతకముప్రీతి దక్షిణామూర్తి! గురూ!

కారణపరచిద్రాప కృ

పారసకాశ్మీరసుస్తబకమృదులతనూ

దారలత కామప్రీతి వి

హారముసేయు నొకతల్లి యాకాంచిపురికా.

విలు నమ్ము సృణిని శాశము

నలుకేలఁగొని కుచభారనమృతఁ గాంచీ

నిలయమ్మునఁ దిరుగాడెడు

తలి మోక్షానందకందఁ దలఁతు నెడందన్

2

చింతితఫల పరిపోషణ

చింతామణి కాంచినిలయ చిత్సుఖమయి మ

త్సాంతము శాంతిలఁజేయుత

నెంతయుఁ జిరసుకృత లభ్య యీశానిదయన్

3

వంకర యలకలతోడన్

బొంకపుఁగుచయుగముతోడఁ బొలుచుచుఁ గాంచి

న్దుంకుమజిగి నగుమేనున

సంకాశిలు కొండతేని సర్వస్వమహా!

4

వలతేని చదువు నేర్పఁగఁ

గులగురువై వఱలుచూపు కోపునఁ గాంచి

విలసత్పురి నొక కన్నియ

యలరుల విలుకాని గెలుచు నలఘుఁ గలంచున్

5

మలకవకు మారురూపగు

బలిసినచనుదోయి కమల భాసురనయనం

బులుఁదగఁ గాంచిన్గల ని

స్తులమా నిక్కలకు వంగి జోతలనిడుదున్

6

వేదైదంపర్యము విధుఁ

డౌదలఁగలదొడ్లవేల్పు నైశ్వర్యముఁ గాం

చీదివ్యసీమ నలరెడుఁ

దాదాత్మ్యప్రకృతి శిశుసుధాకరధరమై

7

కంపాతటంబునం దను

కంప న్దగి భువనభూమకంచుకమై ధై

ర్యంపుమహిమంబు శార్వము

నొంపఁగఁ దగు పాటలిమము నొండుఁ దలంతున్

8

కాంచీపురనిలయముఁ బేర

మించినదై యించువిట్టు మిసిఖివయస్సునన్
సంచుఁగనునంబ; శృతిశీ

ర్షాంచత్కలిక నృజింతు నానందమయిన్

9

గంగాధరున కథీనము

శృంగారాద్వైతతంత్ర) సిద్ధాంతము ను

త్తుంగమనోజ్ఞస్తన యుగ

పుం గలిమిఁజెలంగు కాంచి పున్నెమునెలతున్

10

కాంచీపుర మణిభూషను

బంచాస్త్రోత్పాదకోర్వపాంగయుత నుపా

సించెద నొకపరమ స్థలఁ

బంచాస్యనియెడమకురుపు పయినాసీనన్

11

లనిశమునాయెడకేళీ

వనమాత స్తంపదరిని వాసింగను భూ

ర్యనుకంపాకోరక దృ

ష్టి నిపాతమలైన కొన్నిచిద్భాసలకున్

12

వరచూతభూజ మూలము

న రహించెడునాదిమునకు నయనామృతమై

నెఱిజవ్వనమున జానౌ

పరమశ్రుతిగుహ్యమూలపదము భజింతున్

13

శ్రీదైవారెడు కాంచని
నాదిమ వరపీఠసీమ సంచితయోగుల్
సాదృతిగను రక్తిమదా
మేదురతా సంప్రదాయమే నను మనుచున్ 14

శంకర దేహాంకితయై
యంకురితోతోజ కంకణాశ్లేషయునై
పాంకంపు నిత్యతరుణిమ
నంకిత నొకబాలఁ గాంచి నద్భుతఁగంటిన్ 15

కమ్మని విల్లును దావులఁ
జమ్మ శరములుని బంధుజీవద్యుతి చో
రమ్మా చిత్తనువున జ
స్మమ్మ మలన్గన్న తేజున న్మోదింతున్ 16

బలిసిన గుబ్బల బరువున
నలఁతినడకనంది మధుర మగు లేనగవుం
జెలఁగ న్నాంచి నెసఁగు పూ
విలుతుని సామ్రాజ్యగర్వ బీజము నెంతున్ 17

ధరణిమయి వారిమయి నం
బరమయిని స్వలనమయి నభస్వన్నయి భా
స్కరిమయి హోతృమయి సుధా
కరమయి నాదిమను సంబఁ గాంచెదఁగాంచిన్ 18

లీనతఁగను మునిమనమున

ధ్యానస్థిమితములు కంపదరి తప మెసఁగఁ

బీన కుచభరమున స్వగు

మీనధ్వజ తంత్రపుటెల మిని వినుతింతుఁ

19

తెలుపై యలంతి నగవునఁ

గలుగమిఁగొను నెడఁగాంచి క్రాలఁగటాక్షం

బులఁ జలువ బలుపుఁ జనుఁగవఁ

బలుకు నెదన్నించు తల్లిఁ బరమ భజింతుఁ.

20

శివుకయి తాఁకునఁ బులకిత

మవు తనులతఁ గాంచిమేర నలరించెడు తుం

టవిలుతుని నెఱి పఠీరపు

జివ నాదగు మ్రోల నెపుడు సెలఁగెడినొకదా!

21

విరితూపులాని కలిమినిఁ

బరఁగించెడు మేనితోడ భాసిలి కంపా

వర పులినచరి పురంధ్రీ

వర యొండు పురారిఁ గప్పివైచుఁ బులకలన్.

22

తరుణిమదా సర్వస్వముఁ

దరుణారుణ సంప్రదాయ తనులేఖంబై

వరకంపాతటిఁ దనుతై

కృ రసాస్పదమధ్య మాద్య మగు తే జెసఁగుఁ.

23

విరితూపులాని పాష్టిక
వర కర్మవిపాక మొందు వలెఁడుఁ గాంచీ
పురి నాత్తయకావనముఁ జఁ
దురుదాలుపు నభ్యుదయమునుం గని కొలుతున్. 24

కాంచీ పురవరమందు ర
హించుచుఁ దలఁ దమ్మిదాయ నెసఁగెడు నగఁగాఁ
బూంచిన సంవిస్మయమా
నంచిత వాక్పురుషకార మందె లయింతున్. 25

కై రవ హితావతంసము
సారస్వత పురుషకార సామ్రాజ్యము నా
గారిత కాంచియున్నె డై
వారెడు సంవితలో జవమున లయింతున్. 25

తుమ్మెదలఁ దనుపు నమ్మున
నిమ్మగు మాధుర్యరసపుటిక్క ధనువుఁ గై
దమ్ములఁ దగఁ గాంచి విహా
రమ్మున నాదృతి నెసంగు గక్తిమనెంతున్. 26

ప్రాజదువుల యాదలలను
రాజీవములందెసఁగు మరంద స్వందం
బై జాంబవ కుంభ కుచం
బై జానగు శివుమహంబె యర్చ్యము నాకున్. 27

అంగీకృత కాంచీపుర
రంగ స్ఫుటిమాళి జలజ రస మధుధారన్
దుంగ కలశాభ కుచభర
గంగాధరు కుతుకలహరిఁ గని యర్చింతున్. 27

సతతంబుఁ గొలుచువారి దు
రితముల మ్రిందింపనై గరియమునై యే
ణ తనక దీర్ఘ విలోచన
యుతమా నేకామృతాంబు నూర్చునె కొలుతున్ 28

నగుమో మలరంగఁ గాంచీ
నగరమునం దనిశముఁ గరుణ నెలర్చెడు నొం
డగుదేవతచౌ భేదం
బుఁగని ప్రమోదామృతాబ్ధి మునిఁగెద మెప్పుడున్ 29

అలఘు కుతుకంబు కాంచి
స్థలదై తొగనోముపంట కాళి నగగ నౌ
దల నొప్పు కులగరి ప్రిభు
కుల మణిదీపమున నె యెదఁ గూర్చి వహింతుక్ 30

కాంచీపురమునఁ గాంచెదఁ
గాంచన కుచకలశ గరిమఁ గడుఁ బరవశమై
మంచి పగడాల కుద్దిం
గాంచిన మెయి విభ్రమాంబు ఘనవిభవంబుక్ 31

కురువింద గోత్ర) గాత్రము

నురుకూలంకష కుచ కలశోదంచితమై

వరకంపదరిఁ జరించెడు

స్మగు నొండగు పీఠ సార సత్తకు జోతల్

32

కుంకుమ రస శోణములు

స్పంకరు పెన్నూర్వపుణ్య సంభారములు

స్పంకరములుఁ గాంచికినై

సంకాశిలు చను మొగడల జానగు శివముల్

33

సరసీజంబుల కంధం

కరణౌషధమా నౌకానౌక కచాంకితమా

చు రహించు శంభు సంతః

పురపు టలంకార మొందు పొదలెడుఁ గాంచిన్

34

సెగ నెనఁగు నొసలుగల పె

స్మగసిరిగల వేల్పు సతము మానింపఁగ సొం

పగుఱ్ఱలన ముపకంపము

వఁగను నగేట్కులపు సిరి ఘనత్వము నెంతున్

35

బాగగు చను మొగ్గలఁ దగి

చాగొ నేకామ్రనాథు సరస న్నగయై

నై గమ సల్లాపంబుల

వౌ గరిమపు నిన్గుఁ గాంతు మతికోమలమున్

36

సింజన్మణి కాంచీకముఁ
 బుంజిత కరుణంబు శంభు మూలధనంబున్
 మాజుతమ మందహాసితముఁ
 బింజర తనురుచి యొకండు వెలయున్గాంచిన్ 87

శివుని కనుంగవచ్చే నెది
 యవిరతమును లేవ్యమానయా లావణ్యా
 భ్య విసూత్తు సుధాధునియా
 శివ లాలిత పరమశివ వసించుత నెడఁదన్ 88

మదనశ్రుతిసమయ సుదీ
 ఊదగు కటాక్షముల నెసఁగి కంపాతటిఁ దు
 మ్మెదలవలెఁ జికురము ల్దగఁ
 బాదలెడు శుభకందముల నెపుడు పోలెదనో 89

మోముందమ్మిని నురమున
 సామేన న్వలసి పూరుషత్రయమందుం
 గామాక్షియెసఁగెడు పురం
 ధీమణివై త్రిధగ నీవె దేవీ సతమున్ 40

బాధ భవాబ్ధికొనర్చుచు
 నాధారాంభోజకృత విహారయునై స్వీ
 యాధారిత కాంచీపుర
 బోధామృత వీచినే యెపుడు భావించున్ 41

అలయను నాగమసీతి

నిలయను జిద్వలయ మూళిని న్నెలనెలయన్
వలయాంకుని మేనొలయం

గల యాచెలియ నెదఁ దలఁవఁగానే నలయన్

42

శర్వముఖ పరమసాధక

గుర్వానీతంబుఁ గామకోటి గతంపా

సర్వాకృతియగు శోణిమ

గర్వంబున కర్పితంబుగ నెద నొనర్తున్

43

అమ్మా తావక పదభజ

నమ్మున మోదమ్మునెనయునరునకు భవ బం

ధమ్మొదవు నెడలఁ గడలి జ

లమ్మునఁ బెనుశిలయుఁ దేలి లలిఁ దిరుగదొకో

44

సమయగు మతి శీలితయును

సమయ స్సంధ్యామయూఖ చయములతో ని

త్యముఁ గాంచీపుర రతయా

నుమతోఁ దాదాత్మ్యము నెనయుదుఁగాత వెనక

45

కుండిని ! కుటిల ! కుమారీ!

చండీ! స్థావర చరాద్య జనయిత్రీ! చా

ముండా! గుణిని! గుహారణి!

దండము గురుమూర్తి! గుహ్యతమ! కామాక్షీ!

46

భృమియింపఁ జేసెదవు వి

శ్వముఁ జిదచిద్రూపపు మఱి సభిదా భేదా

ధ్యము లాకృతులూ నెదు నీ

వమృతపు ననహంతపును నహంతపు జననీ!

47

శివ! శివ! కాంతురు సమముగ

భవనమ్ము వనమ్ము మిత్తుఁ బరు లోష్ఠంబుక

యువతీ బింబోష్ఠముఁ గా

మవిలోచని నూచినట్టి మహితులు ధాత్రీన్

48

కామవిరోధి ప్రాణయిని!

కామేశీ! కామపీఠికామధ్యగతా!

కామదుఘవగుమి కమలా!

కామకలా! కామకోటి! కామాక్షి! యుగిక

49

హృదయాబ్జ మధ్యమందున

నుదుటిదియకా నర్థమందును స్మార్థపు న

డ్మిఁ దగి రవి కేశచాప కు

ముదబంధు సమాధఁ గొల్తుము భవాని నెదన్

50

కాంచి నేలీ లోలతఁ

గాంచి సమస్తాగ వవనః ఘనయంత్ర సుతం

త్రాంచద్రూపముచే మృదు

సంచగు కామాక్షి నాదు స్వాంతముఁ దనువున్

51

మందిరమును గాంచీపురి

నంది వియద్బిందునాదతాంచిత యొండొ

నిందురవి మండల స్తని

సుందరి నాయెడదఁ నెపుడు శోభిలుదుష్టిన్

52

ఇంచుం దీ వెకు నీడై

సంచు న్నంపాతటాన సతమందెడు సి

ద్ధాంచదేభృషజ్యము నొం

డుంచెద నెద దుర్భవజ్యోద్ధతి నార్పన్

53

మదనామ్యుర స్సుపీతిక

కుఁ దెలియనొ చనులగట్టి కుదిరిక గల యా

మదన బ్రహ్మ సుతత్త్వా

స్పద నానంగద భజింతు భక్తి సతంబున్

54

విలుఁ బాశము నంకుశము

న్లలిఁ గరములఁ దాల్చి స్వయ మెలర్చెడురీతు

ల్లల యాగమ సిద్ధాంతము

సులలితమా గాంచి శంభు శుద్ధాంతమహా !

55

ఆ బ్రహ్మ స్తంబంబౌ

నబ్రీపు శిల్పంపు రచన నలరిన యాద్యం

బౌ బ్రహ్మవిద్య నతుల న

దభ్రీ న్భావించుఁ గాంచి కాంతర సంస్థన్

56

శ్రీకామాక్షీ ! నిను క్షణ

మేకాగ్రతఁ దలఁచు నాతఁ డిల మూఁగయు న
స్తోకపు దుర్గతి శోకియు
లోకోత్తర కీర్తియై విలోకింపఁ బడున్

57

పంచదశ వర్ణ రూపము

నంచితము న్నాంచికా విహార చతురమున్
బంచ శరీయము శంకర

పంచనఁ బాండిత్య యుతము వాసి భజింతున్

58

సుమతులదా సౌఖ్యమ్నా

ఖ్యముఁ దెరువుంబూని నాలుగొ రీతుల మా
ర్పు మొనసి యేఁబదియకా వ

ర్ణములఁ గృత పద శిల్పఁ గామ నయన భజింతున్

59

ఆది క్షాంతాక్షర రూ

పోదార నిద్వ్యఁగా గురూత్తములని రా

స్వాదిష్ఠ చాప దండను

నేదిష్ఠ స్థామకోటి నిష్ఠ నె నాకున్

60

స్వాసనయు హర్షితస్మర

శాసనయు స్మర్వలోకచయ భాసనయున్

శ్రీసత్కాంచాసన య

వ్యాసమిడు న్గలితశంబ రాసన ముదమున్

61

ప్రేమము కంపపయి న్ను
 స్థేమము యతి చేతములను శిరమున సోమున్
 సామము నిత్యోక్తులఁ దగ
 భూమంబున హైమవతియుఁ బాలించెడు నెపుడున్ 62

కాతుకముఁ గంప యెడఁ దగి
 చేతస్సంజాతకలిత చేతము తోడన్
 భ్యాత మహాకుల దేవత
 చేత న్నా ప్రతిభ విచ్చిచెలఁగుత సతమున్ 63

చూత తరుమూల ధారుణి
 వాతహిత తిలకుఁడగు నొక పయను మగనితో
 బాతిగఁ గలసిన మెయిత్తోఁ
 బ్రీతి స్సంవిత్స్వరూప వెలసి రమించున్ 64

కాంచీ దేశగతంబయి
 పరిచాశుగ గర్వలక్ష్మి వాసం బెసఁగున్
 గాంచి యెటో హృత్పైటిక
 నుంచి పదిలపఱచితిని మహోత్తమము మణిన్ 65

కోరి భజించెద నును! నీ
 కారుణ్యము దరవికసిత కాసుంభ సమా
 నారుణ్యము దగ్ధషడ
 ధ్వారణ్యముఁ గంపనెసఁగు తారుణ్యంబున్ 66

అనుపమతః గాంచిః బెరిఁగెడు
 ననవరతానందపాక మదియొకఁ డరుణ
 త్వ నితాంతగర్వ పల్లవి
 తను దానిం గనుల విందుఁ దగఁ గావించున్ 67

బాణ సృణిపాశ ధనువులఁ
 బాణులఁగొని కామకోటి భాసురమై బా
 లై ణధర కోణవహమా
 శోణిమ పరిపాక మొందు శోభిలుత నెదన్ 68

బింబాధరమును దరహా
 సంబది చుంబింపఁ గర మెనంగు ముఖసరో
 జంబు గల యంబ యంచా
 స్సంబాధక యెదరహించెఁ జాల్మృతి నైతిన్ 69

శివ శ్రీకామాక్షి సదా
 శివమయమా పరశివ మయ శృంగార సుమా
 ఘ్న విపుల పర్యంకము నం
 దు విరాజిలుఁ జక్రమందుఁ దోరపునీరితోన్ 70

వలఁబడఁ దగుదుఁ గాంచీ
 పాలికచే శ్చుతి సతీ శుభకరాలక స
 న్నాలికచే భూరి కృపా
 స్థాలికచేఁ దుహినైల సద్బాలికచేన్ 71

మాయా ! పురత్రయాంతక
జాయా! కాంచ్యాశ్రియా ! యజస్య పృథు కృపా
మేయా ! యార్తిహగంబా
నీ యడుగుండమ్మి లీన నియతి వసించున్

72

జౌ దల విరిగఁ జకోరా
మోదక సామ్రాజ్యమూని ముక్త్యంచిత భ
వోదార మూర్తిఁ గంపా
మోదిని యా నంబ యెడఁద ముదము నినుచుతన్

73

నియతిని మ్రొక్కెద నే శ్రుతి
మయికి నృశి బిందు నాదమయికిఁ బరపదా
ద్వయికి నృశ్రుతి మయికి న
నయమును మను యంత్ర తంత్ర నామమయికినిన్

74

అనిశము విహరించుత నా
మనమునఁ దాఁ గామకోటి మహిత సుకవి నూ
క్తి నిచయ రసధాటి కృపా
ఘన పాకీయ పరిపాటి కరము వఱలుచున్

75

కుటిలముఁ గచములఁ గన్నులఁ
జటులముఁ బృథులంబు రమ్య జఘనంబులఁ బ
త్తటముల మృదులతఁ గంపా
తటగముఁ బృథు తేజముఁ గని తగ భజియించున్

76

శ్రీకామ నయనదాన
స్తోకంబు వ్రసాద దీప సుద్యుతిఁ బ్రత్య
శ్చాకల్య దృష్టిఁ బక్వా
స్తోక పరశివోల్లసనముఁ జాతు నతులముకా

77

నిను బ్రహ్మ విషయఁ గాత్యా
యని ధైరవి వింధ్యఁ గాళి నాదిమను గల
న్వినుతింతుఁ గామకోటి శి
వను భారతి శాకిని మృగభద్ర శివ సతికా

78

కేలు మొగిడ్చెద సురజన
పాలినికి న్నూలినికిఁ గపాలినికి మహే
టూలిని కరికాలినికి ను
మూలినికి న్నాచి విద్రుమ నుశాలినికిన్

79

కామాక్షీ కామ నిగమము
నాముక్కంటికిని నేర్ప నగు నొజ్జ యిదా
నేమో ! తావక తాదృ
క్కోమల తారుణ్య గరిమ కుధరేత్తనయా !

80

వనుఁగు గుబ్బల యుబ్బున
కూసత నొనరించు చనుల యురుత కొరగులే
గౌనెసంగ శివుని కనులకుఁ
జేనియ బడియైన యరుణ దీప్తి కెఱుగెదకా

81

కాంచితిఁ గాంచినిఁ బురుషుని
కాంచనమయ కాంచిఁ దగు నొకానొక సంచున్
మంచి దయ నతుల యెడఁ బరఁ
గించుచుఁ గంపదరి మమ్మొగి న్మనుపంగన్ 82

పరమశివు కురువునకు నా
భరణంబు న్మలలతేని ప్రథిత శ్రేయో
త్కరసన్నాహముఁ గంపా
వరిసరగముఁ గాంతు వెల్లుఁ బరమ గురు కృపన్ 83

అమ్మా ! తారుణ్య రమీ
యమ్మా చాతుర్య గరిమ మమ్మదనుని భ
స్మమ్ముగఁ జేసిన హరు చొ
క్కమ్ముగు నా బ్రహ్మచర్య ఘనత స్థలఁచున్ 84

కట్టి మొల నాకులను గయిఁ
బట్టి ఖనిత్రంబు మదకబంధ దళాలన్
బెట్టి ఫణులెసఁగ వేషము
జెట్టు గురింజ నగల చెంచు వెలఁదికి జోతల్ 85

కురువునఁ గీర మెసఁగ బరి
సరమందు వైభరవీ వ్రజమును సుగాయ
న్యరు మండలి తగ వీనుల
దర కుండలములు సెలంగఁ దనరెద వంబా ! 86

భర్గుని మెప్పింపఁగ రణ
 సర్గము నొనరించి సింహ సంసర్గవునై
 దుర్గతులనొగిచి కృప నప
 వర్గము దుర్గవయి భక్త వరుల కిడెదుగా 87

భండనమున నుద్దండయు
 ముండ లసత్కరయు నాంత్రపుంజ ధరయు వే
 దండ చలన కృచ్ఛ్రీవ చా
 ముండ భృతాసుర శిఖండ పోలఁగ నీవే 88

అన్నంబునఁ జెన్నగు మే
 లొన్నపు గరిటఁ గొని దాన స్ఫూర్త ద్దయచే
 మిన్నయగు లేమినా వెతఁ
 గ్గిన్నన మ్రిందింతు వీవె కామాక్షీ ! మహిళా 89

కొట్టఁబడు వైరుల స్వేతఁ
 బెట్టి గడప దక్షమూలగు పృథువాల ముసలా
 లుట్టి వరాహాననవై
 గట్టిగఁ గ్రీడింతు వీవెకా కామాక్షీ ! 90

సొన్నంపుఁ జెన్నుఁగొను మెయి
 వన్నెం దగి తమ్మిదండ వజ్రలఁగఁ గయి ము
 క్కన్నుల వేలుపు వలచు ర
 తి న్నెగ డెడు బాలవౌ రతిప మణిగేహ ! 91

స్మరమథన వరణ లోలవు
కాబ్బుధృత మాలవు కనక ద్యుతిచయ త
స్మర శీలవు మన్మథ వి
స్మర ద్విలాసమణిశాలవు జగజ్జననీ ! 91

కమలకుటి నమల పటివై
యమరిచి కచ్చపిని నొడి శయాంబుజములఁ బొ
త్తము నక్షమాల తగఁ జప
లము లక్షులఁ జెలఁగు నలువ లలనవు తల్లీ ! 92

అమ్మా ! కుంకుమరుచిపిం
గమ్ము నసృక్పంకముగ్ధ కాళాళి విభా
త మ్రొనయు జయము నీరూ
ప మృథయ పటీవరద జపకృతి కరమైర్మి. 93

పసిఁడిరతనాలమేల్నగ
వెనఁగ న్నాలాయసంపు తెలమిగెలుచు మై
మిసిమిఁదగునిన్నుఁ గరసా
రసగకపాలత్రిశూల రహిఁగొల్తు నుమా ! 94

కొందఱుపుణ్యాత్ములు తమ
జెందముచేఁగాంచెదరు పటీయూరుణిమో
మందంపురాశి నీమో
మందముఁజనుదోయిఁగాంచి నమ్మ ! మహితమాన్ 95

నాలుగు నాటును బది ము

న్నాలుగుఁ బదునాటు రెండు నాడెపుడళా

ల్కాల్లు కమలాలచే గిరి

బాలా ! పొందెదు సహస్ర పత్ర కమలమున్ 96

అంబా ! కొందఱు గురు చర

ణంబులఁ బూజించి నీఘనకరుణ నవవ

ర్గంబ నెడు మేడనుం ద్రభ

యంబుగ బీజయుగ బీజమా యోగమునన్ 97

జంతుతతిలోన వెలి నీ

వంతకసంహరునహంత వౌనమ్మరొ ! రా

ణింతువు భజించు భక్తుల

కైతయు మహిమమ్ముఁగూర్చు చెల్లు మహేశీ ! 98

కలమంజూక్తులచే రా

చిలుక న్నభవంజరిగముఁ జింతించి గ్రహిం

వ లతాగతాస్త్రిం డెరఁగా

నిలిపిన బింబఫల మంబ ! నీయధరమహా 99

జయమగుత శంకర ప్రియ

దయితా ! జగదంబ ! శీతధరరాత్ననయా !

జయము శివా ! కామాక్షీ

జయము చిదాకాశ ! చంద్ర సచ్చవిధారా ! 100

సత్సంతాన ప్రసూన
 ర్జత్సదనా ! మృదుమధూక్తి రాజత్కవితా
 వత్సంచయఘూర్ధస్య ! సు
 వాత్సల్యేతసుశివ్య వార ! గురువరా !

కంద, గీత గర్భితోత్పలమాల
 ధీచతురాగ్రీణీ ! బుధవిధేయ ! తులాతిగ పుణ్యభాసి ! య
 చ్ఛాచరణా ! లసద్ గుణచయామల రత్నసుకోశభూత ! వి
 ద్యాచతురాస్య ! సత్కవినుతప్రతిభాకర ! కావ్యకారి ! భా
 గ్యోచితధీక ! సన్నిగమ యూధసమాదర ! నిర్మలాత్మకా !

పై పద్యమునందలి కందము.
 చతురాగ్రీణీ ! బుధవిధే
 య ! తులాధిక పుణ్యభాసి ! యచ్ఛాచరణా !
 చతురాస్య ! సత్కవినుత
 ప్రతిభాకర ! కావ్యకారి ! భాగ్యోచితధీ !

పయి యుత్పలమాలయందలి గీతము.
 బుధవిధేయ ! తులాతిగ పుణ్యభాసి !
 గుణచయామల రత్నసుకోశభూత !
 కవినుతప్రతిభాకర ! కావ్యకారి !
 నిగమయూధసమాదర ! నిర్మలాత్మక !

పూరుషోత్తమసత్కవీశ్వరపుత్త్ర! యతిశ్రీమదాచార్యుః
 స్మరణానిశపూజనాదర! నిర్మలాంతరభాగధాన్
 సూరిసత్తమశస్యభవ్య యశోవిభాసిదిశాంతర
 ధారుణీసురవంశ్య! నాదేశ దక్షిణాస్య! గురూత్తమా!

గద్యము.

ఇది శ్రీమచ్ఛంకర సద్గురు కరుణా సమాసాదిత సరస కవితా
 విభాస్వర, ప్రవర్ణమాన శ్రీమద్భమిడిపాట్యన్వయ పయః
 పారావారరాకా సుధాకర, శ్రీమచ్ఛాండిల్యస గోత్ర
 పవిత్ర, సంతతాగ్నిహోత్ర పరిచర్యోపాత్త ఘన
 తర సద్వైదుషీవిరాజమాన పేర సోమయాజి
 పాత్త్ర, బుధజనసంభావ్య సచ్ఛేముషీకలిత
 వేంకటాచలపతిసుధీతనూభవ నైరంతర్య
 భక్తిసంభావితభవానీ ధవ విబుధ
 జనవిధేయ వేంకటసుబ్రహ్మణ్య
 శర్వాభిధేయాంధ్రీకృతం బైన
 శ్రీకామాక్షీ స్తుతి యం
 దలి యార్యాస్తుతి
 శతకము సర్వము
 సంపూర్ణము.

(శ్రీ) మేధా దక్షిణామూర్తి సద్గురు వరార్పితము.

పరికృతి, వికృతి, రూపాంతరనిఘంటువు	3- 0-0
ఉత్తమజీవయాత్ర (పద్యకావ్యము)	3- 0-0
శ్రీ కూర్మ మహాపురాణము (పూర్వభాగము)	5- 0-0
శ్రీ మద్దత్త పురాణము (వచనము-పద్యములు-మంచికథలు)	3- 0-0
వేమననూక్తి రత్నాకరము (4035 పద్యాలు-వచనచరిత్ర)	3- 0-0
జాతకదర్శణము (జాతకాలు వ్యాసికోదగ్గ తేటతెల్లు)	2- 0-0
శ్రీ గురుదత్త సరిస్వతీయము (గురుచరిత్ర) సులభవచనము)	2- 0-0
శంకరవిజయము (మాధవీయమునకు 10 ఆ-పద్యకావ్యము)	2- 0-0
ఆంధ్రకృత ప్రియన్న రాఘవము	2- 0-0
అద్భుతోత్తర రామాయణము (7ఆ-పద్యకావ్యము)	1- 8-0
వేమయోగీయము (బోధామృతసహితము-పద్యకావ్యము)	1- 8-0
శ్రీ గురుభక్తి ప్రభావము	1- 0-0
సౌందర్యలహరి (శ్లోకాలు-పద్యాలు)	1- 0-0
శివానందలహరి	0-12-0
మహిమ శతకము	0-12-0
శ్రీ కృష్ణావదీ మాహాత్మ్యము (4 ఆ-పద్యకావ్యము)	0-12-0
ప్రసంగవచన హరిశ్చంద్రనాటకము	0-12-0
రామదాస నాటకము (హిందీ-తెల్లు లిపి)	0-12-0
అహల్యాసంక్రందనీయము	0- 8-0
నీమంతినీ చరిత్రము	0- 8-0
భద్రదాయురభ్యుదయము	0- 8-0
కీర్తిమాలినీ ప్రిదానము	0- 8-0
ఆపూర్వ దాంపత్యము	0- 8-0
చిత్రకంద రత్నాకరము (బంధాల బొమ్మలతో)	0- 8-0
సులభవైద్యబోధిని (గోసాయిచట్కూలవంటిది)	0- 8-0
చతుర్ముఖికందపద్యరామాయణము	0- 4-0
శ్రీ దత్తభావసుధారసము	0-4-0
ఉత్తమనీతి భాస్కరము	0- 4-0

చిరునామా : నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు, బందరు.

